MŪSŲ SPARNAI

1969
27

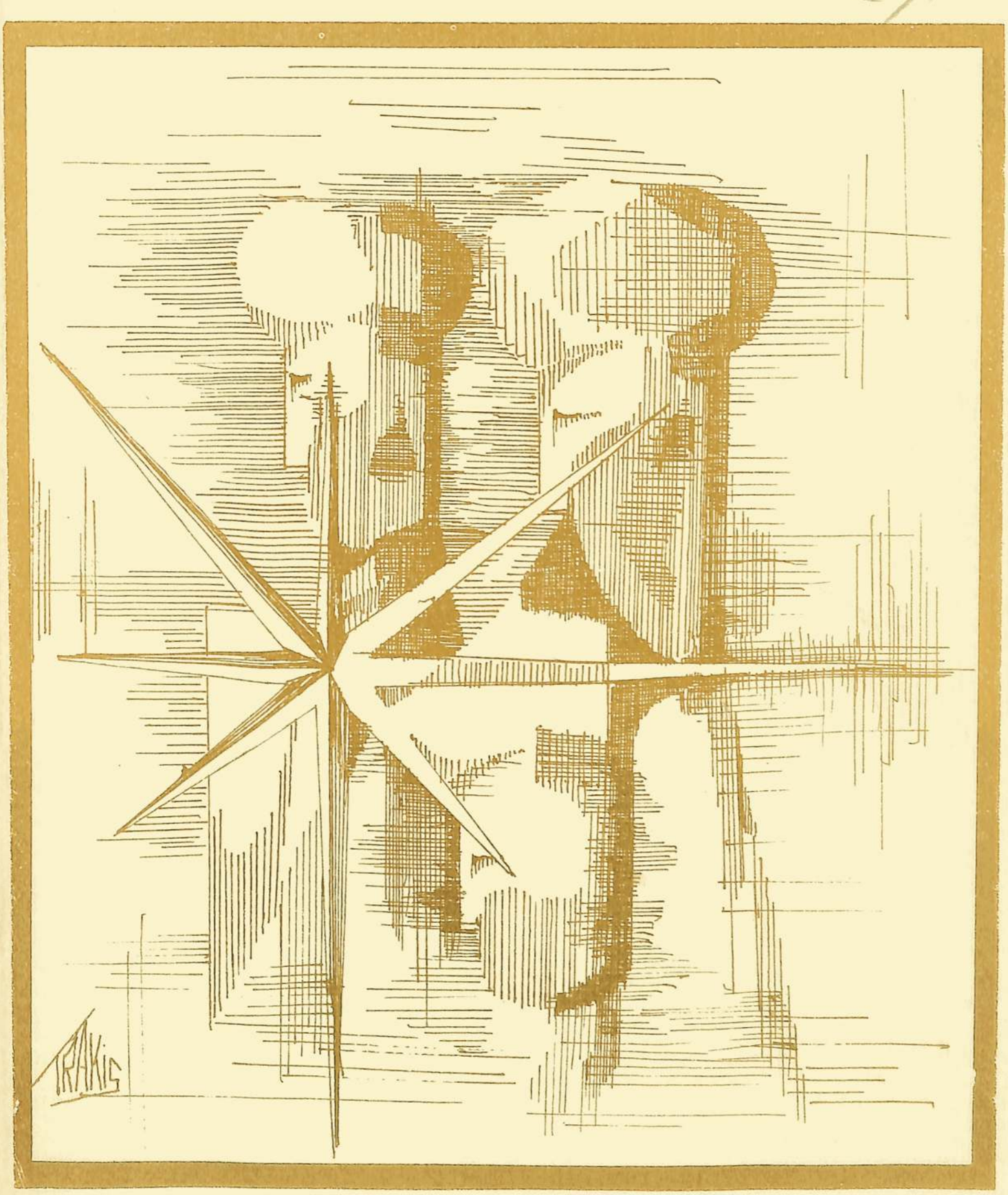

OUR WINGS -Lithuanian Protestant Journal, est. 1951
PUBLISHER -Lithuanian Ev. Reformed Church, est. 1555
ADDRESS -1942 N. Spaulding Av., Chicago, Ill., 60647, U. S. A.

TURINYS

		Psl.
M. Trakis	TRYS KARALIAI (viršelis)	
J. J. Neimanai	VINJETĖS	
Kun. J. Pauperas	DVASINIŲ GALIŲ LEMTINAS VEIKSMINGUMAS	2
Kun. Povilas Dilys	BAŽNYČIOS VEIKIMAS	4
M. N.	DŽIAUGSMO ŠVENTEI	8
Dail. Dagys	CIVILIZACIJOS IR KULTŪROS KILMĖ	8
M. Tamulėnas, snjr.	PROTESTANTŲ BAŽNYČIOS AMERIKOJE	12
P. Ramans	BAŽNYČIA PO KOMUNISTŲ JUNGU LATVIJOJE	22
V. Karosas	LIETUVOS REFORMACIJOS TEMA	32
M. Z.	MIRUSIAI ŽMONAI	38
J. Kregždė	XXII TREMTIES SINODAS	39
Dr. A. Kelertas	LIET. EV. JAUNIMO 1969 M. SUVAŽIAVIMO VAIZDAI	48
Halina Dilienė	UPPSALA TEOLOGINIU IR ISTORINIU POŽIŪRIU	50
Kun. Peter Palches	MALDA TELEFONU	56
V. Karosas	LICENCIATAS KUN. JONAS PAUPERAS	60
St. Dagys	PROF. DR. JUOZO MOTIEJŪNO NETEKUS	62
M. Karaša	KURATORIUS JURGIS KARAŠA	66
J. Kregždė	KURATORIUS ALEKSANDRAS PUODŽIŪNAS	70
* * *	KONFIRMACIJOS	73
* * *	BUVO SUMAINYTI ŽIEDAI	79
A. K.	LIETUVIŲ EVANGELIKŲ JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS	81
* * *	KRONIKA	82

LEIDĖJAS -Lietuvos Evangelikų Reformatų Kolegija Tremtyje
REDAKCINĖ KOMISIJA -Petras BRUŽAS, Eugenius GERULIS, Jokūbas KREGŽDĖ, Palmyra LAMPSATIENĖ, generalinis superintendentas kun. Stasys NEIMANAS, Jonas PALŠIS, Mykolas PLEPYS, Arvydas RAMONIS
REDAGUOJA -Jokūbas KREGŽDĖ, 2439 W. 51st St., Chicago, Ill., 60632, U. S. A.
ADMINISTRUOJA -Jonas PALŠIS, 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill., 60629, U. S. A.
TIRAŽAS -2000 egz.
KAINA -AUKA

REDAKCIJA rankraščius taiso, trumpina savo nuožiūra. Autorių pageidavimai gerbiami. Straipsniai su autorių pavarde, slapyvarde ar inicialais nebūtinai reiškia leidėjo ar redakcijos nuomonę.

MŪSŲ SPARNAI

LIETUVIU EVANGELIKŲ REFORMATŲ ŽURNALAS

ĮSTEIGTAS 1951 1969 GRUODIS Nr. 27

Licenciatas kunigas Jonas PAUPERAS, Ziono ev. liuteronų p-jos klebonas, 1969 m. atšventė 40-ties metų kunigavimo sukaktį.

Kun. J. PAUPERAS

DVASINIŲ GALIŲ LEMTINAS VEIKSMINGUMAS

Materialinės jėgos,kurias žmogus savo gerovei naudoja,yra dėl to galingos, kad jos valdomos žmogaus dvasios. Be žmogaus dvasios medžiaga būtų sustingusi ir negalėtų būti bet kuriam naudingam tikslui naudojama.Mokslo žmonės tvirtina,kad vienam vandenyno vandens laše esama tiek jėgos, kiek jos turi dvi galingos audros.Gamtoje dar yra daug neištirtos jėgos,žmogaus dvasios nepajudintos, nežinomos ir nenaudojamos, kuri galėtų būti žmogaus labui panaudota.

Viena tokių galingų jėgų gamtoje yra radijumas, kurio jėga begalinė,nes jis yra vieną milijoną kartų galingesnis kaip dinamitas. Radijumo vienas svaro ketvirtis gali automobilio motorą varyti per visą žmogaus amžių.Radijumas veikia mažiausia du milijonus metų. Gamtoje esama ir kitų galingų jėgų, kurios galėtų būti naudojamos, jei žmogaus dvasia rastų būdus tas jėgas savo tarnybai palenkti.Mūsų laikais žmogaus dvasia sugeba vis daugiau gamtoje esamų jėgų atpalaidoti ir jas įjungti naudingam darbui.Naujais atradimais žmogus vis labiau didina savo "tarnų" skaičių.

Bet dvasios išvystymo srityje žmogus tepadarė menką pažangą. Žmogus, nesugebėdamas tinkamai reikštis savo dvasios galiomis, jaučia savo menkumą, save vargina visokiais prietarais ir baime. Apaštalas Povilas pažymi, kad esama galių, kurios viršyja mūsų protu apsprendžiamas galias. Kas galėtų išaiškinti tą jėgą, kuri reiškiasi tikėjimu, ligos pagydymu tikėjimo pagalba, ar Kristaus prisikėlimu? Medžiagų pasaulyje mes nesurasime palyginimo, kuris padėtų mums aiškiau suprasti Kristaus prisikėlime pasireiškusią galybę.Mes savo žodžiais negalime paaiškinti maldoje pasireiškiančias dvasios galias. Kaip išsiaiškinti, kad maldos pagalba yra galimas pasveikimas ir didelių sunkumų nugalėjimas?Juk tikintie-

ji, maldos įgalinti, yra panešę dideles sunkumų naštas. Vienas rašytojas maldos galią vertina esančią už dinamitą galingesnę, nes maldoje susijungianti žmogaus ir Dievo Dvasia ir to pasėkoje atpalaidojamos galingam veikimui nuostabios jėgos.

Medžiaginės jėgos tegali veikti medžiagos apimtyje pagal nustatytus dėsnius. Elektros jėga galima daug gerą padaryti, bet taipgi ir žalos, jei netinkamai naudojama. Elektra tiekiama viela. Dievo Dvasios galios pasiekia žmogų maldos ir tikėjimo laidais. Ne vienas tikintis maldą laiko pačia galingiausia jėga visatoje. Žmogaus dvasia savimi yra galinga, bet ji tampa dar galingesnė, jei ji pripildoma Dievo Dvasios galybėmis.

Tikra malda nėra taip sau žmogaus dvasios kūrinys, bet jos nuostabi galia yra jos junginyje su Dievo Dvasios galybe. Kristus sako: "Ne jūs esate, kurie kalbate, bet Tėvo Dvasia, kuri kalba jumyse".

John Knox, garsus škotų evangelistas, meldė: "Viešpatie, duok man Škotiją, šiaip aš mirsiu". Tokioj dvasioj Knox meldėsi veik nepertraukiamai ir tūkstančiai škotų tapo dvasiškai išbudinti. Žinome faktų, kad vienas tikintis meldėjas yra įkūręs ir išlaikęs dideles ir sėkmingai veikusias misijų įstaigas. Kaip maldos galia išvalo žmogaus sielą ir ją išlaisvina iš gilių rūpesčių, o įjungia paguodą, drąsą ir veiklumą, tai vis lieka paslaptimi tarp Dievo ir meldžiančios sielos.

Dievas per Povilo ir Silo maldas ne tik sutrenkė Filip miesto kalėjimo pamatus, ne tik atvedė kalėjimo viršininką į atgailą, ne tik tame mieste įkūrė krikščionių parapiją, bet ir apreiškė savo Dvasios galią, jog įtikėjo daugelis tų, kurie žmogaus išmintį laikė visos išminties užbaiga. Kristaus apaštalai sakė pamokslus tokia įtikinančia galia, jog žmonių širdys liko paveiktos ir pats mąstymas liko pakeistas, o to pasėkoje pakito ir pats žmonių gyvenimas. Panaujintos mintys keičia patį žmonių gyvenimą. Juk žmogus taip gyvena, kaip jis mąsto. Žmogaus gyvenimas yra jo minčių parodymas gyvenimo tikrovėje.

Dievo Dvasios galios visada pasiruošusios pildyti tavo esybę. Maldos raktu tu gali paleisti veikimui galingas dvasios galias. Iš Dievo pilnumos einančios galios yra ne tiktai tave švarinančios, bet ir visą tavo esmę laiminančios. Dievo Dvasios galios laukia tavo maldos rakto, kada jis pasisuks atverti tau skirto didžiojo lobyno duris. Juo didesnis bus tavo tikėjimas, tuo labiau vertingesnių dvasios turtų tu prašysi ir gausi. Ko tu prašysi Dievo Karalystės darbų uždaviniams vykdyti, tau bus duota pagal tavo tikėjimo mastą. Didžiausios dvasios galios teikiamos tam, kas labiausia duodasi iš Dievui priešingų galių išlaisvinamas ir kas malda išsiprašo Dievo darbui žemėje dirbti reikalingų jėgų.

Kristus teigia, kad Dievas duoda vertingas dovanas, kaip geras tėvas savo vaikams, jei jie Jo prašo visu nuoširdumu ir pasitikėjimu.

Kun. Povilas DILYS

BAŽNYČIOS VEIKIMAS

(Straipsnis pagrįstas Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios XXII Tremties Sinode pasakytu pamokslu).

"O kai Jėzus atėjo į Pilypo Cezarėjos šalį, Jis paklausė savo mokytinius, tardamas: "Ką žmonės sako Žmogaus Sūnų esant?" O jie tarė: "Vieni-Joną Krikštytoją, kiti-Eliją, vėl kiti-Jeremiją ar vieną pranašų". Jis tarė jiems: "O jūs ką sakote mane esant?" O atsakydamas Simonas Petras tarė: "Tu esi Kristus, Gyvojo Dievo Sūnus". O Jėzus atsakydamas tarė jam: "Palaimintas esi, Simonai Bar-Jona! Nes kūnas ir kraujas to neapreiškė tau, bet mano Tėvas, kuris yra danguje. Tai ir aš tau sakau: Tu esi Petras, ir ant šitos uolos aš pastatysiu savo Bažnyčią, ir požeminio pasaulio vartai jos neįveiks". Mato 16, 13-18.

Klausimas, kodėl bažnyčiose sakomi pamokslai, kodėl šaukiami parapijų susirinkimai ir sinodai, vis iš naujo jaudina krikščionis. Todėl pagrįstas yra jauno parapijiečio klausimas, užduotas jo kunigui: "Kodėl sakai kiekvieną sekmadienį pamokslą? Juk žinai, kad beveik nė vienas neatsimins turinio. Net už poros dienų nė vienas nenorės ir net negalės pasikeisti mintimis su draugais ir pažįstamais apie pamokslo turinį. Be to, nė vienas parapijietis ir net pats kunigas neis pamoksle nurodytu keliu". Tai aktualus, rimtas ir šiai dienai tinkamas klausimas.

Mūsų Bažnyčios vadovybė metai iš metų šaukia sinodus, kurių nutarimai aiškiai rodo, kad daug šių dienų problemų buvo nagrinėta, bet mažai kas išpildyta. Visų Bažnyčių pastangos keisti gyvenimą, priartinti jį prie Dievo, paprastai, duoda labai menkus rezultatus. Dabartiniu laiku nematyti noro pasišvęsti krikščioniškai idėjai, stoka pasiaukojimo. Vis neturima laiko Bažnyčios reikalams, trūksta energijos ir entuziazmo. O gyvenimas vis daugiau komplikuojasi. Jaunimas, bendrai imant, yra nusivylęs institucine Bažnyčia. Nepaprastai būna sunku sušaukti jaunimo suvažiavimus, arba sukviesti į religinį vakarą, kad atvirai diskutuoti religinius klausimus. Jeigu ir pavyksta suburti, tai rezultatai būna be reikšmės. Jauni žmonės lanko pamaldas, bet dažniau todėl, kad tėvai taip nori, o ne jie patys. Atrodo, kad Bažnyčia virto lyg kokia našta. Bažnyčios darbuotojai supranta susidariusią padėtį ir ieško išeities. II-as Vatikano susirinkimas ir Pasaulio Bažnyčių Tarybos suvažiavimas Uppsaloje bandė nurodyti krikščioniškos Bažnyčios atnaujinimo kelius. Toks bandymas jau posėdžių metu Uppsaloje, taip ir vėliau, buvo aštriai jaunimo kritikuojamas, o kai kurių grupių pasielgimas buvo net revoliucingas.

Tas neabejotinai liečia ir mūsų lietuvių krikščioniškas Bažnyčias. Ir čia yra pagrįstas klausimas, kodėl laikome pamaldas, sa-

kome pamokslus ir šaukiame surinkimus. Ar bet kokia kaina tradicijų išlaikymas turi iš viso prasmės mūsų dinamiškais laikais? Mes vis tiek neseksime Kristaus, nepildysime Jo reikalavimų, o tik kalbėsime, giedosime ir melsimės burnomis, o ne širdimis.

Štai prie ko priėjome po tokios ilgos krikščioniškos Bažnyčios istorijos. Kur rasti aktualų, o kas ypatingai svarbu, ir teisingą atsakymą? Iš žmoniško taško žiūrint, tokios Bažnyčios egzistencijos pateisinti negalima. Tada atsakymas, kodėl yra Bažnyčia, bus visuomet atviras. Bet tame ir glūdi Bažnyčios vertybė, kad žmonės iš savęs jos veikimo negali patenkinamai išaiškinti. Ne žmonių aktyvumu, bet Dievo įsakymu egzistuoja Bažnyčia. Dievas kalbėjo, sako Barth, -mes tik privalome klausyti. Tikra Bažnyčia yra ten, kur yra Dievo dvasia. Be Dievo dvasios nėra Bažnyčios. Tos dvasios paveikta, tikroji Bažnyčia prisipažįsta esanti klaidinga, netobula; be Dievo pagalbos ji nesugebės pozityviai išspręsti degančių šių dienų klausimų.

Klausimas, kodėl sakome pamokslus, laikome pamaldas, šaukiame sinodus, gauna dabar visiškai naują interpretaciją. Bažnyčia veikia todėl, kad Dievas kalbėjo per Kristų, ir Dievas nori, kad Jo dvasia viešpatautų žmonių širdyse. Petras, paklaustas ką jis ir kiti mokiniai galvoja apie Jėzų, atsakė visų vardu: "Tu esi Kristus, gyvojo Dievo Sūnus". Mūsų laikai reikalauja ypatingo atvirumo, mes patys privalome aiškiai atsakyti, ką mes galvojame apie Jėzų. Jei Jis buvo tik pranašas, idealistas, vizionierius, tai Bažnyčios buvimas yra be vertės; bet jeigu Jis yra Kristus, gyvojo Dievo Sūnus, tai reikalingos mums pamaldos, pamokslai, sinodai. Todėl pats Išganytojas Petro atsakymą tuojau jungia su Bažnyčia, sakydamas: "Ant šito išpažinimo uolos-kad aš esu Kristus, aš pastatysiu savo Bažnyčią ir požeminio pasaulio vartai jos neįveiks".

IV-me Pasaulio Bažnyčių Tarybos suvažiavime Uppsaloje, Hendrik Berkhof išsamiai kalbėjo apie Kristaus pilnatvę. Tai buvo taipgi ir Uppsalos teologinis apvainikavimas. Kristus, jeigu Jis yra Dievo Sūnus, o mes vadinamės Jo pasekėjais, tai tas įpareigoja mus rimčiau ir aktyviau, negu iki šiol, veikti Bažnyčioje. Dabartinė karta kritikuoja Bažnyčią už jos institucionalizmą, už aklą prisirišimą prie praeities, už pavienio nario, tik pagal Bažnyčioje galiojančius nuostatus, įvertinimą. Tatai užmuša dvasią, o kaip žinome, be dvasios nėra Bažnyčios. Tokia kritika tik dalinai pateisinama. Nėra abejonės, kad tik nusistovėjusių formų laikymas, tik per šimtmečius priimtų, o dabar jau nebeaktualių, nutarimų laikymasis -yra nekrikščioniškas darbas. Mums, Bažnyčios veikėjams, reikia visuomet turėti omenyje, kad Bažnyčios struktūra ir Bažnyčios funkcijos priklauso ir nuo sociologinės aplinkos. Pav., mūsų evangelikų Bažnyčios, kaip liuteronų taip ir reformatų, buvo organizuotos prieštechnologijos laikmetyje. Tuomet visuomenė buvo visiškai kitokia. Būtų didelė ir nepateisinama klaida dabartiniams Bažny-

GERK GYVYBĖS VANDENĮ Skulpt. DAGYS

čios darbuotojams to nesuprasti, o vis be atvangos bandyti ir bandyti naują Bažnyčios narių galvoseną užrakinti atgyvenusiose formose. Tai užmuša dvasią Bažnyčioje, o be jos-nėra Bažnyčios. Tokios bažnytinės organizacijos turi išnykti. Jos šiandie yra, o rytoj jų nebus. Mūsų protėviai atliko kuriantį ir palaimintą darbą; jie su dideliu entuziazmu tarnavo Bažnyčiai. Bet jie buvo savo amžiaus vaikai. Būtų visiškai nepateisinama iš jų reikalauti nustatyti bažnytinę formą galiojančią visiems laikams. Mūsų karta, po II Pasaulinio karo, sulaukė milžiniško masto sociologinės revoliucijos. Todėl ir krikščioniškoms Bažnyčioms reikia suprasti susidariusią padėtį. Tai jau būtų didelis žingsnis pirmyn. Dabartiniu laiku Bažnyčios veikimas privalėtų koncentruotis tinkamam keliui atrasti. Koks tai būtų kelias? Naujasis Testamentas moko mus, kad jau iš pat pradžių, tuojau po Šventos Dvasios atėjimo, krikščionys susiorganizavo į bendruomenę, kurioje viešpatavo tokia, ar kitokia forma. Paskui, per prieškonstantininį laikmetį, forma keitėsi ir keičiasi. Taip buvo ir su protestantiškomis Bažnyčiomis Reformacijos laikotarpyje ir po jo. Taigi, istorija moko mus, kad Bažnyčia, kaip žmonių sambūrys, negali be tam tikros organizacijos egzistuoti. Todėl, nežiūrint to, kad gyvename beveik visiškai kitokiame dvasiniame pasaulyje, neįmanoma mums neigti tų formų, jo nuopelnų, siekiant išlaikyti krikščionišką tikėjimą ir jį perduoti sekančiai kartai. Todėl, Bažnyčios veikėjai šiandie stovi prieš labai sunkų uždavinį. Jie mato gimstantį naujos dvasios žmogų, mato nerimaujantį jaunimą ir jie girdi demonstruojančių balsus. Religinės visuomenės dauguma nebegali šiandie priimti Naujame Testamente skelbtą tiesą, kad Jėzus yra Kristus, jeigu Bažnyčia skelbia tą naujieną pasenusiose formose. Bet iš kitos pusės, Bažnyčios darbuotojai, geriau negu kiti, supranta, kad negalima užmiršti praeities, atsižadėti brangių tradicijų, nors jos naujai technikinei kartai nebebrangios ir nebereikalingos. Kas labiau įsigilina į tą klausimą tai tas supranta, kad greit galima nugrimsti į chaosą ir nepadėti niekam. Taigi, kur yra teisingas, Bažnyčios gyvenimą atgaivinantis, kelias?

Klaidinga būtų užsidaryti savųjų tarpe, kalbėti ir kalbėti apie garbingą ir didingą praeitį, o nekreipti dėmesio į šių laikų šaukiančius balsus. Argi esame tikri, kad Dievas šiame amžiuje neišrinko kito, negu kadaise, būdo apreikšti savo valią? Privalome įvertinti mūsų jaunimo nekantrybę ir patikrinti, argi mes, senesnieji, ne per lėtai galvojame, ar ne per daug bijome naujų idėjų mūsų darbe? Turint tai omenyje ir tinkamai įvertinant laiko ženklus, mes taip pat privalome nenuilstamai rodyti savo praeities dvasinius turtus, tradicijos reikšmę gyvojo Dievo Žodžio išlaikyme ir įtikinti visus, kad dabartinių laikų Bažnyčios uždavinys yra eiti atnaujinimo ir tradicijos keliu. Tik tuo būdu išpažinsime šios dienos kalboje- "Tu esi Kristus, Gyvojo Dievo Sūnus".

DŽIAUGSMO ŠVENTEI

Kalėdų giesmę ga-uskit
Vargonai ir varpai:-
Tu, Viešpatie, Aukščiausias
Šiandien žmogum tapai!

Nauja žvaigždė pa-kilus
Sušvito ant dangaus,
Pranešdama gimimą
Ir Dievo, ir Žmogaus.

Pulkų pulkais giedojo
Iš džiaugsmo angelai:-
Išganymo rytojus
Pa-sauliui atsiskleis!

-----oOo-----

Nuklojo žemę snaigės
Puošniausiu kilimu:
Neviltys visos baigės
Su Tavo gimimu!

M. N.

Dail. DAGYS

CIVILIZACIJOS IR KULTŪROS KILMĖ

Kodėl nuolatos keičiasi pasaulio civilizacija bei jo kultūrinis gyvenimas? Kas tai vykdo ir kodėl visa žmonija uoliai ar nelabai noriai tai priima, ilgiau ar trumpiau tais pasikeitimais, ta civilizacija gyvena?

Žmogus visada yra linkęs ieškoti, sudaryti ir duoti paaiškinimus bei atsakymus į įvairiausius klausimus. Į šį klausimą išminčiai irgi duoda atsakymus, tik, deja, nevienodus, net labai prieštaraujančius. Pvz., Salvatore Quasimodo sako: "Visa pažanga yra laimėta nepatenkintųjų dėka; patenkintieji permainų nemėgsta". Ši mintis tik sąlyginiai teisinga, nes nepatenkintieji gali tik griauti. Jei jie sugriovę statys naują ir geresnį-gerai, o jei ne-blogai. O patenkintieji gali ramiai kurti, be triukšmo progresuoti. Taip pat jie gali, kaip gyvulėliai, vegetuoti ir nieko neveikti.

Nuo romėnų laikų yra sakoma,

kad karas yra visų mokslų tėvas. Tai irgi tik dalinė tiesa. Šią mintį stengėsi įtikinančiau išaiškinti istorijos prof. Arnold Joseph Toynbee savo ilguose veikaluose. Pagal jį, - civilizacija auganti tik tada, kai žmogus, susidūręs su sunkumais, sugeba juos nugalėti. Esą svarbiausiais civilizacijos stimulais yra buvę sunkumai ir nelaimės. Tai homo militans išaukštinimas. Jo manymu - geras gyvenimas augina menkus žmones. Jo mintis gana logiška, bet žinotina, kad ir gerai, sočiai ir ramiai gyveną žmonės dažnai yra gyvos bei budrios dvasios, kurie neverčiami ką nors veikia ir kartais pasiekia žymių išradimų.

Kiti galvočiai eina į kitus kraštutinumus. Olandas istorijos prof. Johan Huizinga kitaip interpretuoja istoriją ir žmonių veiksmus. Jo įsitikinimu, civilizacija kyla ir vystosi iš žmonių žaismo. Taigi, jis civilizacijos pagrindėju laiko homo ludens ir džiaugsmo žmogų - homo gaudens.

Visi suprantame ir esame išgyvenę džiaugsmo jausmą, bet nesugebėtume jo aptarti žodžiais. Reikia skirti džiaugsmą nuo malonumo, nors ir čia gal nerasime tinkamo aptarimo. Jaučiu tik, kad džiaugsmą patyriame dvasia, o malonumą - kūnu. Kai žmogus džiaugiasi, kad gali suteikti malonumo kūnui, tai jis nieko nekuria nei ugdo civilizacijos.

Filosofas Fr. Nietzsche yra išsireiškęs: "... esu šį tą padaręs skausmų kankinamas, bet manau, kad geriausią darbą dirbau, kai mokiausi džiaugtis". O aš linkęs teigti, kad žmogus geriausius darbus atlieka, kai yra normalus. Argi daug ką gero žmonijai davė lėbavimuose beieškanti džiaugsmo aristokratija? Ir pasakėčia neigiamai aptaria vis besidžiaugiantį žiogą, o užgiria planingai besidarbuojančią skruzdę.

Žaismo, kaip kultūros ir civilizacijos ugdytojo, šalininkai stengiasi įvairiausiais išvedžiojimais pagrįsti savo teoriją. Pagal juos ir laukinius žvėris žmogus prisijaukinęs dėl teikiamo džiaugsmo, ne dėl naudos. Esą, kai jis pastebėjęs, kad šuo esąs draugiškas ir mėgstąs žaisti - jį prisijaukinęs... O aš manyčiau kitaip. Kai žmogus kepė žvėrieną ir šalin mėtė apgraužtus kaulus, jų kvapo privilioti, aplink pradėjo slankioti šuneliai ir jais maitintis. Jie greit priprato. Gi kovodamas už skanų kąsnį, jis pradėjo vyti šalin kitus, begrobstančius tą maistą. Tai pastebėjęs, žmogus galėjo jį palaikyti savo sargu ir ginėju nuo vagių ir dar geriau šerti. Ar šis galvojimas nėra logiškesnis už tuos amžinus žaidimus?

Filosofas Henri Bergsonas išvedžioja, jog gamta mums rodanti, kad pasiekti savo tikslų galime tik besidžiaugdami. Esą, kur yra džiaugsmo, ten yra kūrybos; didesnis džiaugsmas - didesnė kūryba... Labai abejotinas teigimas, gal tik dalinai teisingas. Džiaugsmą duoda laimėjimai: ar karo lauke, ar paprastose muštynėse, ar kam gerą padarius, ar išsprendus kokias problemas, na, gal būt, ir gerą kūrinį sukūrus.

Prof. Huizinga daug kalba ir įvairiais būdais išvedžioja, kad menas yra kuriamas tik iš džiaugsmo, ar per džiaugsmą. Jis akcentuoja žilosios senovės primityvią

kūrybą olose, kaip žmogaus džiaugsmo išdavą. Neįtikinama, kai žinai daug gilesnių išvedžiojimų, išplaukiančių iš jo tikėjimo į aplinką, į dvasias, į užkerėjimus ir į turimą iš to naudą. O gal ir tada jis piešė iš geismo nugalėti, padaryti tai, ko kiti negali padaryti.

Geismas nugalėti, geismas matyti įkūnytas savo mintis, savyje turimus vaizdus, mano manymu, yra didžiausias meno kūrybos variklis. Kas akcentuoja džiaugsmą, kaip kūrybos akstiną, to patvirtinimui ima vaikus, nes jie piešia dėl džiaugsmo. Gal vaikai tai daro dėl džiaugsmo, gal dėl paprasto įdomumo ar smalsumo; pas juos tai yra atsitiktinumai, o ne būtinybė. Jie malonumą gali turėti beteplio-dami, lygiai ir kitus žaidimus bežaisdami. Jie turi savąjį pasaulį, kuris nesulyginamas su užaugusio žmogaus pasauliu. Jie neturi to būtinumo išsakyti, ką kūrėjas turi.

Kadangi kūrybos procesas yra labai sudėtingas, tai gal dalis ir džiaugsmo slypi jame, -padarysiu, nugalėsiu, laimėsiu. Bus malonu man pačiam ir kitiems. Taigi, gali džiaugsmas apsireikšti tik padarius, nugalėjus. Bet, paprastai, kūrėjas tuomi negyvena. Baigęs darbą jis pajunta tuštumą, nusiminimą, -bent aš tai išgyvenu. Ir vėl jauti, kaip toje tuštumoje pradeda kas tai rūgti, plėstis, didėti, spausti ir persekioti. Todėl, neatidėliojant turi imtis kito darbo. Taip to filosofų liaupsinamo džiaugsmo ir nematai.

Kokį džiaugsmą bekuriant turėjo Michelangelo, kai nuo marmuro negalėdavo pasitraukti, kad net batai priaugdavo prie kūno; ar per keturius metus, betapant koplyčios lubas, taip jo kūnas deformavosi, kad nebegalėjo tiesiai į žmones pažiūrėti? Kokį džiaugsmą išgyveno V. van Gogh, kai nepasisekimas lydėjo nepasisekimą ir vedė prie išprotėjimo ir ausies piaustymo? Kokius džiaugsmus turėjo daugybė kitų kūrėjų-rašytojų ar muzikų, kurie rašė savo širdies krauju, išgyveno nemigo naktis ir kankinančius košmarus, kurie ilgai perdirbinėjo savo veikalus, kaip Dostojevskis? Ne džiaugsmo, bet kančios vedamas Ad. Mickevičius sėdo rašyti "Poną Tadą". Dirbdamas gal jis rado nusiraminimą, gal džiaugsmą, gal dar didesnį skausmą ir ašaras, -kas žino. Težinoma, kad per tuos metus jis smarkiai pražilo ir jo oda suvyto. Aš linkęs teigti, kad tatai dirbdamas, jis išgyveno viską nuo vieno poliaus iki kito, nes kūrėjui kūryba yra pilnas, vispusiškas gyvenimas.

Kaip eiliniam žmogui gyvenimas atneša įvairių nuotaikų, taip lygiai ir kūryba apdovanoja kūrėją įvairiomis nuotaikomis. Bet į šį darbą jį stumia geismas ir ambicijos pasireikšti, pavydas-padaryti geriau už kitus ir būtinybė lengvinti vis sunkiau slegiamą dvasią.

Kartais būna taip, kad dar pusamžyje tas ar kitas asmuo sustoja kūręs. Ar tai galima išvesti, kad jis nebenori džiaugsmo, kad pats nuo jo pasitraukia. Sakyčiau, -priešingai: dingsta jį kankinusios slaptosios jėgos ir jis pradeda gyventi ramų, patenkintą, gal linksmą, bet nieko nebekūriantį gyvenimą. O kultūrai ir civilizacijai augti, reikia atiduoti visas teigiamąsias jėgas.

PERKŪNAS RŪSTAUJA ANT JŪRATĖS IR KASTYČIO Skulpt. DAGYS

M. TAMULĖNAS, snjr.

PROTESTANTŲ BAŽNYČIOS AMERIKOJE

Amerika-šalis, kurioje yra visų žinomų religijų išpažintojų. Daugelis mūsų apie kitas religijas turi neaiškų supratimą,o nemažai yra ir tokių, kurie mažokai žino ir apie savo tikybą. Čia ir norima bendrais bruožais aprašyti labiau žinomas ir daugiau narių turinčias JAV Bažnyčias.

I. BAPTISTŲ BAŽNYČIA

JAV daugiausia narių turi Baptistų Bažnyčia. Jų priskaitoma virš 25 milijonų su 90 tūkstančių parapijų.

Baptistų sąjūdis prasidėjo XVII a.pradžioje Olandijoje ir jo pradininku buvo puritonų pabėgėlis iš Anglijos. "Baptisto" vardą gavo dėl tvirtinimo, kad baptizmas-krikštijimas turi būti daromas tik asmenims pakankamai subrendusiems, kurie galėtų patys "apsispręst dėl Kristaus". Tai buvo pagrindinis lūžis su tuo laiku beveik universaliai protestantų ir katalikų praktikuota tradicija-krikštyti mažus vaikus. Baptistai taipgi tikėjo-ir dabar tebetiki, kad per krikštą turi būti visas kūnas panertas į vandenį, o ne tik užpilant ar aplaistant.

Olandijos baptistų judėjimas augo pamažu, šiek tiek paplito Anglijoje,o našią dirvą surado tik Amerikoje. Naujajame pasaulyje baptistų pirmąją Bažnyčią įkūrė 1636 m. kun. Williams Roger, kuris priklausė Anglikonų Bažnyčiai, bet savo likimą buvo surišęs su puritonais ir, bijodamas įkalinimo, pabėgo į Massachusetts. Ten kun. W.Roger rado jau įsikūrusią Congregacionalistų Bažnyčią, kuri buvo taip pat netolerantiška, kaip ir valstybinė Anglikonų Bažnyčia, kuri slėgė jo dvasią tėvynėje Anglijoje. 1636 m. jis įkūrė naują gyvenvietę Providence, R. I. , ir suformavo pirmą baptistų parapiją. Rhode Island baptistų kolonijos įkūrėjai buvo vienintėliai, kurie brangino religijos laisvę ne vien savo tarpe,bet ir kitų. Jie sudarė nuostatus dėl visiškos religijos laisvės ir dėl griežto atskyrimo Bažnyčios nuo valstybės. Šis nuostatas tapo įrašytas į JAV konstituciją ir yra brangiausias aspektas. Dėl to Bažnyčios šiame krašte klestėjo nepalyginamai geriau, kaip tuose kraštuose, kur religija buvo valstybės globojama, ar buvo valstybinė.

Baptistų Bažnyčia, jos pačių narių valdoma, turinti laisvę išsirinkti ir ordinuoti sau kunigą, visiškai nepriklausoma nuo bet kurių bažnytinių organizacijų,-labai patiko ir sužavėjo laisvę mylinčius žmones.

Meldimasis baptistų bažnyčiose buvo daugiau pagauto ūpo, negu iš gilios širdies, -todėl parapija galėjo ordinuoti į kunigus bet kurį asmenį,kuomet jautė,kad jis turi dvasinį pašaukimą melstis,ta-

čiau šiokį tokį mokslą ar parengimą jis turėjo turėti. Todėl baptistams nebuvo per didelio rūpesčio dėl gilesnio kunigų išsilavinimo. Jie buvo įsitikinę, kad Biblija pati per save turi "išsigelbėjimo tiesą", ką kiekvienas žmogus turi žinoti ir kas iš kiekvieno žmogaus reikalaujama, - "surasti savo asmens išganymą" skaitant Šventąjį Raštą, padarant asmeninį apsisprendimą ir įtikėjimą į Jėzų Kristų. Taigi, išganymo klausimuose aukščiausias autoritetas yra Šventasis Raštas ir reikalavimas dorinės drausmės.

Amerikoje yra 28 skirtingos baptistų bažnytinės sąjungos, konferencijos ar konvencijos. Didžiausias baptistų vienetas ir didžiausia protestantų organizacija JAV yra Pietinių Baptistų Konvencija. Dabar yra "Pietinių" baptistų bažnyčių visose 50 valstijų. Californijoje, pavyzdžiui, jų yra apie vienas tūkstantis. Per visą kraštą Pietinių Baptistų Konvencija priskaito daugiau kaip 11 milijonų Bažnyčios narių.

Pietiniai baptistai yra bekompromisiniai fundamentalistai ideologijoje. Jie tuojau pavarys seminarijos profesorių, kuris samprotaus, kad žmogaus sutvėrimas Senajame Testamente yra mitas. Jų griežtas konservatizmas doktrinose padarė juos atsargiais dėl kontaktų su kitomis denominacijomis (įskaitant ir kitas baptistų grupes), kurios yra, jų manymu, užsikrėtę liberalizmu. Dėl to jie yra pasilikę nuošaliai nuo bendradarbiavimo su kitomis bažnytinėmis organizacijomis, kaip Tautinė ar Pasaulinė Bažnyčių Taryba. Jie yra atsisakę net tartis, ar diskutuoti apie susijungimo galimybę.

Amerikos Baptistų Konvencija, kuri seniau buvo vadinama Šiaurės Baptistų Konvencija, yra žymiai mažesnė - su kiek daugiau, kaip pusantro milijono narių. Kai kurios tų Bažnyčių yra fundamentalistinės, bet daugelis jų yra linkę į labiau liberalinę teologinę pažiūrą. Amerikos baptistai yra labai aktyvūs Tautinėje Bažnyčių Taryboje ir kituose protestantų vienetuose.

Du kiti dideli baptistų Bažnyčios vienetai yra tie, kur daugumą sudaro negrai. Tai JAV Nacionalinė Baptistų Konvencija, Inc., su 5 milijonais narių ir Amerikos Baptistų Nacionalinė Konvencija su 2. 5 mil. narių.

Prie keturių didžiųjų vienetų, kuriems priskaitoma 90% visų krašto baptistų, yra dar sekministai baptistai, - jie švenčia šeštadienį vieton sekmadienio; primityvieji arba pirmykščiai baptistai, - jie vartoja kojų mazgojimo ceremoniją, kaip dalį Šv. Vakarienės; laisvieji baptistai, predestinacijos baptistai ir dar daug kitų rūšių.

Baptistai yra dideli palaikytojai misijų užsienyje. Pietinių Baptistų Konvencija išlaiko daugiau 1, 500 pilno laiko misionierių kituose kraštuose. Jie taipgi uolūs evangelizatoriai namie, vykdydami iš namų į namus žmonių lankymą, kad pasiekti bažnyčią nelankančias šeimas. Didžiausias šių laikų masių evangelizatorius yra kun. Billy Graham, baptistas.

Paskutiniaisiais metais, kunigų išsimokslinimo pakėlimui, bap-

tistai padarė didelę pažangą. Gal dar galima surasti mažame miestelyje ar kaimo bažnytėlėje "ordinuotą mėgėją" sakykloje, bet visur kitur rasite jau seminarijose paruoštus kunigus.

Nuo seno baptistų pamaldos yra ne formalios. Tai tipiškos apeigos: laisvas meldimasis, Šventraščio skaitymas, bažnytinių giesmių giedojimas, kunigo pamokslas. Šv. Vakarienė laikoma mažiausiai keturius kartus per metus su vynuogių sunka vieton vyno ir su mažu, kubinės formos, paprastos kepalo duonos gabalėliu vieton vaflių, vartojamų pas katalikus, liuteronus ir kitus. Sunka ir duona sėdintiems prinešama į vietą.

II. METODISTŲ BAŽNYČIA

Metodistai Amerikos protestantų tarpe pasižymi savo veiklumu. Jie yra miklūs organizatoriai ir iš seno veikia ten, kur numatomos socialinės reformos ir kurias jie uoliai palaiko. Veikia jie su dideliu pasišventimu, -jų veikimas dažnai turi palinkimą nekreipti didelio dėmesio į teologines doktrinas. Pastebima, kad metodistų dvasiškija dėl doktrininių pozicijų labai plačiai svyruoja: nuo griežtų fundamentalistų-iš vienos pusės, iki atsisakančių Kristaus dieviškumo-iš kitos pusės.

Metodistų sąjūdį pradėjo Jonas Wesley (1703-1791), kuris XVIII a. buvo Anglikonų Bažnyčios kunigas. Jis skelbė, kad reikalingos Bažnyčioje reformos, bet neturėjo noro kurti naują Bažnyčią.

Pasikeitimo momentas kun. Wesley gyvenime įvyko 1738 m. gegužės 24 d. Jis tada dalyvavo vienos mažos bažnytėlės, Aldersgate gatvėje, Londone, pamaldose. Klausydamas kažkieno skaitomus Martyno Liuterio raštus ir apie tai mąstydamas, staiga jis suprato ką reiškia Liuterio tvirtinimas, kad žmogus tampa išganytas vien per įtikėjimą į Jėzų Kristų, o ne dėl savo gerų darbų. Vėliau Wesley rašė: "Aš pajutau man nepatirtą šiltą jausmą širdyje, -pasijutau įtikėjęs vien į Jėzų Kristų dėl išganymo ir tapau užtikrintas, kad Jis yra atleidęs mano nuodėmes, . . . ". Nuo to laiko Wesley buvo kitas žmogus. Prieš tą "šilto jausmo" pajutimą širdyje, jis buvo rustus, griežtas, beveik atsiskyrėlis, tikras anglikonų kunigas-mokytojas, savimeilis, davatka. Po didelio atradimo, kad išganymas yra tikra Dievo dovana, jis tapo kilnus, duosnus, nuošaliai stovintis, degąs noru dalintis su kitais.

Per 50 metų Jonas Wesley skelbė šią gerą naujieną visoje Anglijoje. Kai bažnyčios jam būdavo uždarytos-o tas dažnai atsitikdavo, -jis pravesdavo susirinkimus atvirame ore. Jo pamokslai dažnai sutraukdavo net iki 30,000 žmonių. Buvo apskaičiuota, kad per pusę šimtmečio Wesley apkeliavo 250,000 mylių ir pasakė 42,000 pamokslų, -vidutiniškai po du paprastomis dienomis ir po keturis sekmadieniais.

Wesley pasekėjų paplitimas atnešė taip reikalingą Anglikonų Bažnyčioje atgijimą, kurios vadovai atsisakė ordinuoti jaunus pa-

KARVELIAI Foto dail. Joyce NEIMANAS

mokslininkus į kunigus, Wesley patrauktus prie savęs, kad jam padėtų. Jei jie būtų šiuo klausimu mažiau užsispyrę, -labai galimas daleidimas, -metodistų judėjimas būtų pasilikęs Anglikonų Bažnyčios bendruomenėje taip, kaip pats Wesley pasiliko joje iki savo gyvenimo pabaigos.

Ordinacijos konfliktas aštriai iškilo, kai Wesley "Metodistų Draugovės" išsiplėtė Amerikos kolonijose. Revoliucijos pabaigoje Amerikoje buvo apie 15,000 metodistų ir jie neturėjo ordinuotų kunigų, kurie juos aptarnautų. Wesley pagaliau kreipėsi su paskutiniu prašymu į Anglikonų Bažnyčios vyskupus, kad leistų ordinuoti kunigus dėl misionierių tarnybos tarp Amerikos metodistų. Kuomet jam buvo atsakyta, jis žengė lemtingą žingsnį ir savo iniciatyva ordinavo du asmenis, kad "vadovautų bendruomenėms Amerikoje". Kadangi Anglikonų Bažnyčia niekad nepripažino šio judėjimo vertės ir to pasėkoje metodistų ordinacijos, tai nuo to laiko Wesley sąjūdis pasidarė atskira denominacija arba Bažnyčia. Šis praktiškas įvykis, kurį Wesley buvo pasirinkęs ignoruoti, Amerikos metodistų buvo pripažintas, nes jie, susirinkę į konferenciją Baltimoreje 1784 m., formaliai suorganizavo Metodistų Episkopalų Bažnyčią.

Wesley pasekėjų evangeliškas uolumas tikrai atsispindi Amerikos metodistų "raitojo pamokslininko" asmenyje. Tuo laiku, kuomet kongregacionalistai ir episkopalai tampriai laikėsi rytų pajūrio pakraštyje, metodistai skelbė evangeliją mažai apgyventose vakarų pasienio vietovėse. Pirmas metodistų vyskupas dr. Francis Asury parodė Dievo žodžio skelbimo pavyzdį: raitas apkeliavo apie 275 tūkstančius mylių platindamas Biblijas, pravesdamas atgimimo susirinkimus, krikštydamas vaikus bei jungdamas poras.

Iš pradžių metodistai kreipė didelį dėmesį į taip vadinamą "išganymo pajutimo pergyvenimą". Jie tikėjo, kad kiekvienas žmogus privalo turėti galimybę prisiminti momentą, kaip kad Jonas Wesley turėjo, kuomet jis pajuto, jog tapo išganytas per įtikėjimą į Jėzų Kristų. Šis dramatinis atsivertimo pajutimas metodistų atgimimo susirinkimuose savaime vedė į pakeltą jausminę atmosferą. Metodistų pamokslininkai, savo karštomis prakalbomis, sukeldavo didelį ūpo įkarštį. Toks Dievo žodžio skelbimas pasienio žmonėms patiko ir buvo artimas jų sielai. Metodistų Bažnyčia sutraukdavo tokią daugybę žmonių, kad net laike Civilinio karo Abraomas Linkolnas apie tai kalbėjo, kaip apie didžiausią ir "svarbiausią" denominaciją Amerikoje.

Nuo įsteigimo atskiros metodistų denominacijos, daugiau kaip per šimtmetį, metodistai buvo "beturčių žmonių Bažnyčia", prie kurios buvo priskaitomi daugiausia bemoksliai bei beteisiai. Tačiau po eilės metų, palaipsniui, pasikeitė į vidurinės klasės denominaciją. Šiandien šiai Bažnyčiai priklauso prekybininkų, pramonininkų bei profesionalų daugiau, negu ūkininkų ir darbininkų.

Jungtinė Metodistų Bažnyčia yra didžiausias metodistų vienetas

ir sekantis savo didumu protestantų vienetas. Turi daugiau kaip 11 milijonų narių su 42,000 vietos parapijų. JAV yra dar 20 kitų metodistų vienetų. Trys iš jų yra negrų denominacijos: Afrikos Metodistų Episkopalų Bažnyčia, Afrikos Metodistų Episkopalų Ziono Bažnyčia ir Krikščionių Metodistų Episkopalų Bažnyčia. Kartu jos turi apie 2.5 milijono narių.

Kiti metodistų vienetai yra maži skaičiumi, pradedant nuo Laisvųjų Metodistų Bažnyčios su 55,000 narių iki Kumberlando Metodistų Bažnyčios su apie 100 ar kiek daugiau narių. Šie maži vienetai pagal mokslą arba dogmą yra daugumoje fundamentalistai.

III. LIUTERONŲ BAŽNYČIA

Pasauliniu mastu žiūrint, viena iš seniausiųjų ir didžiausiųjų protestantų Bažnyčių yra ta, kuri turi Martyno Liuterio vardą. Liuteris yra vienas iš labiausiai žavėtinų ir tvirtų asmenybių istorijoje.

Martynas Liuteris (1483-1546) gimė Vokietijoje, Saksonijos valstijoje, neturtingų kaimiečių šeimoje. Kadangi buvo gabus, ryžtingas ir ambicingas, jam mokslas gerai sekėsi. Sakoma, kad mokslus beeinant jis taip skurdžiai gyveno, jog kartais jam tekdavo gatvėje išmaldos prašyti duonai nusipirkti. 1505 m. jis baigė Erfurto univ. ir gavo juristo diplomą. Tais pačiais metais jis pergyveno asmeninę patirtį, kuri jo dėmesį nukreipė į religiją. Kas tai buvo, jis niekad ir niekam nepasakė ir buvo gana nedaug dalykų, apie kuriuos jis nekalbėjo. Bet to užteko, - jis paliko teisininko karjerą, įstojo į Augustinų vienuolyną ir tapo vienuoliu.

Viduramžių R. Katalikų Bažnyčia, į kurią Liuteris pasinėrė, nebuvo maloni institucija. Ten reiškėsi aiški korupcija (papirkinėjimai, ištvirkavimai), žema moralė bei blogas elgesys dvasiškių tarpe. Tuo laiku visiems buvo žinoma tiesa, kad kunigai gyveno su sugulovėmis bei turėjo nelegalių vaikų. Daugelis kunigų buvo tikri nežinėliai net tokiuose paprastuose dalykuose, kaip krikščionių tikėjimo pagrindai ar poteriai. "Religija", kurios jie mokė, buvo karikatūra tikros katalikų teologijos ir paprasčiausias prietarų mišinys.

Bet tai buvo ne korupcija ar kas kita, kas vargino Liuterį per pirmuosius trejus jo gyvenimo vienuolyne metus. Jis buvo visiškai užimtas savo paties nuodėmingumo jausmais. Jis bandė savo sąžinę palengvinti kūno žiauriomis bausmėmis. Nežiūrint į tai, kiek daug jis badavo, plakė savo kūną ir neatsižvelgiant į tai, kiek valandų jis praleido klūpėdamas ant vienuolyno akmeninių grindų melsdamasis, jam niekuomet nepasisekė peržengti prarajos tarp Dievo šventumo ir savo menkystės.

Šviesa palietė Liuterio gyvenimą, kai jis betyrinėdamas Bibliją sustojo ties Povilo Laiškais Romėnams, kur buvo užtikrinimas, kad žmogus tampa išganytas per tikėjimą į Dievo gailestingumą, bet ne per savo kovas ar pastangas.

Šis atradimas tuojau išlaisvino Liuterį iš skausmingos kančios dėl jo paties išganymo ir jis visą savo dėmesį nukreipė į pagalbą kitiems. 1508 m. jis paliko vienuolyną ir pradėjo dirbti Wittenbergo un-te, kur jis greit pasidaré žinomas, kaip gilus mokslininkas ir gabus pamokslininkas.

Tai buvo laikas, kada Liuteris su širdgėla pradėjo pastebėti Bažnyčios nesuvaldomą žmonių išnaudojimą. Per devynius ilgus metus jis apie tai galvojo ir laikui bėgant vis labiau įsitikino, kad Bažnyčia yra labai atsitolinusi nuo Biblijos tiesų.

1517 m. atsirado akstinas viešam protestui. Popiežius Leonas X dėjo pastangas praplėsti ir pagražinti Šv. Petro bažnyčią Romoje. Jis į įvairius kraštus, tame skaičiuje ir į Vokietiją, pasiuntė atstovus pardavinėti indulgencijas. Teoretiškai, indulgencija buvo popiežiaus nuodėmių atleidimas, kurį nuodėmininkas būtų gavęs skaistykloje. Gi praktikoje paprasti žmonės indulgenciją skaitė, kaip leidimą nuodėmes daryti. Indulgencijų pardavinėtojas, kuris veikė Liuterio gyvenamoje apylinkėje, buvo domininkonų vienuolis Jonas Tetzelis. Jis buvo paprastas prekybininkas ir be jokios teologinės priedangos. Kad reikalą lengviau būtų galima atlikti, jis paskelbė kainą už įvairias nuodėmes.

Įsižeidęs Liuteris parašė neigiamą atsiliepimą apie indulgencijų pardavinėjimą. Po to, jis pradėjo rinkti ir surašyti dalykus, kuriuos jis rado netinkamus Bažnyčiai. Pagaliau į lapą jis sutraukė 95 protestus. 1517 m., Visų Šventųjų išvakarėse, prie Wittenbergo bažnyčios durų jis prikalė tas tezes.

Per sekančius trejus metus Liuteris vedė polemiką ir disputus su katalikų mokslo žmonėmis, ištobulindamas savo doktriną "pasiremdamas tikėjimu" ir įrodinėdamas, kad popiežiaus skelbiamos doktrinos, arba mokslas, nėra paremtas Šventuoju Raštu.

Negalėdamas nutildyti, popiežius Leonas X jį ekskomunikavo. 1520 m. gruodžio 10 d. popiežiaus ekskomunikavimo bulę Liuteris viešai sudegino. Tai buvo aiškus nepaklusnumo aktas. Tą dieną tapo įkurta Liuteronų Bažnyčia.

Vokiečių princų priedangoje, kurie buvo patenkinti atsiskyrimu nuo Romos Bažnyčios autoriteto, protestantų Bažnyčia pradėjo smarkiai augti ir plėstis. Kai Liuteris mirė, ji jau buvo įsitvirtinusi Šiaurinėje Vokietijoje ir išsiplėtusi į Daniją, Švediją, Norvegiją ir Suomiją.

Šiuo laiku pasaulyje yra apie 75 milijonai liuteronų. Jie sudaro apie vieną trečdalį viso pasaulio protestantų. Kiekviename kontinente yra liuteronų bažnyčių. Vienok Vokietija ir Skandinavų kraštai sudaro liuteronų tvirtovę, priskaitančią 90% viso pasaulio Liuteronų Bažnyčios narių.

JAV pirma liuteronų parapija buvo įkurta 1638 m. grupės švedų, kurie buvo apsigyvenę prie Delaware upės. XIX a. milijonai vokiečių ir skandinavų imigrantų užpildė Ameriką. Su savim jie at-

sinešė ne tik liuteronų tikybą, bet ir ypatingą jos išraišką, kuri jiems buvo žinoma savo tautinėje Bažnyčioje tėvynėje. Užtai dabar yra: vokiečiams - Vokiečių Liuteronų Bažnyčia, švedams - Švedų Liuteronų Bažnyčia, danams - Danų Liut. Bažnyčia ir panašiai.

Amerikos liuteronai po II Pasaulinio karo išsiveržė iš savo senos formos. Stipri evangelizacija prijungė milijonus naujų narių, kurie nepaeina nei iš vokiečių, nei iš skandinavų. Savo skaičiumi liuteronai dabar yra trečioji protestantų grupė JAV.

Šiuo laiku, per eilę apsijungimų, smarkiai sumažino denominacijų pasiskirstymą. Didžioji dauguma, 8 milijonai liuteronų priklauso trims vienetams: Liuteronų Bažnyčiai Amerikoje, Amerikos Liuteronų Bažnyčiai ir Missouri Liuteronų Sinodui.

IV. PRESBITERIJONŲ BAŽNYČIA

Reformacijos aukštumoje virš visų kitų garbingų veikėjų stovi dvi žymiausių asmenų - Martyno Liuterio ir Jono Kalvino, pavardės.

Jonas Kalvinas (1509 - 1564) gimė Prancūzijos mieste Noyone. Jau ankstyvoje jaunystėje jis parodė didelį intelektą, t. y. gilų protavimą ir pajėgumą mokytis. Būdamas 14 metų amžiaus jis jau užbaigė visus mokslus, kuriuos vietos mokyklos jam galėjo patiekti. Po to jis buvo pasiųstas į Paryžių studijuoti teisės mokslus.

Belankydamas universitetą jis patyrė, kad ne teisės, bet teologijos mokslas jam daug arčiau širdies. Neužilgo jis pradėjo rašyti knygą, kuri ir šiuo laiku skaitoma, kaip viena iš svarbesnių ir reikšmingesnių pasaulio istorijoje. Toji knyga buvo išleista, kada Kalvinui buvo 26 metai amžiaus ir pavadinta: "Institutio Religionis Christianae" (Krikščioniškosios religijos pagrindas). Ten plačiai išdėstyta protestantų doktrina-mokslas daugeliu atžvilgiu panašus Liuterio mokslui, bet ir gana skirtingas kituose dalykuose. Tuo laiku, kai minėta knyga pasirodė, Kalvinas iš gimtosios Prancūzijos persikėlė gyventi į Genevą, Šveicarijoje. Beveik per naktį jo knyga jį padarė garsenybe. Jis buvo aukštinamas, kaip Reformacijos Aristotelis ir apie 30 metų jis dominavo, kaip pasaulietinį, taip ir religinį Genevos gyvenimą. Iš visos Europos būriais žmonės plaukė į Genevą, kad būti prie Kalvino kojų ir pasisemti iš jo išminties. Dar prieš jo mirtį Kalvino teologija buvo pasisavinta arba adoptuota protestantiškųjų Bažnyčių Šveicarijoje, Prancūzijoje, Olandijoje, Vengrijoje ir Škotijoje.

Kalvino teologijoje vienas iš žymiausių dalykų yra tai, kad Dievas laikomas suverenu ir valdžia priklauso tik Jam. Kalvinas niekad nestatė sau tokio klausimo, kaip kad daro daugelis iš mūsų kai ištinka kokia nelaimė: "Kaip galėjo mus mylintis Dievas leisti, kad taip atsitiktų?" Kalvinas atsako, kad Dievas sutvėrė pasaulį ir viską, kas jame yra ir Jis yra visiškai laisvas daryti visa, kas Jam patinka. Dievas surėdė tvarką ir visa, ką Jis daro yra teisinga, tačiau menkam žmogui su ribotu supratimu yra sunku visa tai

įsivaizduoti ir suprasti.

Papildydamas dėsnį apie Dievo suverenumą Kalvinas užtikrina, kad žmogus yra visiškai nusikaltęs ir beteisis. Savo nuodėmėje jis yra bejėgis ir nieko negali padaryti, kad save išgelbėtų, jis nėra užsitarnavęs išganymo. Dievas savo gailestingume pasiuntė savo sūnų Jėzų Kristų, kad išpirktų ar išganytų žmogų iš jo nuodėmės. Jei žmogus įtiki į Kristų, jam nuodėmės atledžiamos ir jis tampa Dievo akyse priimtinu. Tačiau ne visi žmonės bus išganyti. Dievas iš anksto yra parinkęs (predestined), kurie bus išganyti ir kurie pasmerkti.

Predestinacijos idėją pradėjo atmesti, kai Kalvinas buvo jau arti mirties, nes ne daugelis turėjo drąsos ir intelektualinio pajėgumo disputuoti akis į akį su Kalvinu. Olandijos teologas Jokūbas Arminius ėmėsi vadovybės tą klausimą modifikuoti. Kas liečia predestinaciją, tai dauguma kalvinistinių Bažnyčių šiuo laiku yra Arminiaus šalininkai ir nemažai jų visai predestinacijos dėsnį atmeta, arba į jį dėmesio nekreipia.

Kalvino mokslas turėjo didelę įtaką į daugelį protestantų šakų. Tai yra didelė denominacinė šeima, kurios narių kilmė paeina iš Genevos Reformatoriaus. Ji yra antroji savo didumu protestantų tikyba su apie 70 milijonų narių per visą pasaulį. Kontinentalinėje Europoje turi Reformatų Bažnyčios vardą. Škotijoje ir JAV-Presbiterijonų Bažnyčios vardą. John Knox buvo vienas iš uoliųjų Kalvino mokinių Genevoje. Jis pertvarkė vidaus organizacijos nuostatus, kurių pagrinde yra presbiteriai.

Presbiteriono terminas paeina iš graikų žodžių: "Pres" ir "Buterus", kas reiškia - senesnis (vyresnis). Kiekviena vietinė parapija daro susirinkimus arba sesijas ir yra valdoma dviejų rūšių senesniųjų-mokytojų arba kunigų ir pasauliečių, kurie renkami parapijų taip, kaip baptistai renka diakonus ar episkopalai-vestrymenus (bažnyčios seniūnus).

Kiekviena sesija vietiniuose reikaluose turi nemažą autonomiją, bet nėra nepriklausoma. Kiekviena sesija mieste, arba tam tikroje geografinėje apylinkėje, yra tos apylinkės presbiterijos jurisdikcijoje. Presbiterija sudaroma iš atstovų nuo kiekvienos sesijos, principu - vienas kunigas, vienas pasaulietis. Presbiterijos yra apjungtos sinodų, o sinodai apjungti Generalinio Susirinkimo arba Sinodo, kuriam ir priklauso viso krašto bažnyčių vadovavimas ir autoritetas. Visur yra lygi atstovybė, kaip ir presbiterijoje. Presbiterijonai ir sako, kad toks Bažnyčios valdymasis duoda centrui autoritetą be vieno asmens, kaip kad vyskupas. Taigi pasauliečiui duoda lygų balsą su dvasiškiu svarbiuose nutarimuose. Iš kitos pusės, išvengiama pavojingos demagogijos bažnyčių demokratijoje, kur viskas sprendžiama balsų dauguma.

Pirmoji presbiterijonų bažnyčia Amerikoje buvo pastatyta 1611 metais Jamstown, Va. Presbiterijonizmas Amerikoje šimtmečiais

buvo draskomas keletos schizmų. Didžiausia jų prasidėjo Civilinio karo metu, kurio rezultate įsikūrė Pietinių Presbiterijonų Bažnyčia, kuri yra antras didumu presbiterijonų vienetas JAV su 900,000 narių. Didžiausias vienetas yra Jungtinė Presbiterijonų Bažnyčia JAV, turinti virš trijų milijonų narių. Yra dar aštuonios presbiterijonų denominacijos, pradedant nuo Kumberlando Presbiterijonų Bažnyčios su 90,000 narių iki Associate Presbiterijonų Bažnyčia su mažiau negu 500 narių. Daugelis mažesnių presbiterijonų vienetų yra fundamentalistai doktrinoje ir atsiskyrė nuo JAV Bažnyčios laike 1920-1930 m. teologinių ginčių.

P. S.: Pasinaudota "United Press International" 1969 m. paskelbta medžiaga.

TVOROS ŠEŠĖLIAI

Foto dail. Joyce NEIMANAS

P. RAMANS

BAŽNYČIA PO KOMUNISTŲ JUNGU LATVIJOJE

(Iš latvių kalbos vertė Arvydas Ramonis)

Nuo antrosios sovietų okupacijos 1944 m. pradžios, per 24 metus, daug kas yra pasikeitę Sovietų Latvijos bažnytiniame gyvenime. Tačiau niekas nėra pasikeitęs netolerantiškame ir aštriai priešreliginiame komunistų valdžios ir partijos nusistatyme prieš Bažnyčią. Tikinčiųjų diskriminacija ir intensyvus priešreliginis jaunimo auklėjimas turi tikslą padidinti režimui absoliučiai paklusnaus elemento skaičių.

Okupuotoje Latvijoje per beveik ketvirtadalį šimtmečio, jaunajai kartai išaugant ir keičiantis gyventojų sąstatui, bažnytiniame mūsų tėvynės gyvenime yra pastebimi ženklai, kurie neišvengiamai pasireiškia laikui bėgant ir nesant galimybės papildyti dvasininkų skaičių. Taip pat sovietų valdžios sistematingas bažnytinio gyvenimo persekiojimas yra palikęs neigiamą įspaudą. Paliečiant dabartinį Latvijos gyventojų sąstato klausimą, negalima nepaminėti kai kurių permainų, įvykusių Latvijos gyventojų skaičiuje per II-jį Pasaulinį karą ir dėl 1944 m. okupantų rusų pravestų "administratyviniai teritorialinių pertvarkymų". Pagal 1935 m. Latvijos gyventojų surašymo davinius Latvijoje gyveno 1,950,000 žmonių, kurių etninis pasiskirstymas buvo toks:

latvių	77.00%	lenkų	2.22%
rusų	10.58%	baltgudžių	1.38%
žydų	4.54%	lietuvių	0.65%
vokiečių	2.96%		

Jų priklausymas prie įvairių religijų 1938 m. atrodė maždaug šitaip:

ev. liuteronų	56.15%	sentikių	5.50%
Rom. katalikų	24.45%	Mozės tikybos	4.79%
stačiatikių	8.94%	įvair. protestantų	0.98%

(šalt. 1).

II Pasaulinio karo pradžioje beveik visi Latvijos vokiečiai repatrijavo į Vokietiją, o žydai buvo beveik 100% vokiečių okupacinės valdžios išnaikinti. Sovietinės Latvijos aukščiausios tarybos prezidiumo, kuris susirinko Daugpilyje ką tik rusams jį užėmus, 1944 m. rugpiūčio 22 d. nutarimu, Abrenes miestas kartu su šešiais aplinkiniais valsčiais buvo prijungti prie Sovietų Sąjungos. Šioj srity 1944 m. gyveno apie 38-40 tūkstančių gyventojų-daugumas jų rusai. Šis plotas sudarė 2091 kv. km. Palyginimui būtų galima paminėti, kad pav., Liuksemburgas užima 2,585 kv. km arba 999 kv. mylias.

Jei mes pagrindan imtume 1935 m. davinius, tai išeitų, kad jau 1944 m. pabaigoje Latvijos gyventojų etninis sąstatas buvo labai pasikeitęs, turint galvoje, kad aukščiau minėtos gyventojų grupės

sudarė apie 9.5%-10% tuometinio Latvijos bendro gyventojų skaičiaus, būtent: žydai sudarė 4.54%, vokiečiai -2.96% ir rusai - nuo 38,000 iki 40,000, kurie po liūdnai garsaus Daugpilio nutarimo, nebebuvo Latvijos gyventojai ir sudarė maždaug 2% Latvijos gyvent. skaičiaus. Laike 1940-41 m. Sovietų okupacijos deportuotų, nužudytų ir pabėgėlių kiekis sudarė labai aukštą viso gyventojų skaičiaus procentą, nes tai sudarė apie 310,000 žmonių(šalt. 2). Tai reiškia, kad rusams 1944 m. okupuojant mūsų tėvynę,jos gyventojų skaičius negalėjo viršyti 1,500,000 ar 1,600,000.

Pagal 1959 m. duomenis Sovietų Latvijos gyventojų etninis sąstatas buvo labai pasikeitęs. Nuošimčiais išreiškus,1959 m. latvių bebuvo likę tik 62.2 %, rusų skaičius buvo pakilęs iki 26.6%, baltgudžių ir ukrainiečių buvo 4.3%, ir žydai sudarė 1.7%. Bendras gyventojų skaičius tais metais buvo 2,240,000, kokio normalus Latvijos gyventojų prieauglis (apie 5 iki 6 promilių į metus) negalėjo duoti. Turint galvoje, kad kasmet atvyksta 19,000 nelatvių iš Rusijos ir pastoviai apsigyvena Latvijoje,darosi suprantama, kodėl rusai nebesudaro 8.5% bendro gyventojų skaičiaus, kaip tai skaičiavome ligi 2091 kv.km.ploto atėmimo 1944 m., bet jau 26.6% 1959 m., o dabar dar daugiau.

Šio straipsnio tikslas-panagrinėti kai kurias dabartinės Latvijos bažnytinio gyvenimo problemas ir anksčiau paduoti skaičiai yra tam, kad parodyti, kodėl čia nebus nagrinėjamas rusų ir žydų bažnytinis gyvenimas Sovietų Latvijoje. Šių etninių grupių priklausymą religijai neįmanoma nustatyti, nes žydai, kurie po karo vėl gyvena Latvijoje,yra ateiviai iš Rusijos. Taip pat didžiausioji rusų gyventojų dalis yra ateiviai iš Sovietų Sąjungos, kurie daugumoje yra ateistai. Tai mums neduoda galimybės įgyti bet kokių patikimų davinių.

KAI KURIE PALYGINAMIEJI DAVINIAI

Latvijos nepriklausomybės laikais iš 1937 m. veikusių 287 ev. liuteronų bažnyčių 1968 m. veikė tik 86, tarp jų yra vienintėlė dabartinės komunistų okupacijos laikais kun.M. Kratinš Jaunjelgavoje pastatyta bažnytėlė. Ši bažnytėlė tarnauja ne tik liuteronams, bet ir kitų konfesijų tikintiesiems (šalt. 15). Šios bažnyčios savo laiku priklausė 308-nioms ev. liuteronų parapijoms, kurias 1944 m. aptarnavo 244 ev. liuteronų kunigai. Tačiau 1945 m. gegužės mėnesį iš kunigų bebuvo likę tik 95 (šalt.3,4 ir 15). Dabar Sovietų Latvijoje parapijų skaičius yra sumažėjęs iki 240 (šalt. 5), tuo tarpu pareigas einančių kunigų skaičius, pagal Rygoje 1968 m. išleistą Bažnyčios kalendorių-yra sumažėjęs iki 32-jų. Iš šių 32 kunigų, sprendžiant pagal žurnalo "Ceļa Biedrs" 1968 m. spalio mėn. numerio pranešimą, 3 kunigai buvo pašventinti 1967 m. Mes galime drąsiai spėti,kad Sovietų Latvijoje ev.liuteronų kunigų skaičius yra didesnis negu 32, bet reikia daleisti, kad visiems jiems neleidžiama eiti

kunigo pareigų. Kelioms dešimtims kunigų, "kurie nesileidžia verčiami tarnauti komunistų tikslams", reikia dirbti sunkų fizinį darbą. Dėl tos priežasties kelios parapijos yra aptarnaujamos vieno kunigo, kaip tai Ritėje, Viesitėje, Aknistėje ir kitur (šalt. 3).

Nepriklausomybės laikais prie Latvijos Valstybės Universiteto veikė teologijos fakultetas, kuris paruošdavo kunigus didesnėms Latvijoj egzistavusioms tikinčiųjų grupėms, k. a. ev. liuteronams, R.katalikams ir stačiatikiams. Šioje institucijoje išauklėti asmens, po universiteto kurso baigimo ir akademinio laipsnio įgijimo, kuris buvo Latvijos valdžios pripažįstamas, pasidarydavo pilnateisiais teologais. Komunistų režimas uždarė Teologijos fakultetą ir dabar Sovietų Latvijoje nebėra aukštesnės teologijos mokyklos, kuri paruoštų kunigus su akademiniu išsilavinimu. Mūsų tėvynėje rimtai susirūpinta, kad greitu laiku nebebus galima papildyti kunigų kadrus teologais. Mes žinome, kad pradedant 1956 m. Rygoje nereguliariai yra vykę teologijos kursai su maždaug 20-30 dalyvių, kurie laike 2-3 mėnesių paruošdavo "darbininkus" ev. liuteronų Bažnyčios reikalams (šalt. 15). Atrodo, kad tėvynėje egzistuojanti baptistų Bažnyčia yra laisva nuo šitokių rūpesčių. Spėjant iš Rygos ateinančių žinių, 1968 m. nuo balandžio 23 iki 25 d. ten vykęs baptistų dvasininkų brolijos susirinkimas, kuriame dalyvavę "60 kunigų iš Latvijos baptistų parapijų"(šalt. 6). Mes žinome, kad 1937 m. Latvijoje apie 1% visų gyventojų sudarė baptistai, adventistai, anglikonai, reformistai ir metodistai, t. y. nedaugiau kaip 19,000 žmonių.

Pagal suprt. kun. Kullitis liudijimą Kersteno komitetui 1954 m., komunistams įsiveržiant į Latviją 1940 m. esą buvę ką tik atspausta 18,000 giesmynų, kurie nedelsiant buvę konfiskuoti ir pasiųsti į kalėjimus politiniams kaliniams naudoti vietoje tualetinio popieriaus. Tuo pačiu metu iš bibliotekų buvo išimtos visos Biblijos ir visos religinio turinio knygos. Nuo 1948 m. su tarybinio režimo žinia yra leidžiamas Latvijos Bažnyčios kalendorius, kuris, deja, yra tik silpnai užmaskuota propaganda, kuri iškelia Sovietų Sąjungos "didelius laimėjimus" ir smerkia amerikiečių "imperializmą".

1954 m. Sovietų Latvijoje buvo išleista 5000 egz. giesmyno, kuris buvo skirtas maždaug 800,000 liuteronų. 1960 m. buvo išleista 5,000 egz. dalinai peržiūrėto Naujojo Testamento, kurio 1500 egz. buvo pasiųsta propagandai į užsienius (šalt. 15).

Sovietų okupacijos metu 1940-41 m. 41 dvasininkas buvo nužudytas, deportuotas iš Latvijos į Sovietų Rusiją arba dingęs be žinios. Tai liečia ev. liuteronų, R. katalikų ir stačiatikių kunigus (šalt. 7).

1939 m. Latvijoje buvo maždaug pusė milijono Romos katalikų. Dvi R. katalikų diocezijos skirstėsi į 18 dekanatų ir 160 parapijų, kurias aptarnavo 180 kunigų. Sunku pasakyti kiek R. katalikų dvasininkų yra tapę komunistų teroro aukomis po 1945 m. Tačiau drąsiai galima tvirtinti, kad apie 30% prieškarinio skaičiaus būtų tikras atsakymas (šalt. 17).

OFICIALUS KOMUNISTINIO REŽIMO NUSISTATYMAS

Sovietų valdžios nusistatymas prieš Bažnyčią Latvijoje jau pasireiškė pirmosios okupacijos metu,kai 1919 m. vasario 20 d. Latvijos TSR teisingumo komisaras išleido dekretą apie Bažnyčios atskyrimą nuo valstybės ir mokyklos atskyrimą nuo Bažnyčios.Tačiau tai įgyvevdinti pasisekė tik sovietų antrosios okupacijos metu 1940-41 m. ,kai valstybė nusavino Bažnyčių ir religinių organizacijų nuosavybes. Šio dekreto ypatybė yra ta, kad Sovietų Latvijoje Bažnyčios ir religinės organizacijos turi registruotis pagal įstatyme nustatytą tvarką,nėra juridiniai asmenys ir neturi pilnų nuosavybės teisių.Jos gali egzistuoti tik kulto tikslams, neturi teisės kištis į valstybės bei piliečių bendruomeninį ir asmeninį gyvenimą, nes valstybė "įstatymu garantuojanti piliečių religinių jausmų neliečiamybę"(sic!). Dekretas nusako,kad visų konfesijų kultai ir visi piliečiai, nežiūrint jų religijos, turi lygias teises ir t. t. (šalt. 8).

Komunistai mielai kalba apie tai, kad Sovietų Sąjungos piliečiams konstitucija garantuoja sąžinės laisvę. Konstitucija taip pat sako,kad kiekvienas turi teisę vesti priešreliginę propagandą. Kaip komunistų valdžia yra pasirūpinusi šios propagandos laisvu pasireiškimu matome iš to, kad taip vadinamų ateistų klubų skaičius Sovietų Latvijoje auga be pertraukos.Sovietų Latvijoje yra steigiami ateistų aktyvistų klubai aukštosiose mokyklose,kultūros namuose, muziejuose, fabrikuose ir įstaigose. Vidurinėse mokyklose egzistuoja jaunųjų ateistų klubai. Taip pat egzistuoja taip vadinamieji zoniniai ateistų klubai kiekviename rajone arba net jo dalyje. Deja, šių trijų kategorijų klubų bendras skaičius nėra žinomas, tačiau žinios apie kaikurių klubų narių skaičių (kaip pav.,Kraslavos vidurinės mokyklos ateistų klubas turi 250 narių) ir jų veiklos sritis ateizmo skelbime leidžia manyti, kad konstitucijoje duota garantija priešreliginės propagandos laisvei yra rimtai Sovietų Latvijoje respektuojama. Kun. Čuibe mini 33 priešreliginio turinio knygas išleistas Sov. Latvijoje iki 1963 m. (šalt. 9).

Visai kitokie reikalai yra su religinio gyvenimo praktikavimu nedaugelyje S. Latvijos kultui leistose bažnyčiose, o tikintiesiems valstybės leidimu yra tiktai teisė nuomoti bažnyčios pastatą. Visos bažnyčios yra valstybės nuosavybė ir valstybė gali tokio leidimo ir neduoti. Daugelis bažnyčių,ypatingai katedros, kaip ir kiti senesni ir didesni Dievo namai yra paversti arba į muziejus, koncertų sales,observatorijas,arba atiduoti kolūkių žiniai ir paversti į grūdų sandėlius arba klubus. Bažnyčios S. Latvijoje yra apdėtos sunkiais mokesčiais ir visokios rūšies netiesioginėmis duoklėmis. Monsinjoras Stukelis liudijo,kad katalikams S. Latvijoje reikia mokėti dešimt kartų didesnę nuomą už bažnyčių naudojimą, negu už paprastas gyvenamąsias patalpas. Paprastai parapijai reikia mokėti per metus 1% nuo bažnyčios ir jai priklausančių pastatų vertės, kurią valstybė be išimties nustato labai aukštą, nežiūrint į tai, kad

visas pastatų kompleksas nėra naudojamas. Papildomai valstybė nustato, kaip dažnai bažnyčios pastatas turi būti dažomas ir kitokie remontai ir kada turi būti atlikti. Jei parapija neįstengia to padaryti, tai jai bažnyčia yra atimama. Bet to ne visuomet reikalinga, nes užtenka ir kitokių priežasčių. Taip, pav., Rygos Maros katedra buvo nuo parapijos atimta nežiūrint į tai, kad pastatas buvo išlaikomas tokiame stovyje, kaip to pageidavo valdžia. Atėmimo priežastis buvo pamatuota tuo, kad parapija neįstengia pataisyti vargonų. Paprastas mokestis už vieną elektros srovės kilovatą, naudojamą valstybės arba privačiuose namuose, yra 4 kapeikos, bet bažnyčioms už vieną kilovatą jau reikia mokėti 25 kapeikos. Yra panaudojami ir kitokios rūšies trukdymai, kad apsunkinti religinį gyvenimą. Taip, pav., kad pamaldos negalėtų įvykti, labai dažnai reikia dirbti sekmadieniais, paskelbus kurią nors kitą savaitės dieną poilsiui. Taip pat Velykos ir Sekminės yra laikomos darbo dienomis, tuo tarpu bažnyčios yra verčiamos laikyti pamaldas 25 dienas, kurios turi kokį nors ryšį su komunistų ideologija. Bažnyčioms yra uždėta pareiga paminėti armijos ir laivyno dienas, Paryžiaus komunos dieną ir pan. Kiekvienais metais įvyksta pamaldos už taiką (gegužės 9-tą dieną) sąryšyje su Sovietų pergalės diena (šalt. 5, 7 ir 9). Kaip tai yra galima suderinti su sovietų konstitucijoje nustatytu atskyrimu valstybės nuo Bažnyčios? Taip atrodo, kad Sovietų Sąjungoje Bažnyčiai tenka padėti valstybei, kaip tai buvo caro laiku Rusijoje.

Darbovietėse ir mokyklose viešpatauja toks priešreliginis nusistatymas, kad tėvai su mažais vaikais, jei švenčia Kalėdas, jas vadina "mamytės švente" arba kaip kitaip, kad vaikai mokyklose ar šiaip išėję iš namų, neprasitartų ir nepatektų į nemalonumus, jei kalba užeitų apie Kalėdų šventimą.

Laisvajame pasaulyje labai dažnai keliamas klausimas, ar kada nors buvo mėginta pradėti "prasmingą dialogą" tarp sovietų valstybės ir Bažnyčios. Sovietų Latvijoje tokio mėginimo nebuvo. Ten prie komunistų sistemos yra galimas tik monologas, kurio turinį Bažnyčia turi gerai įsidėmėti, jei ji nori turėti galimybę bent vegetavimui. Atrodo, kad vienintelis bandymas šia kryptimi, kalbant apie Sovietų Sąjungą, buvo padarytas II-jo Pasaulinio karo metu, kai režimas atsiekė, kad Sov. Sąjungos stačiatikių Bažnyčia pravedė taip vadinamą "dvasinę mobilizaciją" karui prieš Vokietiją. Tai davė tuometinei Bažnyčiai galimybę gauti tam tikrų pagerinimų, kas sukėlė kai kurių sunkumų karui pasibaigus. Panašaus dalyko S. Latvijoj niekad nepastebėta. Dargi priešingai, sovietų valdžia (kaip tai pažymėta Latvijos TSR Mažojoje Enciklopedijoje, išleistoje 1967 m. Rygoje) karui pasibaigus apkaltinė Latvijos dvasininkiją už jos tariamą "kolaboravimą" su okupantais vokiečiais. Sovietų Sąjungos karo jėgoms užimant Baltijos sritį 1944-45 m. paskui jas sekė įvairios saugumo įstaigos, kurios turėjo teisę patraukti atsakomybėn gimines tu žmonių, kurie buvo "perėję pas priešą". Remiantis

DEFORMACIJA Foto dail. Joyce NEIMANAS

šia plačia sąvoka Latvijoje labai daug žmonių nukentėjo, turint galvoje, kad apie 140,000 žmonių arba emigravo, arba buvo nusiųsti darbams į Vokietiją. Šio laikmečio atspindį galima rasti Reginos Ezeras apysakoje "Saules Atspulgs" (Saulės Atspindys), kuri buvo spausdinta daugelyje numerių S. Latvijoje išeinančiame žurnale "Zvaigzne" (Žvaigždė). Apysakoje vaizduojamas vienas vyras, vardu Vanagas, kuris išsisukęs iš vokiečių mobilizacijos. Vanagas skundžiasi, kad nebuvęs priimtas į partiją dėl to, nes jo brolis buvęs Latvių Legijone. Tas faktas, kad jis kariavęs Raudonojoje Armijoje reiškiąs mažai, palyginus su tuo milžinišku faktu, kad jo brolis gyvenąs užsienyje (šalt. 10).

Atrodo, kad pirmuosius pokarinius metus galima laikyti tais metais, kada represijos daugiausia buvo atkreiptos tiek prieš civilinius gyventojus, tiek ir prieš dvasininkus. Taip pat partizanų veikla pareikalavo daug nekaltų aukų. 1945-48 m. laikotarpyje iš S. Latvijos buvo deportuota 20 liuteronų kunigų. Taip pat yra žinoma, kad platesnio masto deportacijos įvyko dėl ūkininkų pasipriešinimo dėtis į kolūkius ir sąryšyje su apsaugos zonų įvedimu palei Latvijos pajūrį, iš kur buvo išvaryti visi gyventojai. Kiek žinoma, po II-jo Pasaulinio karo pabaigos, nuo 1944 iki 1950 m. iš Latvijos buvo deportuota mažiausiai 290,000 žmonių (šalt. 7). 1940-41 m. deportuotųjų skaičius siekė apie 34,000.

Jei turėsime mintyje šio baisaus genocido aukų progresiją palyginant su 1940-41 m., tai galime sakyti, kad komunistų galia pilnai pasireiškė Latvijoje tik po II-jo Pasaulinio karo pabaigos, nes viskas, kas buvo šia kryptimi planuota, pagaliau buvo pravesta iki galo.

TIKINČIŲJŲ IR DVASININKŲ TEISIŲ APRIBOJIMAS

Kaip jau minėjau, sovietų konstitucija nedraudžia priklausyti prie bet kurios religijos. Ryšyje su tuo kyla klausimas, kaip toli tai yra įmanoma krašte, kur viskas yra atiduota komunistų partijos griežtai kontrolei. Žinios, ateinančios iš tėvynės, tvirtina, kad, nežiūrint į Kalnberzinio laiku (1945-1959) išleistą įsakymą, būtent, kad niekas dėl tikybos negali būti atleidžiamas nuo darbo, arba vaikai iš mokyklos, vis dėlto žmonės bijo eiti į bažnyčią, ir pamaldas lanko vien tik vyresnio amžiaus moterys. Retai kada galima pastebėti kokį jaunuolį arba vyrą bažnyčioje. Jaunuoliai dar esą konfirmuojami, bet šiam tikslui važiuoja į kaimus. Šitokios rūšies veiksmai, žinoma, nėra paslaptis sovietų valdžiai, kuri viešai skundžiasi, kad žmonės artėja prie religijos. Esąs aiškus faktas, kad žmonės ne tik krikštyja vaikus, bet ir jungiasi bažnyčioje. Per Rygos radiją ne vieną kartą skambėjęs partijos vyrų skundas, kad kunigai atkalbą jaunuolius nuo prisirašymo į komjaunuolius; taip pat esą žinoma, kad net partijos nariai lanką bažnyčią (šalt. 11 ir 12). Menininkai, kurie dalyvauja filharmonijos koncertuose arba operoje nebepaįvairina pamaldų bažnyčiose, kas anksčiau nebuvo draudžia-

ma. Po to, kai menininkams buvo liepta pasirinkti, ar pasilikti savo profesijoje, ar dalyvauti pamaldose, pasirodė, kad šie du dalykai sovietų valstybėje yra nesuderinami (šalt. 5).

Rusų emigrantų laikraštis "Novoje Ruskoje Slovo", kuris išeina New Yorke, analizuoja vieną anketą, kurią sovietų sociologai sudarė tikslu sužinoti, koks procentas žmonių įvairiose amžiaus grupėse atsisako nuo Bažnyčios Sovietų Sąjungoje. Jie apklausinėję 500 asmenų, kurie esą atsisakę nuo religijos:

amžiuje	nuo	16	iki	20	m.	nuo Bažnyčios	esą atsisakę	5%
"	"	21	"	30	"	"	" "	29.6%
"	"	31	"	40	"	"	" "	21.3%
"	"	41	"	50	"	"	" "	7.5%
"	"	51	"	60	"	"	" "	10.5%

virš 60 metų atsisakiusiųjų procentas buvęs 26.1%.

Leidžiant sovietų sociologams dėl to išreikšti savo džiaugsmą, kad nuo religijos atsisaką net senesni žmonės, mums reikia turėti galvoje kelios paprastos, bet labai suprantamos, aplinkybės, kurios čia turi lemiančios reikšmės. Pilnai suprantama, kad žmonėms tarp 21 ir 40 m., norint sustiprinti savo pozicijas gyvenime, reikia apsispręsti, ar palikti prie Bažnyčios, ar įsigyti aukštesnį išsilavinimą. Šiuo atveju sovietijoje bus labai maža tokių, kurie apsispręstų pasilikti prie Bažnyčios. Prie šios "nuo Bažnyčios atsisakiusiųjų" grupės priklauso ir tie žmonės, kurie kuria šeimos gyvenimą, taigi tokie, kurie nedrįsta rizikuoti netekti darbo arba buto (šalt. 13). Atsakyti į klausimą, kodėl žmonės po 60 m. amžiaus atsisako nuo religijos, nėra sunku, jei prisimename, kad pensijos paskyrimas arba jos nepertrauktas gavimas priklauso vien nuo komunistų partijos. Nors mums ir nėra žinių, kad panaši studija būtų buvusi pravesta su S. Latvijos gyventojais, bet nėra nė mažiausios abejonės, kad ten aplinkybės būtų kitokios, nes Latvija yra įjungta Sovietų Sąjungon jau nuo 1944-45 m. Čia reikėtų paminėti apie informaciją ateinančią iš Švedijos, pagal kurią vienoje Rytų Latvijos srityje tik 12% parapijos narių reguliariai lanką bažnyčią; 39% tai darą nereguliariai ir saką, kad tikėjimas neturįs didelės reikšmės jų gyvenime. 49% esą pareiškę, kad jie į Dievą netikį ir lanką bažnyčią vien tik iš papratimo. 1939 m. Cesis ev. liuteronų parapijoje buvę pakrikštyti 104 vaikai, 83 jaunuoliai buvę konfirmuoti ir įvykusios 106 laidotuvės. 1960 m. ten pat buvę pakrikštyti tik 2 kūdikiai, nė vienas nesąs buvęs konfirmuotas, nebuvę nė vienų jungtuvių, 7 buvę palaidoti. Siguldoje 500 jaunuolių dalyvavę pilnamečių šventėje (pasiekus 18 metų) ir tik 4 tesą buvę konfirmuoti bažnyčioje (šalt. 14). Yra žinių, kad 1962 m. 90% visų atitinkamo amžiaus vaikų S. Latvijoje esą buvę pionieriais, kaip apie tai rašo kun. A. Veinbergs (šalt. 16).

Laiks nuo laiko Rygos radijas transliuoja pasikalbėjimus, kuriuose žmonės atvirai pasisako, kad jie tiki į Dievą, kaip pav. radi-

jo transliacijoje 1964 m. spalio 6 d. Bet taip pasisakęs kažkoks darbininkas iš Valmieros, kuriam bet kuriuo atveju nebuvo daug ko bijoti represijų, kaip bet kuriam jaunuoliui, kuris nori studijuoti. Visa tai priveda prie išvados, kad žmonėms S. Latvijoje nėra galimybės įgyti aukštesnį išsilavinimą, arba pasišvęsti karjerai pagal savo pasirinkimą (kiek tai iš viso po komunistų režimu yra įmanoma), jei jie viešai pareiškia, kad jie yra tikintieji ir lanko pamaldas.

Kalbant apie tai, kiek S. Latvijoje kunigams leidžiama skelbti Dievo žodį, tai reikia pasakyti, kad jų teisės tai daryti yra labai ribotos dėl režimo diskriminuojančios laikysenos prieš Bažnyčią ir dėl tikinčiųjų labai vargingos ekonominės būklės, jei prisiminsime, kad dėl teisės melstis bažnyčioje reikia nešti sunkias pinigines aukas be jokių garantijų, kad tai darant parapijos nariai būtų sau įgyję teises melstis viešai, be baimės dėl persekiojimų. Kunigai yra apkrauti sunkiais mokesčiais, be jokios proporcijos su jų nežymiomis įplaukomis. Yra žinomas vienas atvejis, kur kunigui su 1200 rublių metinių įplaukų reikėję sumokėti 1100 rublių mokesčių (šalt. 15).

Leidimas melstis bažnyčioje, žinoma, neapima teisės dalyvauti religinėse procesijose, kongresuose arba lankyti šventas vietas. Monsinjoras Rūkis sako, kad šventųjų vietų lankytojai esą trukdomi lankytis Agluonoje. Trūksta liturginių drabužių ir religiniai filosofinės knygos nebeleidžiamos (šalt. 17). Išimtis daroma vien tik laidotuvių procesijoms. Kad dabar tėvynėje būtų galima laikyti kapų šventę arba skambinti bažnyčios varpą, reikia gauti leidimą iš apskrities arba valsčiaus įstaigų, kas paprastai labai sunku atsiekti. Dažnai reikia kelis kartus prašyti, kol leidimas duodamas (šalt. 5).

Kas liečia dalyvavimą užsieniuose vykstančiuose kongresuose, tai, nežiūrint atvejų, kai sovietų ev. liuteronų arkivyskupas, kaip Sovietų Sąjungos delegacijos dalyvis, viešėjo laisvame pasaulyje (šalt. 15), arba dviejų S. Latvijos Romos katalikų kunigų dalyvavimo ekumeniniame kogrese Romoje, nėra žinoma, kad S. Latvijos dvasininkams būtų buvę leista dalyvauti užsienio (už sovietų įtakos sferos) kongresuose ar susirinkimuose, visai nekalbant apie tai, kad jie galėtų pamokslauti laisvame pasaulyje. Atsiribojimas nuo laisvojo pasaulio yra toks hermetiškas, kad teologijos studentams nėra leidžiama studijuoti užsieniuose, ir labai retais atvejais, norint parodyti ypatingą palankumą JAV dvasininkams, užsienių kunigams yra leista laikyti pamaldas Sov. Sąjungos bažnyčiose.

S. Latvijos kunigai, nežiūrint daugelio kliūčių, labai dažnai randa vietą ir laiką laikyti pamaldas. Yra žinių, kad pamaldos S. Latvijoje yra buvusios atlaikytos pamiškėse, kaip pav. Skrundoje, Valkose, Vestienose, Piebalgoje, Saikavoje ir Krustpiles valsč. (šalt. 3).

Nežiūrint sunkumų, pažeminimų ir baimės būti suimtiems ir tuo būti pražudytiems, mūsų tėvynės kunigai yra dėję pastangas išsaugoti tikėjimą žmonių širdyse geresnei jų ir tėvynės ateičiai.

Todėl,kalbant apie Bažnyčią Sov. Latvijoje, reiškia kalbėti apie tikybą, apie žmones,kurie turi savyje šią tikybą,arba kurie prie jos artėja.

ŠALTINIAI:

1. A. Bilmanis — Latvia as an Independent State. Latvian Legation in Washington,D.C. 1947,psl.32,172,179.
2. R. G. Schiller — Population Changes in Latvia in Consequence of World War II. "Cross Road Country Latvia", Waverly, Iowa, 1953. Psl. 335-341.
3. A. Eglitis — Straipsnis laikr."Londonas Avizė",1968.X.4
4. J. Kullitis — Žinojums par Baznicas Stavokli Latvija (Latvijos Laisvės Komiteto archyve).
5. Žurnalas "Ceļa Biedrs". Glenview, Ill. 1968 m. Nr. 3, 4 ir 8.
6. Žurnalas "Kristiga Balss"JAV Latvių Baptistų S-gos organas.Toronto, Ont., Canada. 1968. VIII numeris.
7. Communist Takeover and Occupation of Latvia. Special Report No. 12 of the Select Committee on Communist Aggression. House of Representatives. US Government Printing Office.Washington, 1954. Psl. 19, 25.
8. Latvijas PSR Maza Enciklopedija,Ryga,1967 m. Psl. 90, 197, 198.
9. Leons Čuibe — The Lutheran Church of Latvia in Chains. Stockholm, 1963. Psl. 9-10, 24-25.
10. Sov. Latvijos iliustr. žurnalas "Zvaigzne" 1968. IX.
11. Rygos radijo transliacijos 1965. III. 3 ir 1964. XI. 6.
12. Latvian Information Bulletin. Latvian Legation in Washington, D. C. March 1964.
13. D. Konstantinov — Straipsnis"Novoje Ruskoje Slovo",rusų emigrantų N.Yorke leidž.laikraštis, 1968. IX. 25.
14. Balt-Press.Estonian and Latvian National Foundations in Stockholm. 1968. VII. 3, Nr.
15. E. Rozitis — Die Evangelisch-Lutherische Kirche Lettlands unter der Herrschaft der Bolschewistischen Okkupationsmacht. Acta Baltica I-1960-61. Königstein im Taunus, 1962. Psl. 111, 112, 113, 114, 116.
16. A. Veinbergs — "Jaunatne un religija dzimtenė", atspausta "Latvijas Ev.Lut. Baznicas Kalendara"1969. Psl. 97.
17. Karlis Rukis — Die Verfolgung der Katholischen Kirche in Sowjetlettland, atspausta Acta Baltica,I-1960-1962 Königstein im Taunus. Psl. 93, 98, 99.

----oOo----

Red. pastaba. Šio straipsnio autorius yra Latvijos Laisvės Komiteto narys. Reikia daleisti, kad panašios sąlygos Bažnyčioms yra ir okupuotoje Lietuvoje.

V. KAROSAS

LIETUVOS REFORMACIJOS TEMA

II

(Tęsinys iš "M. Sp."Nr. 26)

Pirmieji lietuvių tautos atgimimo pradininkai:S. Daukantas, J. Basanavičius, V.Kudirka, J. Šliūpas ir kt., savo dėmesį buvo nukreipę į Didžiosios Lietuvos Kunigaikštijos didingą praeitį,kuri Jogailos vedybomis,Kriavos,Horodlės ir pagaliau Liublino unijomis buvo sužlugdyta.Jų įsitikinimu,tik per lietuvių tautos istorijos pažinimą lietuvis tegalėjo atgauti savo prarastą tautinę sąmonę ir,ją atgavęs,sugrįžti į lietuvių tautos laisvės kelią.Visi viršminėti tautinės sąmonės kėlėjai buvo apšvietos ir romantizmo epochų subrandintos asmenybės ir jų galvoseną bei veiklą apsprendė tuose amžiuose viešpatavusios idėjos ir dvasia.Už lietuvių tautos pavergimą,jos valstybinės ir tautinės egzistencijos sunaikinimą,jie kaltino primestą lietuvių tautai katalikybę, kuri, sunaikinusi senovės lietuvių tikėjimą, pakirto tautos dvasinį gyvybingumą.

Sulenkėjusi ir sufanatizuota bajorija ir dvasiškija lietuvių tautinį atgimimą pasitiko su aiškiai priešišku nusistatymu, stengdamiesi savo turima įtaka nuslopinti tą sąjūdį pačioje užuomazgoje. Tokiam užmojui nepasisekus,į tautinio sąjūdžio gretas vėliau ėmė jungtis katalikų dvasiškija ir katalikiški veikėjai, kurie originalią "Aušros" ir "Varpo" gadynės istorinę samprotą ėmė iš pagrindų keisti. Jie neneigė, kad kryžiuočiai, kalavijuočiai, vėliau lenkų ponija ir dvasiškija naikino lietuvių tautos valstybines ir tautines laisves,bet kad tai vyko ne dėl Romos Kat.Bažnyčios kaltės ar jos nusistatymo lietuvių tautos atžvilgiu, bet dėl vokiečių ir lenkų imperialistinių tikslų, kurie tik piktnaudžiavo katalikybę savo tikslams. Šioji sukurta pažiūra tapo savo rūšies idėjinei ir dvasinei galvosenai net dogma:"kas ne katalikas-tas ne lietuvis", nuo kurios net ir nūdien nedrįsta nukrypti net save laiką liberalais lietuviški istorikai.

Nei romantizmas, tuo labiau katalikybė niekuomet neatstovavo racionaliai galvosenai ir,tuo pačiu,negalėjo padėti objektyvių mokslinių pagrindų istorinei samprotai. Jei iki šiol lietuviai istorikai (išskyrus tarybinius) nesugebėjo atidengti lietuvių tautos istorijoje feodalizmo bei nustatyti tos epochos istorinę prigimtį,jei nesuprato, kad Lietuvos Reformacija stojo kovon prieš feodalizmą už naujųjų amžių idealus, tai tas tik parodo kokioje apverktinoje būklėje dar tebetūno lietuviškoji istorinė mintis.

Tai yra liūdni Lietuvos Reformacijos sužlugdymo vaisiai,kurių pasekmėje lietuvių tauta vėl buvo sugrąžinta į viduramžius.Romos Kat. Bažnyčia vedė atkaklią kovą ne vien prieš reformaciją, orto-

doksų, žydų, islamo ir visas kitas religijas, bet lygiai taip pat prieš mokslo apreikštas tiesas. Romos Kat. Bažnyčios autoritetu buvo pasmerktas Galileo Galilei skelbiamas mokslas apie visatos sistemą, nes jis griovė iš pagrindų scholastikų fantazijas ir ant jų paremtas teologines samprotas. Per du šimtų metų vyko atkakli kova, kol, galų gale, Romos Kat. Bažnyčia buvo priversta kapituliuoti. Įsteigta Vilniuje Jėzuitų Akademija (lygiai prieš 400 metų) su savo kolegijomis po Lietuvos kraštą, vedė nepermaldaujamą kovą ne vien prieš reformacijos, humanizmo ir renesanso idėjas ir dvasią, bet tolygiai nukreipė savo puolimus prieš Galileo, Koperniko, Keplerio ir kt. mokslą. Tuo būdu jėzuitai paruošdavo lietuvių tautai ne vien katalikybės fanatikus, bet ir, pagal Erazmo Roterdamiečio apibūdinimą, "pagirtosios kvailybės apaštalus", kurie tikėjo, kad rzeczpospolitos netvarka yra jos stiprybė. Jėzuitai, atlikę pragaištingą darbą lietuvių tautai, privedė prie visiško Lenkijos-Lietuvos valstybės sužlugdymo. Tačiau, lietuvių tautos nelaimei, po šių istorinių sukrėtimų jėzuitų atneštoji dvasia išliko gyva.

Jau XIX a. Romos Katalikų Bažnyčia stojo į kovą prieš Darwino paskelbtą evoliucijos teoriją, kuri buvo tęsiama per visą Lietuvos Nepriklausomybės laiką. Vidurinėse mokyklose buvo uždrausta per gamtos pamokas net užsiminti apie Darwino mokslą, o per tikybos pamokas turintieji filosofijos ir teologijos daktarų titulus dvasiškiai, atakuodami Darwino teorijas, kaip anksčiau Galileo, sistematingai griovė mokslinio mintijimo pagrindus. Šis indoktrinacijos procesas buvo itin sustiprintas katalikiškose idėjinėse organizacijose, kur buvo paruošiami apologetų kadrai, kurie savo paskirtimi ir metodais nesiskyrė nuo dabar ruošiamų Tarybinėje Lietuvoje komunistinių propagandistų. Nei katalikybei, nei komunizmui nerūpėjo ir nerūpi atskleisti ir pažinti gyvenimo tiesas ir jomis vadovautis. Jiems terūpi sudaryti tiesos pakaitalą, kuriuo galėtų pagrįsti ir pateisinti savo veiksmus. Šis nusistatymas yra itin ryškus dėstant Lietuvos istoriją ir platesniu mastu Vakarų pasaulio istoriją. Lietuvos Reformacija buvo visai išbraukta iš lietuvių tautos istorijos, o pasitenkinta tik nereikšmingomis nuotrupomis, kurių negalima buvo nutylėti, kaip lietuviškos raštijos pasirodymo. Jėzuitai, atėję Lietuvon, vieną iš savo pirmųjų žygių atžymėjo rinkdami ir viešai degindami Radvilos Juodojo išleistą Brastos Bibliją. Toje dvasioje buvo auklėjami lietuviai katalikai Nepriklausomybės metais, nes Romos Katalikų Bažnyčia Lietuvoje neparuošė pilno Švento Rašto vertimo, o išleisti liet. evangelikų buvo griežtai draudžiama imti į rankas, nes tai "kenkė" krikščioniškam tikėjimui. Biblija, nežiūrint joje randamų prieštaravimų ir tvirtinimų su mūsų laikų mokslo atsiekimais, buvo ir liko vakarietiškos kultūros pagrindiniu šaltiniu. Lietuviui katalikui vargu vienam iš tūkstančio teko susipažinti su Šv. Raštu, ypač su Evangelijomis. Todėl nenuostabu, kad obskurantizmas, iracionalizmas, naivus sentimentaliz-

Biržų apskr. Žemes Ūkio Smulkaus Kredito Kooperatyvų tarybos narių suvažiavimo pobūvis Biržų miesto rotušės salėje apie 1934 m. (iš k. į d.).
1) Prie kairiojo stalo palei sieną: V. Girdauskas, mokesčių insp.; Jokūbas Tunkūnas, pramon.; Jonas Variakojis, ūkin.; Jonas Kregždė, ūkin.; Jokūbas Kuginys, pašto tarn.; Jonas Šernas, Biržų valsč. viršaitis; N. N.; Povilas Klybas, burmistras.
2) Prie kairiojo stalo vidaus pusėje: Juozas Mažuika, tarn.; Vanda Galvelytė, banko tarn.; Mot. Januševičius, bankelio sekr.; Misevičius, Lietuvos Banko direkt.; Valė Šalkauskaitė, bankelio kasin.; N. N.
3) Prie galinio stalo palei sieną: A. Puodžiūnas, Vabalninko bankelio ved.; Griaužinis, draudimo agentas; mkt. Kostas Kregždė, b. seimo atstovas; Jonas Mulokas, tarn.; Petras Plepys, akcizo reviz.; Kostas Burbulys, Zingerio komp. atst.
4) Prie dešiniojo stalo vidaus pusėje: Aleksandras Puodžiūnas, vaistininkas; A. Norvaiša, Biržų apskr. viršininko sekr.; Jonas Mekas, Biržų Ž. Ū. D-jos direkt.; agr. Jonas Puodžiūnas, pieninių instruktorius; Irena Striužytė-Urbonavičienė-Nutautienė, tarnautoja; Petras Variakojis, Biržų Ž. Ū. Sm. Kr. Banko direktorius; mat. Motiejus Tamulėnas, snj., Biržų apskr. žemės tvarkytojas; dr. Jokūbas Mikelėnas, Biržų apskr. ligoninės vedėjas.
5) Prie dešiniojo stalo palei sieną: Petras Galvelė, ūkin.; mkt. Jurgis Kutra, Biržų gimn. vice-dir.; Martynas Mažuika, Biržų apskr. savivaldybės valdybos pirm.; doc. Petras Nastopka, veter. gydytojas; plk. ltn. Pranas Kaunas, Biržų apskr. komend.; Krisius Vagneris, Biržų apskr. virš. tarn.; Jonas Broga, Biržų apskr. virš.; agr. Albinas Binkis, Biržų apskr. agr.

mas buvo įsigalėjęs lietuvių tautos raštijoje ir galvosenoje. Šita dvasinė būsena, žlugus Lietuvos valstybei, su tremtinių banga buvo išnešta į Vakarų pasaulį ir, užsidarius į savo sukurtus getus, tęsiama toliau.

Liūdna, kad lietuvių tautos kairė, atsirėmusi į marksizmo ir pozityvizmo pseudomokslines teorijas, neįstengė atskleisti lietuvių tautai Vakarų pasaulio minčių, idėjų ir dvasios. Jie lygiai taip pat yra pasimetę naujųjų amžių istorinių įvykių painiavoje ir teįstengia atkartoti katalikų ar romantikų sukurtas pažiūras, įvelkant jas į demokratinę ar liberalinę frazeologiją.

Dar liūdniau, kad Lietuvos protestantai, kurie yra pašaukti liūdyti savo tautai tiesą, išgyvenę trijų šimtmečių dvasinį smurtą, dar neįstengė savyje atgauti laisvam žmogui prideramos savigarbos. Jų tarpe buvo labai aukšto intelekto, puikių renesanso, humanizmo, reformacijos epochos žinovų, išgyvenusių ilgoką laiką Vak. Vokietijoje, turėjusių pakenčiamas darbui sąlygas, tik nežinia kodėl neparuošė išsamios studijos apie Lietuvos Reformaciją, o ypač veikalo apie naujųjų amžių idėjinius ir dvasinius pagrindus.

Jei R. K. Bažnyčios apologetams buvo sunkiai suvirškinamos Koperniko ar Darwino mokslinės teorijos, tai Liuterio, Zwinglio, Kalvino naujos teologinės ir filosofinės pažiūros yra dar ir dabar neįkandamos. Tiesa, po Vatikano II Susirinkimo atsirado katalikų tarpe žymūs teologai, kaip šveicarietis H. Kung, kurie visai kitomis akimis pažvelgė į Reformaciją ir pripažino jos istorinį būtinumą. Tačiau, šioje vietoje nekeliami teologiniai klausimai, bet apsiribojama istoriniais reformacijos aspektais.

Apie M. Liuterio istorinę reikšmę E. Simon savo veikale "Reformacija" rašo: "Nors jis (Erazmas Roterdamietis) turėjo revoliucinę galvoseną, bet jis nebuvo revoliucionierius širdyje ir todėl ne jis sukrėtė pasaulį, bet Liuteris". Apie Jono Kalvino įnašą į naujųjų amžių istoriją Emile G. Leonard savo kapitaliniame veikale "Protestantizmo istorija" štai ką pasako: "Tai būta prancūzo ir teisininko Jono Kalvino, kuriam teko sukurti ne tiek naują teologiją, kaip naują žmogų ir naująjį pasaulį, - reformuotą žmogų ir modernųjį pasaulį".

Po didelių ir dramatinių kovų, kurios tęsėsi veik per du šimtmečius, kurių pasėkoje iškilo naujos valstybės su skirtingomis santvarkomis ir skirtinga istorine paskirtimi, - Reformacija galutinoje išdavoje laimėjo ir atidarė kelią į naujųjų amžių istoriją. Politinis pasaulio veidas iš pagrindų pasikeitė: Šv. Romos imperija subyrėjo ir R.K. Bažnyčia prarado vadovaujamą rolę modernioje istorijoje.

Šito istorinio fakto negali ir nenori pripažinti ne vien lietuvių katalikiškoji stovykla, bet ir lietuvių intelektualinė kairė, nors ne kas kitas, bet kaip tik K. Markso bendradarbis Fr. Engelsas savo veikale "Nuo utopijos iki mokslinio socializmo" pačioje įžangoje

nurodo, kaip reformacija, ypač J. Kalvinas, padėjo demokratinius ir asmens laisvės principus, kurių dėka tegalėjo išsivystyti kapitalistinio ūkio sistema.

Kaip savo laiku Koperniko, Newtono, Darwino ar Einsteino mokslinės teorijos davė žmonijai raktą atidengti gamtos paslaptis ir jas panaudoti žmonijos gerovei, taip pažinimas ir supratimas renesanso, humanizmo ir reformacijos epochos atidengtų naujų vertybių pačiame žmoguje, yra raktas į naująjų amžių ir modernaus pasaulio pažinimą ir supratimą. Kas atmeta, ignoruoja ar veda kovą prieš šiuos sąjūdžius, tas yra didesnis obskurantas ir moralinė menkystė už tuos, kurie savo laiku stojo kovon prieš Koperniko ar Darwino mokslą. Toks asmuo buvo ir liks nesubrendėliu, pasišovusiu savo patarimais mokyti tautas, kurios yra keliais šimtmečiais pažengusios pirmyn. Todėl platus pažinimas, gilus supratimas ir mokėjimas tų idėjų ir minčių dvasioje analizuoti vykstančią pasaulinę politiką ir istorinę raidą yra pirmaeilis būtinumas, o ne sentimento reikalas, jei mes, lietuviai, norime būti sąmoningais savo istorijos ir savo tautos ateities kalviais.

Viduramžių galvosenos istorija, kartą įėjusi į Romos Bažnyčios pavaldumo vėžes, tapo pastovi ir nekintama. Katalikiškoji istorinė mintis yra nukreipta į praeitį, iš kur semiama stiprybė, neturėjo ir neturi nei istorinės perspektyvos, nei ateities vizijos. Kristus mus įspėjo: "Palikite juos! Jie yra akli aklųjų vadai; o jei aklas aklą veda, abudu įpuola į duobę" (Mat. 15, 14.). Ar mes savo karčia patirtimi nebuvome įkritę į duobę ir nusiminimą? Toliau Kristus mus moko: "Tuomet priėjo farizėjai bei sadukėjai ir gundydami Jį prašė parodyti jiems ženklą iš dangaus. Bet Jis atsakydamas tarė jiems: "Vakarui atėjus, jūs sakote-bus giedra, nes dangus raudonas, ir rytmetį-šiandien bus audra, nes dangus rausta ir ūkstosi. Apie dangaus reiškinį jūs, tiesa, mokate spręst, bet apie laikų ženklus negalite!" (Mat. 16, 1-4).

Dėl laiko ženklų nepramatymo yra ryškus pavyzdys: dar taip neseniai katalikai buvo giliai įsitikinę, kad po Vatikano II Susirinkimo R.K. Bažnyčia atsinaujins, apjungs visą krikščioniją ir taps pasaulyje vadovaujančia moraline jėga, lemiančia žmonijos ateitį. O kas įvyko? R. K. Bažnyčia paskendo suirutėje, suskilo į priešingas stovyklas ir metai iš metų pradeda prarasti turėtas pozicijas.

Mes turime iš pagrindų pakeisti savo nusistatymą apie Lietuvos Reformacijos dvasinį palikimą. Jei anksčiau lietuviai evangelikai kartais nedrąsiai reikalavo, vardan istorinės tiesos, atstatyti Lietuvos Reformacijos gerąjį vardą ir, tuo pačiu, nuimti mestą prakeikimą ant evangelikų galvų, tai dabar tas klausimas atsistoja visai kitoje šviesoje. Šiapus ir anapus Geležinės Uždangos išaugo nauja lietuvių tautos karta, moderninio gyvenimo apystovose ir visai naujų politinių, idėjinių srovių įtakoje. Visai kitu istoriniu mastu matuojama mūsų tautos praeitis ir visai kitų vertybių saiku yra nusa-

komas praeities dvasinis palikimas. Romantikų iškeltas Didž. Lietuvos Kunigaikštijos idealizavimas nueina į užmarštį. Lietuviško kaimo idilija, taip sentimentaliai aprašyta Lietuvos rašytojų ir poetų, praranda savo emocinį poveikį. Feodalinė gadynė su baudžiava ir dvasiniu nuosmukiu laikoma tamsiųjų amžių palikimu. Iš lietuvių tautos praeities išliko pagarboje gal tik žutbūtinės kovos už tautos laisvę prieš kryžiuočius, kalavijuočius ir lenkų šlėktas. Toliau seka renesanso, humanizmo, reformacijos ir apšvietos amžiaus idėjinis ir dvasinis palikimas. Pavarčius dabar okup. Lietuvoje išleistus vadovėlius, skirtus literatūros istorijai, atmetus "reikiamą duoklę" Maskvos viešpačiams, gaunasi aiškus vaizdas, kuriuo keliu vedama mūsų naujoji karta, Tokie veikalai, kaip J. Jurginio "Renesansas ir Humanizmas Lietuvoje", ar L. Gineičio "Kr. Donelaitis ir jo epocha", aiškiai nusako anksčiau iškeltą mintį. Naujoji karta kietai kovoja už savo tautos laisvę, bet kategoriškai nusigręžia nuo tų, kurie pasirašę 16 Vasario Nepriklausomybės Aktą, ir dar rašalui nenudžiuvus, pakvietė Urachą į Lietuvos karalių sostą, o vėliau Gruodžio 17-os nakties žygiu sumindė dar nepražydusią Lietuvos demokratiją. Tie veiksniai, kurie sumindė Lietuvos demokratiją, išsibraukė iš lietuvių tautos istorijos, panašiai kaip bajorija atsisakiusi nuo Lietuvos Reformacijos.

Lietuvos Reformacijos dvasinis palikimas yra didžiausias mūsų tautos turtas, dėka kurio mes tapome vakarietiškos kultūros dalimi. Mes turime, pagaliau, suprasti, kad lemiamoji istorinė jėga, kuri lėmė ir lems lietuvių tautos ateitį, yra ne lotyniškame pasaulyje, ne R.K. Bažnyčioje, kaip tai tvirtina lietuvių kat. dvasiniai vadai ir intelektualai, bet pasaulyje, kur dominuoja reformacijos idėjos ir dvasia.

Lietuvos Reformacija yra ne vien mūsų tautos garbės ir pasididžiavimo reikalas, bet dvasinė vertybė, kuri tarnaus ateinančiai kartai, išblaškytai laisvajame pasaulyje, tiltu į ateities Laisvą Lietuvą.

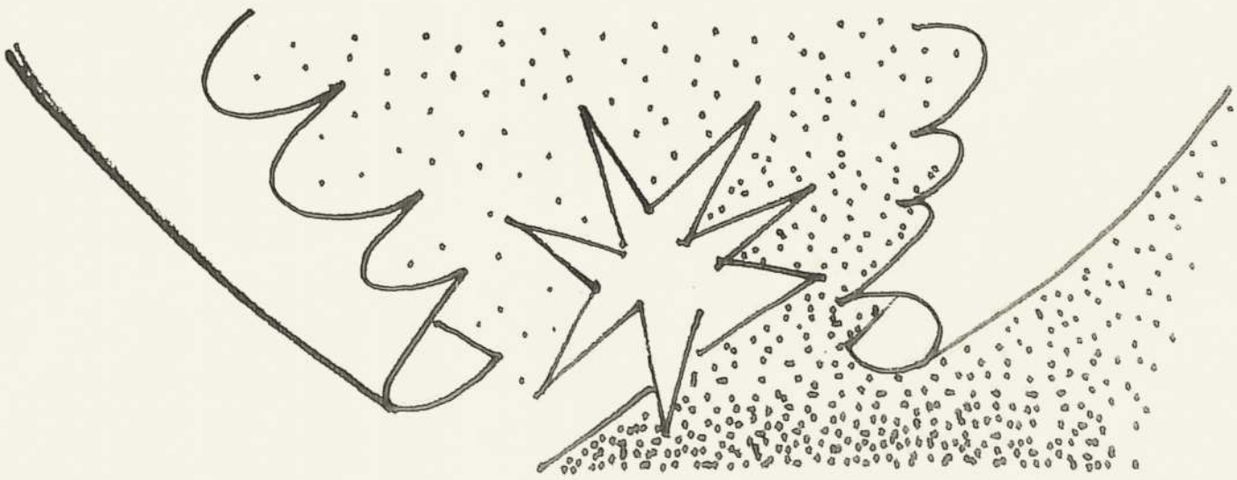

MIRUSIAI ŽMONAI

Dažnai menu Tave, o mylimoji,
Ir akyse matau Tave dažnai,
Nors Tu ilsies užmigus amžinai,
Ir niekas čia Tavęs nebevilioja...

Tau svetimas ir mano vargas vi-sas-
Nebepažįsti rūpesčių manų,
Dėl ateities nesisieloji Tu,
Nors ateitis kadais abu mus rišo...

-----o0o-----

Imu aš į ranka-s paveikslą Tavo-
Atrodo, kad Tu vėl gyva esi,
Kad vėl šeimos rately mes visi
Juokaujam, kaip kad a-nuomet juokavom...

Ir Tavo akys, nuostabiai malonios,
Žvilgsnius įsmeigia man lig pat širdies:
Štai, rodos, blakstienai judėt pradės-
Pradėsi vėl iš naujo su mumis kelionę...

-----o0o-----

Žinau, Miela, veltui aš kankinuosi,
Bet negaliu kitaip, tikė-ki man,
Nes nenuėjo su Tavim karsta-n
Anuomet meilė gimus a-biejuose;

Ji pa-siliko ir toliau gyventi-
Neleisdama niekad užmiršt Tavęs,
Ir to, ką pergyvenom abu mes,
Ką buvome drauge praleidę ir iškentę...

Todėl ją saugosiu aš ir toliau manyje,
Kaip talismaną iš anų dienų,
Kurių prisiminimais gyvenu,
Kurios kaskart naujai many atgyja!

Tie metai praleisti bendrai-nemirę,
Aš vis lankau taip mielą Tavo kapą,
Kuris ka-dais supiltas Fuldoj tapo,
Ir kurs mudu abu skaudžiai išskyrė...

M. Z.

J. KREGŽDĖ

XXII TREMTIES SINODAS

Šuoliais lekiantis gyvenimas, kaleidoskopiškai besikeičią įvykiai, iškelia staigių ir vis naujų, iš anksto nepermatomų, problemų, kurias neatidėliojant reikia spręsti. Tokių klausimų metų bėgyje iškyla ne vienas. Tad ir kasmet vykstantieji sinodai, visoj pilnumoj save pateisina, nes išdiskutuotiems klausimams duodama eiga.

Kitu atveju, Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčia, stovėdama pažangos avangarde ir visą laiką evoliucionuodama, negali atsilikti nuo gyvenimo. Pažangumas pasireiškia ant tiek, kokį tobulumo, pažangos laipsnį yra įgyję patys Bažnyčios nariai. Tai bene vienintelė Bažnyčia, kuriai primesti sustingimą, konservatiškumą negalima. Be pertraukos progresuojant, jai tokios problemos, kaip atsinaujinimas, reformos - yra svetimos.

Sinodai peržvelgia metų bėgyje atliktus darbus, pakalba apie sėkmes ir nesėkmes, iš esmės apsvarsto iškilusius klausimus, nustato ateities veiklos ir bendro laikymosi gaires.

Į sinodą kviečiami ne tik kuratoriai, dvasininkai, parapijų atstovai, bet ir kiekvienas Bažnyčios narys. Visi gali dalyvauti klausimų svarstyme, diskusijose ir pareikšti savo nuomonę.

Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčios eilinis XXII Tremties Sinodas įvyko 1969 m. birželio mėn. 21-22 d. d. nuosavoje bažnyčioje. Dalyvių skaičiumi buvo gana gausus. Iš kitų vietovių dalyvavo: kurt. Emilija Railienė iš Baltimorės, kurt. Jonas Aukštikalnis iš New Yorko, kurt. Petras Šernas iš Rockfordo, kurt. Kostas Burbulis su ponia Milda iš Arizonos ir k.

Sinodą atidarė gener. suprt. kun. Stasys Neimanas trumpomis pamaldomis. Pasakytame pamoksle pagrindan paėmė evangelisto Mato 8, 23-29 žodžius. Nurodė, kad kaip lietuvių tauta, taip ir mūsų Bažnyčia, pergyvena audringą metą. Niekas negali tiksliai pramatyti audros galo ir jos rezultatų. Mūsų pilni sąmyšių laikai nėra išimtis. Reformacijos laikotarpis irgi buvo audringas ir jos iškelti idealai dar ir šiandie neįgyvendinti, kaip neįgyvendintos ir Jėzaus Kristaus tiesos, nors jau praėjo veik 2,000 metų. Tikėjimas ateitimi mumyse nepalaužtas. Buvome liudininkais, kaip komunistų valdomoje Čekoslovakijoje jau buvo pradėjusi prasiveržti gyvoji žmoniškumo dvasia, trokštanti humanizmo, laisvės, teisingumo, gerovės. Deja, toji dvasia tapo užgniaužta. Tikėkime, kad neilgam. Pribręs laikas, kada vėl prasiverš su galingesne jėga. Toji rezistencinė dvasia tebėra gyva ir lietuvių tautoje. Tąja viltimi susirinkome ir šiam sinodui.

Susikaupimu ir malda buvo prisiminti mirę mūsų Bažnyčios nariai, ištremtieji Sibire ir visi tie, kurie tebevargsta svetur.

Slaptu balsavimu Sinodo direktoriumi buvo išrinktas kurt. inž. Jonas Variakojis, jnr., kurio as-

menyje išryškėjo sugebėjimas ir orientacija. Dėl to sinodo posėdžiai praėjo darniai, darbingai, negaišinant laiko. Sinodo cenzorium išrinktas suprt.kun. Povilas Dilys; į sekretoriatą-kurt. dr. Daina Variakojytė-Fricke, Marija Guobužienė ir Petras Bružas; į mandatų ir rezoliucijų komisiją-kurt.: Petras Variakojis, Vladas Jakubėnas ir Eugenius Gerulis.

Sinodą žodžiu sveikino ir perdavė linkėjimus brolišku Bažnyčių vadovai ir kai kurie kuratoriai. "Tėviškės" p-jos klebonas senj. kun. A. Trakis sveikindamas pabrėžė, kad susirinkęs sinodas reprezentuoja pačią demokratiškiausią krikščionybės dalį. Tai tobuliausias pavyzdys visokių spalvų diktatūroms, kurios privalėtų pasimokyti, kaip reikia tvarkyti ne tik bažnytinį, bet ir visuomeninį gyvenimą. Amžina tiesa pasilieka per amžius. Reikia susirūpinti, kad šių dienų sukeltame sąmišyje nepasimestumėme, o atliktumėme skirtą uždavinį visoj pilnumoj - kaip Bažnyčiai, taip ir kovoj už lietuvių tautos laisvę.

"Ziono" p-jos klebonas doc. lic. kun. J. Pauperas sveikino savo, savo parapijos ir Tarybos vardu, o taipgi perdavė ir sergančio "Sandaros" redaktoriaus Mykolo Vaidylos skirtus biržiečiams, papiliečiams, radviliškiečiams nuoširdžius linkėjimus - būti dar didesniais patriotais, veikėjais ir daryti dar didesnę pažangą. Palinkėjo energingai, gyvai, su jaunatviška dvasia spręsti uždavinius. Kurt. J. Aukštikalnis sveikino iš anksto parengtu, atsiveztu raštu, kupinu nuoširdžių žodžių, gražių idėjų savo, kun. Petro Dagio, New Yorko lietuvių protestantų parapijos Valdybos ir visų parapijiečių vardu, susilaukdamas gausių katučių. Kurt. prof. dr. Alvinos Šabanienės, išvykusios poilsiui į Europą, nuoširdų žodinį sveikinimą ir linkėjimus sėkmingos darbuotės, darnos, kuri įprasmintų mūsų veiklą tremtyje, su jos skirta auka 250 dol., - perdavė kurt. Jok. Kregždė. Kurt. E. Railienė perdavė sveikinimą mirusio kurt. Tom. Džiuvės našlės Al. Džiuvienės. Kurt. H. Dilienė perdavė sveikinimą kurt. mkt. Marijos Bernšteinaitės iš Vokietijos.

Sinodą raštu ir telegramomis sveikino: dr. E. C. Blake - PBT gnr. sekretorius; dr. M. Pradervand, mūsų Bažnyčios garbės kuratorius - Pasaul. Reformatų Bažnyčių S-gos gnr. sekretorius; prof. dr. James I. McCord - Š. Amerikos Presbiterijonų ir Reformatų Bažnyčių S-gos sekretorius ir Princetono Teologijos Seminarijos prezidentas, kartu kviesdamas atsiųsti atstovus į šaukiamą 1971 m. sąjungos kongresą Canadoje, paruošiant pranešimą apie Liet. Ev. Reformatų Bažnyčios istorinę praeitį ir jos dabartį; dr. kun. J. I. Haftke-Lenkų Ev. Reformatų Bažnyčia Anglijoje; senj. kun. A. Keleris - Liet. Ev. Liuteronų Vyr. Baž. Taryba; kun. A. Žilinskas - Ev. Liuteronų Išganytojo parapija Toronte; kun. K. Burbulys - Baptistų p-ja Chicagoje; kun. M. Preikšaitis - Liet. Liuteronų p-ja Los Angeles; Liet. Protestantų Moterų Parapijos Ratelio Valdyba New Yorke; kun. M. Kavolis, Dubuque, Ill.; K. Trimakas, S. J. "Laiškai Lietuviams" vyr. redaktorius; dr. L. Finkelstein, New York ir k.

Lietuvos Ev. Reformantų Bažnyčios XXII Tremties Sinodo dalyviai su svečiais.
Nuotrauka dail. Joyce NEIMANAS

Iš mūsų Bažnyčios narių, išblaškytų po visą laisvąjį pasaulį, gauti sveikinimai, pareikšti sumanymai ir skirtos sinodui aukos: kurt. dr. M. ir A. Deveniai-Santa Monica, Calif., su auka 100 dol.; E. Eiduck-Highland, Calif., su auka 25 dol.; kurt. J. Valiūnas - Brockton, Mass., su auka 25 dol.; S. Nastopkienė - Cleveland, Ohio, su auka 25 dol.; A. Michuraitė-Jonkers, N. Y., su auka 20 dol.; M. ir A. Pesiai-Fairfield, Conn., su auka 10 dol.; kurt. D. ir J. Kregždės - Cincinnati, Ohio, su auka 3 dol.; Kolegijos nariai - kun. V. Kurnatauskas ir kun. F. Barnelis-V. Vokietija; kurt. sklp. J. Dagys - Toronto, Canada; kurt. M. Plepys - Chicago; J. Bernšteinas-Boston, Mass.; kurt. inž. P. Ramutėnas - Nauj. Zelandija; kurt. J. Kutra su ponia-Santa Monica, Calif.; kurt. F. Mažuikienė - V. Vokietija; A. Neimanaitė - V. Vokietija; K. Plepys - Hot Springs, Ark.; kurt. O. Yčienė su šeima - Toronto, Canada. Visiems sveikinusiems žodžiu ir raštu, ir už prisiųstas aukas, Sinodas pareiškė gilų dėkingumą.

Deja, ne visi mūsų Bažnyčios nariai, gyveną laisvajame pasaulyje, prisiminė Sinodą. Taipgi gal ne visi gavo pranešimus dėl adresų pakeitimo. Kolegija rūpinasi palaikyti su kiekvienu mūsų Bažnyčios nariu glaudesnius ryšius. Tremtis yra uždėjusi ant mūsų pečių sunkią naštą. Todėl reikalinga kiekvieno nario vienokia ar kitokia talka. Taip elgtis kiekvieną įpareigoja atsakomybė ir pareiga.

Sinodai, pagal nusistovėjusią tradiciją, šaukiami kasmet Joninių savaitgalyje, kelių dienų, prieš ar po, skirtumu. Tad, gavę ar negavę kvietimą, visiems vertėtų prisiminti tą laiką ir atsiliepti su savo sumanymais, pageidavimais, jeigu išgalima, ir su parama. Šia proga tenka priminti, kad ir Neprikl. Lietuvoje visi mūsų ku-

ratoriai, negalį dėl kurių nors priežasčių sinode dalyvauti, prisiųsdavo sveikinimą su atatinkama auka Bažnyčios paramai. Šios mūsų tėvų įvestos tradicijos neprivalėtume užmiršti. Reikia žinoti, kad mūsų Bažnyčios veikla tremtyje išsilaiko tik iš vienų ir vienintelių mūsų narių aukų. Juk tiems, kurie iš idealizmo pasišventusiai mūsų Bažnyčios labui dirba ir jos gerovei aukojasi, tuo suteikiama ne tik moralinė parama, bet ir paskatinimas ryžtingiau dirbti. Be to, gausingesnės aukos įgalina ir geresnę veiklą išvystyti.

Nebūkime pasyvūs ir veltui reformato vardo nenešiokime. Vienokiu ar kitokiu būdu kiekvienas raskime galimybės prie mūsų garbingos veiklos prisidėti. Idealu būtų, kad šį taip svarbų ir reikšmingą reikalą kiekvienas mūsų Bažnyčios narys įsisąmonintų ir vykdytų. Juk mūsų veiklą tremtyje su laiku vertins istorija.

Po sveikinimų sekė kurt. H. Dilienės įdomi, turininga paskaita: "Uppsalos suvažiavimo įvertinimas teologiniu ir istoriniu požiūriu", kuri telpa šiame "M. Sp." numeryje. Sinodas išreiškė kurt. H. Dilienei padėką už atstovavimą mūsų Bažnyčios IV-me PBT suvažiavime Uppsaloje ir už parengtą paskaitą.

Po šių darbų pereita prie konkrečių reikalų ir iškilusių naujų problemų svarstymo ir sprendimo. Pirmoj eilėj buvo išklausyti vykdomųjų organų pranešimai.

Iš Kolegijos prezidento kurt. M. Tamulėno, jnr., pranešimo paaiškėjo, kad per praeitus metus mūsų Bažnyčios stovis čia daug nepasikeitė. Gaunamos gi netiesioginės iš okupuotos Lietuvos žinios liudija apie esančią ten sunkią mūsų Bažnyčios padėtį. Praeitais metais buvo atstovauta mūsų Bažnyčia Uppsaloje, pagerbtas 70 m. amžiaus proga gener. suprt. kun. St. Neimanas, paminėta Vasario 16 šventė. Sutvarkyta bažnyčios pastato išorė ir vidus, išskyrus apatinę salę. Žurnalas "M. Sp." atlieka didelį mūsų visų evangelikų apjungimo darbą. Pareiškė padėką redaktoriui kurt. J. Kregždei ir visai redakcinei komisijai. Padėkojo gener. sekretoriui kurt. V. Karosui už platų ir greitą informavimą visų Kolegijos narių bėgamaisiais reikalais, o taipgi ir visiems Kolegijos nariams už aktyvumą, darbštumą ir patarėjams: kurt. P. Variakojui ir P. Bružui už vertingus patarimus.

Sinodas užgyrė Kolegijos nusistatymą atstovauti mūsų Bažnyčią įvykstančioje 1971 m. konferencijoje ir pavedė Kolegijai šį reikalą vykdyti.

Kolegijos iždininkas kurt. Jonas Dagys padarė pajamų ir išlaidų apyskaitą už 1968 m. ligi 1969 m. sausio 1 d. ir nuo metų pradžios ligi darytos revizijos prieš sinodą. Vėliau referavo Kolegijos sudarytą sekantiems metams sąmatą.

Revizijos komisijos sudarytą aktą perskaitė kurt. Jurgis Jakubonis. Revizija buvo daryta Kolegijos ir "M. Sp." žurnalo kasose. Revizijos komisija konstatavo, kad abi kasos tvarkomos gerai ir visos pajamos bei išlaidos pateisintos dokumentais.

Sinodas patvirtino veiklos ir piniginę apyskaitą ir priėmė sekantiems metams Kolegijos sudary-

Vaizdelis iš Sinodo tradicinių pietų. Nuotrauka dail. Joyce NEIMANAS

tą sąmatą.

Iš parapijų veiklos pranešimą padarė gener. suprt. kun. St. Neimanas konstatuodamas, kad gyviausiai veikia Chicagos p-ja. Buvo aplankytos kai kurios vietovės. Su pavieniai gyvenančiais ryšiai palaikomi laiškais. Apie Calgary mieste, Albertos provinc., Canadoje gyvenančius liet. evangelikus, kurių tarpe yra keli reformatai, pranešimą padarė senj. kun. A. Trakis ir perdavė prašymą juos retkarčiais aplankyti. Šį reikalą apsvarstyti pavesta Kolegijai su pageidavimu, jei būtų galimybė, įvykdyti.

Žurnalo "Mūsų Sparnai" reikalu pranešimą padarė redaktorius kurt. J. Kregždė. Pasidžiaugė, kad redakcinės komisijos bei bendradarbių nuoširdžia talka žurnalas reguliariai išeina du kartu per metus: birželio ir gruodžio mėnesiais. Žurnalas reprezentuoja lietuvių tautoje reformacijos idėjas ir protestantišką pažiūrą į gyvenimą. Redakcija susilaukia iš skaitytojų malonių atsiliepimų (ir ne vien tik iš evangelikų). Nusiskundė, kad žurnalą remia, skaito didžiumoj vyresnioji karta. Atžalynas, daugumoj, abejingas ir nesiinteresuoja. Kvietė jaunimą aktyviau reikštis bažnytinėje, visuomeninėje ir kūrybinėje veikloje.

Sinodas pareiškė padėką kurt. Mykolui Plepiui, "M. Sp." redakcinės komisijos nariui, už atliktą per daugelį metų žurnalui didelį technikinį darbą.

Apie Lietuvių Evangelikų Spaudos Centro veiklą pranešimus padarė kurt. H. Dilienė ir senj. kun. A. Trakis. Seniai kurt. M. Plepio išverstas veikalas "J. Husas" jau renkamas spaustuvėje ir tikimasi, kad neužilgo pasirodys.

Iš Lietuvių Evangelikų Tarybos veiklos pranešimą padarė šios

organizacijos sekretorius kurt. V. Karosas. Nusiskundė Tarybos lėta veikla. Dėl dėlsimo, ilgo tarimosi ir stokos ryžto, daugelis sumanymų lieką neįvykdyti ar pasenstą. Šį pranešimą papildė suprt. kun. P. Dilys. Pranešė, kad Taryba ruošia naują evangelikams tikybos vadovėlį, skirtą lituanistikos mokykloms. Prie šio vadovėlio rašymo dirba: senj. kun. A. Trakis - šių dienų žvilgsnis į Bibliją; mkt. M. Nauburas - istorinė apžvalga; suprt. kun. P. Dilys - sistematinė dalis ir doc. lic. kun. J. Pauperas - protestantiškoji etika. Šis vadovėlis bus išleistas Lietuvių Bendruomenės Švietimo Tarybos lėšomis.

Senj. kun. A. Trakis pranešė, kad Taryba ruošiasi sekančiais metais padaryti bendrą minėjimą su evangelikais latviais ir estais, pakviečiant ir Amerikos protestantiškų Bažnyčių vadovus.

Yra gautas iš Lietuvių Enciklopedijos prašymas artimiausiu laiku parašyti mūsų Bažnyčios istorinę apžvalgą anglų kalba leidžiamai LE. Sinodas šį reikalą pavedė sutvarkyti Kolegijai.

Sinodas, apsvarstęs kurt. J. Kutros iškeltą klausimą dėl kunigų prieauglio paruošimo (tremtyje ir okup. Lietuvoj), pavedė Kolegijai dėti pastangas ieškant jaunuolių, kurie ryžtųsi studijuoti teologiją. Jei tokių lietuvių tarpe nesirastų, tai bandyti ieškoti kitur. Buvo pasiūlyta kreiptis net į amerikiečių teologijos seminarijas su prašymu, ar kartais neatsirastų studijuojančių teologiją jaunuolių tarpe tokių, kurie pasiryžtų išmokti lietuvių kalbą ir pasišvęstų tarnauti mūsų Bažnyčiai.

Nemalonu konstatuoti, kad seni praeities dalykai ir šiandien dar reiškiasi. Pastaraisiais metais lituanistinėse mokyklose mokiniai yra verčiami lankyti tikybos pamokas, netgi prieš tėvų valią. Taipgi daromas moralinis spaudimas lietuviams evangelikams lankyti katalikų moksleiviams skirtas tikybos pamokas. Sinodas pasisakė prieš lituanistinėse mokyklose įvestą privalomą tikybos pamokų lankymą, nes tas prieštarauja asmens ir sąžinės laisvės principams. Sinodas taipgi griežtai pasisakė prieš bet kokia forma daromus spaudimus į evangelikų mokinius, kad jie lankytų katalikų tikybos pamokas. Tikyba formuoja žmogaus dvasinį charakterį. Sinodas pavedė paprašyti Liet. Ev. Tarybą šiuo svarbiu klausimu pasisakyti ir visų evangelikų vardu padarytą nutarimą įteikti Lietuvių Bendruomenės vadovybei.

Opus klausimas, įnešąs nesklandumų, yra ekumenizmas. Protestantų krikščionija yra susiskaldžiusi į perdidelį skaičių denominacijų. Iš vienos pusės, toks krikščionijos suskilimas reiškia savyje turtingumą, atskirų Bažnyčių didesnį veiklos gyvumą, principų įvairumą. Iš kitos pusės, pasireiškia vienok ir neigiami reiškiniai - trintis tarp atskirų Bažnyčių. Panašius neigiamus reiškinius pašalinti siekia ekumenizmas. Deja, vienaip ekumenizmą supranta protestantai, kitaip katalikai.

Protestantiškas ekumenizmas siekia tarp įvairių egzistuojančių pasaulyje Bažnyčių gražaus, krikščioniško bendravimo, sugyvenimo, atmesdamas bet kokį kišimasi į atskirų Bažnyčių vidaus reikalus.

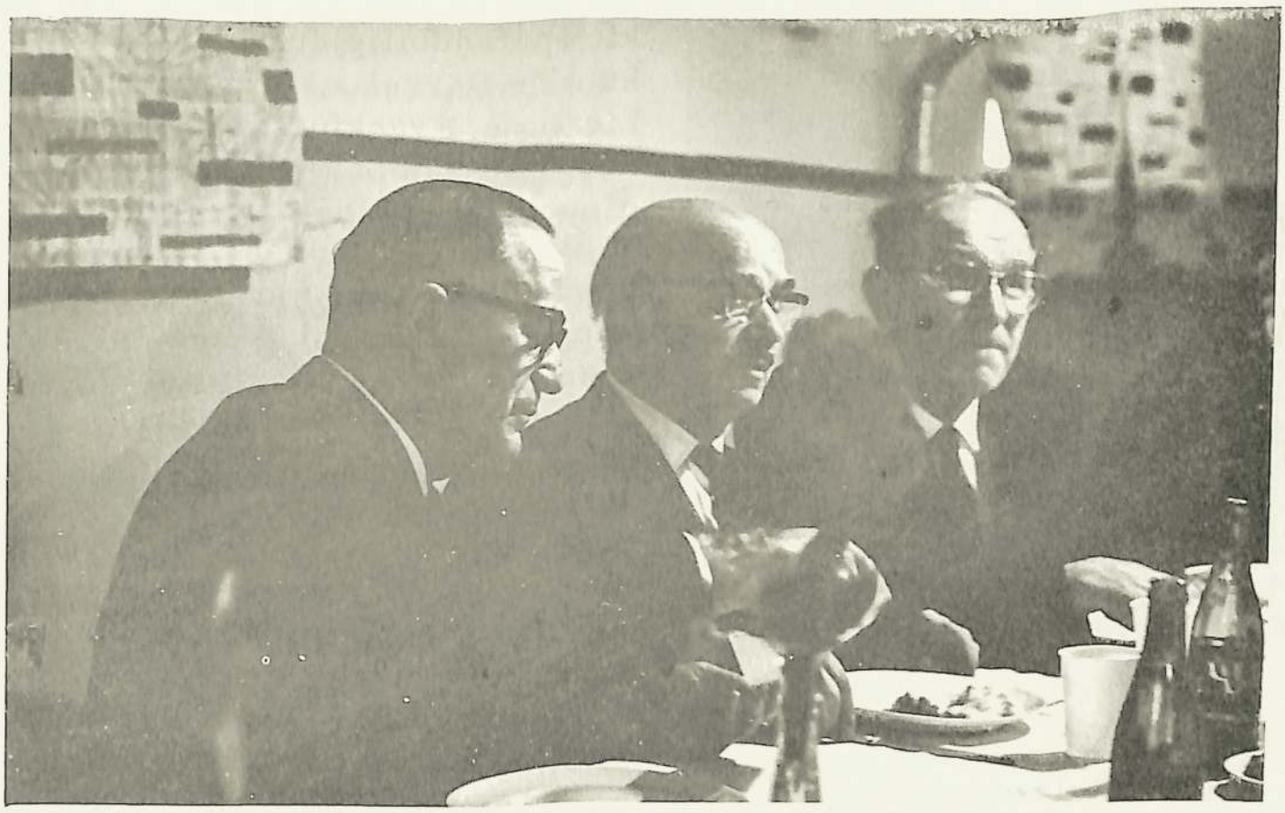

Iš kairės: Kolegijos prezidentas kurt. M. TAMULĖNAS, jnr., Lietuvos gen. konsulas dr. P. DAUŽVARDIS, gen. suprt. kun. S. NEIMANAS.
Nuotrauka dail. Joyce NEIMANAS

Katalikiškas ekumenizmas siekia per bendradarbiavimą sugrąžinti visus krikščionis į "vieną avidę su vienu ganytoju" perkrikštijimo keliu. Dėl nežinojimo ar nesupratimo protestantiškojo ir katalikiškojo ekumenizmo pagrindinių principų kai kas pasimeta. Sinodas, apsvarstęs šį klausimą, pareiškė pageidavimą, kad Liet. Ev. Taryba suformuluotų ekumenizmo reikalu nusistatymą ir jį paskelbtų lietuvių visuomenei.

Šiais metais suėjo 400 metų nuo gėdingai primestos lietuvių tautai Liublino Unijos, kurios neigiamas ir skaudžiai kenksmingas poveikis pasireiškė iškovojant Lietuvai Nepriklausomybę, jos nepriklausomo gyvenimo metu ir kuris tebesireiškia ir šiandien-sunkioj kovoj už Lietuvos laisvę. Sinodas, apgailėstaudamas iškylančius vienokius ar kitokius Liublino Unijos žalingus Lietuvai poveikius, rado reikalingu pabrėžti, kad prieš Liublino Uniją kietai ir atkakliai kovojo Lietuvos Reformacijos globėjai, etmonai, kancleriai kunigaikščiai Mikalojai Radvilos (Juodasis ir Rudasis). Po Liublino Unijos aktu kng. M. Radvila Rudasis (Juodasis jau buvo miręs) demonstratyviai nepasirašė ir tuo savo žygiu nuplovė nuo lietuvių tautos istirinę gėdą. Sinodas, pagerbęs šviesią kng. M. Radvilų atmintį, iškilmingai pareiškė, kad Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčia ir toliau lieka ištikima savo tautos laisvės ir nepriklausomybės idealams.

Sinodas pareiškė gilią užuojautą sergančiam "Sandaros" redaktoriui M. Vaidylai ir nuoširdžiai palinkėjo greit pasveikti.

Po vienerių metų kandidatavimo, Sinodas vienbalsiai išrinko mūsų

Trys papiliečiai (iš k. į d.): kurt. Jonas AUKŠTIKALNIS, gen. suprt. kun. Stasys NEIMANAS, kurt. Jokūbas TREČIOKAS. Chicago, 1969. VI. 23

Bažnyčios kuratore mokytoją Eriką M. Dilytę-Holenderienę, dukrą suprt. kun. P. Dilio ir kurt. H. Dilienės. Šia proga Kolegijos prez. kurt. M. Tamulėnas, jr., tokio reikšmingo įvykio prisiminimui, po pasveikinimo ir gražių linkėjimų, įteikė N. Testamentą su kompetentingų pareigūnų parašais.

Sekmadienį (birž. 22 d.) įvyko iškilmingos pamaldos su Šv. Vakariene. Suprt. kun. P. Dilys savo pamoksle nurodė sunkią būklę, kurioje dabar yra atsidūrusi Kristaus Bažnyčia. Ji privalo ginti savo vertingas tradicijas, bet negali būti kurčia ir dabarties šauksmui. Bažnyčia, tausodama tai, kas nekeičiama ir amžina, privalo taipgi suprasti dabarties reikalavimus ir evoliucionuotis. Po pamokslo suprt. kun. P. Dilys susikaupime apžvelgė genr. suprt. kun. St. Neimano 40 metų kunigavimo nueitą kelią, nes š. m. birželio 23 d. jam suėjo lygiai 40 metų, kada buvo ordinuotas kunigo pareigoms. Tokio pat jubiliejaus susilaukė ir kun. Fr. Barnelis, kunigaująs V. Vokietijoje, Frankfurt a. M., nes jis kartu su kun. St. Neimanu buvo ordinuotas Biržuose.

Šia proga Sinodas nuoširdžiai sveikino ir linkėjo genr. suprt. kun. St. Neimanui sveikatos, ištvermės tarnauti ir toliau mūsų Bažnyčiai. Kurt. V. Variakojui pasiūlius, Sinodas pasiuntė kun. Fr. Barneliui sveikinimą.

Pamaldas paįvairino p. Ida Tamulėnienė iš Racine, pagiedodama solo dvi giesmes, akomponuojant vargonais muz. A. Kalvaičiui.

Po iškilmingų pamaldų visi Sinodo dalyviai ir svečiai susirinko salėje tradicinių pietų. Didelio džiaugsmo suteikė Sinodui mūsų brangaus Lietuvos general. konsulo dr. Petro Daužvardžio ir reformatų kun. G. Collier (Vice Director of the Center for the Research Libraries) su ponia atsilankymas. Sinodo direktorius kurt. J. Variakojis, pasveikinęs pietų dalyvius, pakvietė kurt. V. Karosą vadovauti pietų pobūviui. Visi svečiai, o taipgi atvykusieji iš toliau, buvo pakviesti tarti žodį.

Kurt. V. Karosas savo kalboje iškėlė griežtą nusistatymą ateistinio komunizmo atžvilgiu ir bendrais bruožais supažindino su padarytais Sinodo nutarimais.

Genr. konsulas dr. P. Daužvardis savo nuotaikingoje, nuoširdžioje kalboje neigiamai pasisakė prieš kai kurių peršamą sambūvį su komunistiniu pasauliu, prieš kažkokias dedamas viltis į tariamą kultūrinį bendradarbiavimą, užmerkdami akis prieš realią tiesą. Ciniškai profanuojama "bendradarbiavimo su tauta" idė-

ja, žinoma, yra nukalta raudonajame Kremliuje. Prieš tokias varomas Kremliaus skaldymo, trupinimo užmačias kiekvienas lietuvis turi dar labiau įtempti jėgas kovai už tautos laisvę ir nepriklausomybę. Šie gerbiamo genr. Konsulo nuoširdūs tiesos žodžiai susilaukė iš dalyvių šilto pritarimo ir gausių aplodismentų.

Dr. kun. G. Collier sveikino Sinodą savo ir Chicagos presbiterijonų vardu. Kurt. E. Railienė ilgesniame sveikinimo žodyje konkrečiais pavyzdžiais pailiustravo, kaip kiekvienas pavienis asmuo savo veikla gali būti geru Lietuvos ambasadoriu. Nors ir gyvename išsklaidyti, bet būdami sąmoningais lietuviais, galime daug ką padaryti. Sinodą taipgi sveikino kurt. jūrų kapitonas K. Burbulis, kurt. P. Šernas iš Rockford ir k.

Sinodo direktorius kurt. inž. J. Variakojis Sinodo vardu padėkojo sveikintojams už linkėjimus, kunigams už dvasinį aptarnavimą, Kolegijai už atliktą darbą, solistei p. Idai Tamulėnienei už solo giedojimą, muz. A. Kalvaičiui už vargonavimą, žurnalo "Mūsų Sparnai" redakcijai už atliktą didelį darbą, Moterų D-jai už Sinodo dalyvių pavaišinimą ir visiems Sinodo dalyviams bei svečiams už atsilankymą.

Kurt. Emilija RAILIENĖ, poeto Juliaus Janonio jaunesnioji sesuo, kalba Sinodo pietų metu. Nuotrauka dail. Joyce NEIMANAS

Sinodą uždarė gener. suprt. kun. Stasys Neimanas malda. Sinodas užbaigtas pakilioje nuotaikoje, sutvirtintas religiniu ir tautiniu atžvilgiu ir su viltimi į ateitį. Jis, kaip ir visi ankstyvesnieji, paliks neišdildomą savo istorinę žymę.

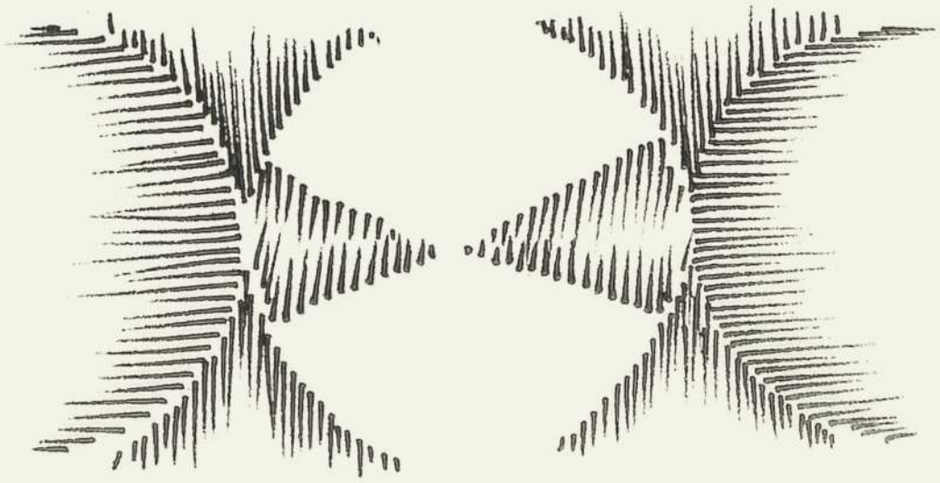

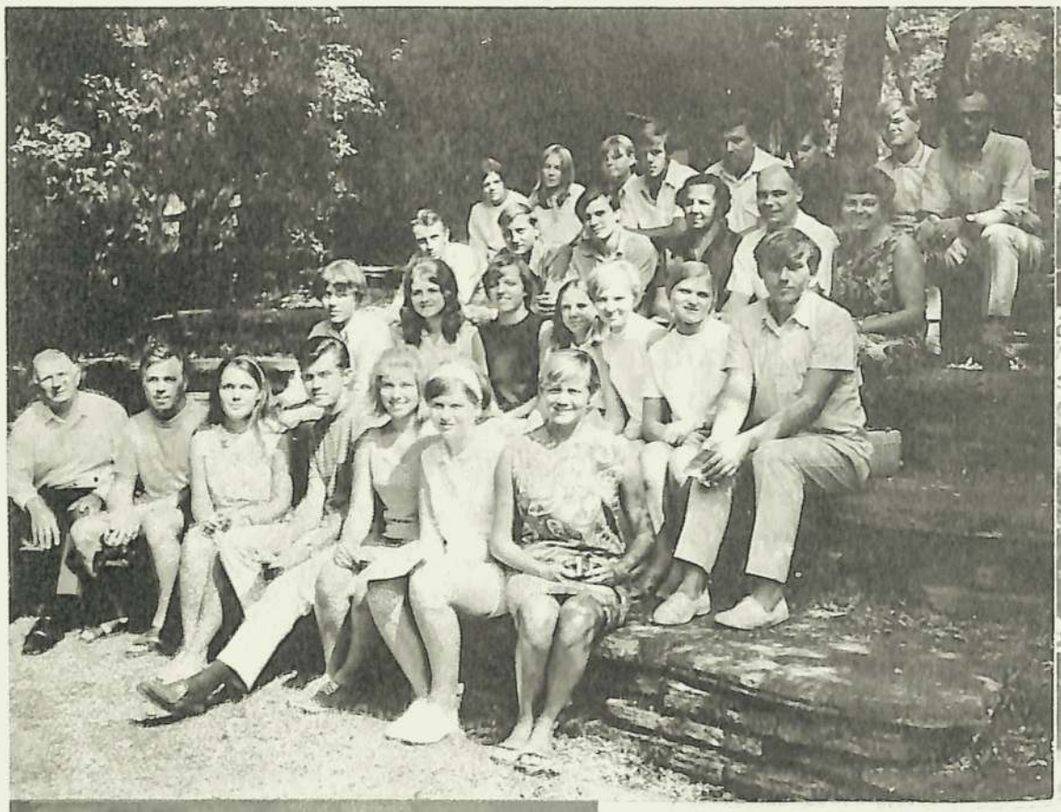

LIET. EV. JAUNIMO 1969 M. SUV

Nuotraukos dr. A. KELER

Senj. kun. A. TRAKIS

Techn. M. PAUPERAS

VAŽIAVIMO VAIZDAI

TO

Kurt. E. GERULIS

Stud. M. TRAKIS

Halina DILIENĖ

UPPSALA TEOLOGINIU IR ISTORINIU POŽIŪRIU

(Skaityta Liet. Ev. Reformatų XXII tremties Sinode)

Šiandie žvelgiame į Uppsalą jau iš virš metų laiko perspektyvos. Tai leidžia mums, jei dar ir ne galutinai, bet jau gana išsamiai įvertinti tą istorinį krikščioniškos Bažnyčios įvykį.

Daugumos posėdžių metu Uppsaloje labiausiai traukė dėmesį faktas, kad čia, kaip dar niekuomet, labai daug laiko buvo skiriama visuomenės, ekonomijos ir politikos klausimams. Tuojau pat Uppsaloje, o t. p. suvažiavimui pasibaigus, pasigirdo gana aštri kritika, kad Uppsaloje daroma didelė klaida, užmirštama, kad svarbiausia, -pagrindinė to suvažiavimo užduotis, yra ieškoti vieningumo ir draugiškumo tarp skirtingų bažnytinių organizacijų, o vietoje to pakartotinai diskutuojamos problemos, kurios labiau tinka pasaulietiškų suvažiavimų forumui. Kritikai nurodinėjo į ilgą, labiau politinę, Zambijos prezidento Kaundos kalbą; į visuomenišką-ekonomišką referatą dr. Barbaros Ward, tema-"Turtingos ir vargingos tautos", o t. p. į juodžio rašytojo James Baldwin išvedžiojimus apie rasinę nelygybę. Tokios paskaitos, o ypatingai Uppsaloje padaryti nutarimai, labiau tiktų UNO, o ne Pasaulio Bažnyčių Tarybai. Uppsaloje buvo priimti tik du teologiniai dokumentai, du ganytojiški ir du visuomeniški-ekonominiai. Kadangi teologiniuose ir ganytojiškuose dokumentuose taip vad. "žemiški reikalai" vaidina žymų vaidmenį, tai vienas iš kritikų kalbėjo apie "teologišką nedateklių". Ar tie kritikų žodžiai, dažnai labai pikti, yra visai teisingi ir, svarbiausia, objektyvūs-nelengva spręsti. Kai kurie jų rašė pykčio skatinami prieš IV PBT suvažiavimo organizatorius.

Man atrodo, kad tas Uppsalos supasaulėjimas gal buvo labiau paviršutinis, tariamas. PBT Centrinis Komitetas labai gerai suprato, kad Uppsala tai ne Amsterdamas, kad paskutinieji 20 metų iš pagrindų pakeitė žmonių galvoseną kiekvienoje dvasinio gyvenimo srityje. Amsterdame Bažnyčios koncentravosi pačios savyje. Tuomet tai buvo galima, tuo labiau, kad tada pirmoje eilėje rūpėjo sudarymas bendruomenės, kuri, kaip dvasioje viena Bažnyčia, galėtų bendrai liudyti apie Dievą. Tuomet vyskupas Otto Dibelius galėjo pabrėžti Bažnyčios reikšmę kaip tokios. Tarpulaiky situacija iš pagrindų pasikeitė. Įvyko visuotina sekuliarizacija, kuri skverbiasi į visas žmogaus gyvenimo sritis. Dabar sunku bekalbėti apie Bažnyčią, vien tik kaip apie Bažnyčią, kai pasaulyje liepsnoja rasiniai ir socialiniai neramumai.

Protestantų teologas Heinz Zahrnt sako: "Dabar mums rūpi reikalas su Dievu, tai yra taip pat ir su pasauliu, nes Dievas šį pasaulį sukūrė. Dabartinis gyvenimas kitaip apibrėžia Bažnyčios vaid-

Kng. Jonušo RADVILOS PAMINKLAS Biržų piliakalnyje 1968-69 m. žiemą

menį. Ji privalo užimti vietą tarp Dievo ir pasaulio". Zahrnto mintys neabejotinai turėjo įtakos Uppsalos svarstymų eigai.

Trumpai paliesime žymesnius Uppsalos teologinius momentus. Prie jų tenka priskirti:

1. Naujas Bažnyčios supratimas, kurio apybraiža (kontūras) pradėjo ryškėti Uppsaloje;
2. Stiprus Bažnyčios visuotinumo supratimo galutinumas;
3. Jėzaus Kristaus pilnumas.

Tikri ekumenistai niekuomet neužmiršta įdėmiai žiūrėti į ateitį; jie visuomet pasiruošę ką nors patikrinti, patikslinti. Prie jų, be abejo, galima priskirti Nathaną Söderblomą ir mums visiems gerai žinomą, dabar pensininką, buvusį PBT generalinį sekretorių Willem Visser't Hooft. Savo referate: "The Mandate of the Ecumenical Movement" (Ekumeninio sąjūdžio įgaliojimas), jis padėjo pagrindą naujajam Bažnyčios supratimui. Pabrėžė, kad mes privalome dvejopu būdu interpretuoti Evangeliją. Privalome pabrėžti Jos vertikalinę reikšmę, išryškinant dievišką, išganytingą veikimą paskiro individo gyvenime, kartu neužmiršti ir apie horizontalinę interpretaciją, pabrėžiant žmonių santykius. Tos dvi interpretacijos glaudžiai siejasi viena su antra. Bažnyčia, kuri koncentruojasi vien ant vertikalinės interpretacijos, išsigina Dievo inkarnacijos, kurios įkūnijimu buvo Jėzus Kristus. O iš antros pusės, Bažnyčia,

arba tiksliau išsireiškus, krikščionija, kuri išsižada vertikalinio masto ir apsiriboja vien žmogaus reikalų tvarkymu, yra bejėgė tą darbą pozityviai atlikti ir yra pasauliui be jokios naudos. Žmonija yra vienetas, sako Visser't Hooft; ji yra Dievo meilės ir jo išganytingo veikimo padarinys. Todėl vertikalus ir horizontalus Evangelijos interpretavimas sudaro vienetą. Krikščionijos pareiga yra angažuotis žmonių reikaluose. Per Jėzų Kristų Dievas atsistojo žmonių pusėje; krikščionies humanitarizmas yra būtinumas. Visser't Hooft'o referato įtaka buvo tokia didelė, kad jo mintys atsispindėjo teologiškuose nutarimuose. Bažnyčiai nebegalima koncentruotis pačiai savyje; tai būtų Kristaus idėjos išdavimas. Iš čia naujas herezijos suformulavimas. Cituoju Hooft'o žodžius: "Turime aiškiai suprasti, kad PBT priklausančios Bažnyčios, vengiančios praktiškos atsakomybės už stokojančius ir vargstančius bet kurioje pasaulio dalyje, patenka į tokią pat hereziją, kaip tie, kurie atmeta kurį nors tikėjimo dėsnį". Iš čia nauja Bažnyčios sąvoka. Bažnyčia yra sambūrys krikščionių, kurie per tikėjimą į Jėzų Kristų jaučiasi vidujiniai sujungti, nepaisant kuriai išorinei organizacijai jie priklausytų. Bažnyčia niekuomet neišpildys savo užduoties, jei apsiribos ir dirbs vien savo lokalinės bendruomenės labui. Todėl svarbiausia dabartinės krikščionijos užduotis yra išlyginti prarają tarp turtingų ir vargstančių, - baltųjų, juodųjų ir geltonųjų. Bažnyčia turi reikalą su Dievu ir yra glaudžiai surišta su pasauliu. Joje negali būti vietos abstraktinei egzistencijalinei teologijai. Bažnyčia yra visuomenės dalis ir noromis nenoromis įsivelia į socialinius konfliktus. Ta nauja teologija, Dievas - Pasaulis, paliko savo žymę Uppsaloje.

PBT IV suvažiavimas, per pirmosios sekcijos veiklą: "Šventoji dvasia ir Bažnyčios katalikiškumas" (catholicity of the Church), ypatingai stipriai tą katalikiškumą pabrėžė. Žodis "katalikiškumas" lietuviams tuojau rišasi su katalikybe, t.y. su Romos Katalikų Bažnyčia. Todėl vartosiu mums artimesnį žodį - visuotinumas, nors žodis "catholicity", vokiškai "Katholizität", yra tarptautinis ir Uppsaloje, ypatingai po teologo J. R. Nelsono iš Bostono referato, buvo galutinai, jei galima taip pasakyti, "įpilietintas" ir nusako naują krikščionies visuotinumo (virš konfesijų) supratimą. Kristaus Bažnyčios visuotinumas yra glaudžiai susijęs su dabartinio humanitarizmo supratimu. Atstovas iš Libano - vyskupas Sarkissian - griežtai pabrėžė, kad Bažnyčios visuotinumas ir humanitarizmas priklauso vienas prie kito. Po Uppsalos vis daugiau ir drąsiau kalbama apie Bažnyčios visuotinumą.

Vienas įdomiausių Uppsalos įvykių buvo teologijos profesoriaus reformato olando Hendrik Berkhof paskaita apie Kristų, kaip tobulumo sąvoką. Berkhof pabrėžė revoliucines Kristaus prisikėlimo pasėkas ir ragino prie teocentrinės galvosenos. Čia verta pastebėti, kad Hendrik Berkhof yra labai įdomi asmenybė. Pav., savo pas-

kaitose jis taiko naują originalų Biblijos skaitymo metodą. Jis Bibliją interpretuoja iš hebrajų galvosenos taško, o ne iš klasiško graikų samprotavimo. Kaip tik tokios metodologijos dėka, Berkhof sugebėjo mokslą apie evoliuciją ir genetiką sutaikinti su tuo, ką mums apie žmogų sako Šv. Raštas.

Istoriniu požiūriu kalbėti apie Uppsalą, vos metams praslinkus, yra šiek tiek ankstoka, bet vis dėlto jau galima matyti Uppsalos suvažiavimo išdavų apybraižą.

Bažnyčios užduotis iš metų į metus keičiasi, galima net sakyti, kad kiekvieną mėnesį atsiranda Bažnyčios veikloje kas nors nauja. Uppsaloje buvo juntama pakeitimo, atnaujinimo, persilaužimo, išsivystymo atmosfera. Krikščionija Uppsaloje nebenorėjo būti vien status quo gynėja, kaip anuomet Amsterdame. Visu smarkumu buvo bandoma perlaužti, nugalėti pasenusias struktūras. Chicagoje kalbėjęs kardinolas Leon-Joseph Suenens (savo paskaitoje) pažymėjo, kad dabartiniu laiku pasaulio struktūra per 10 metų pasikeičia tiek, kiek seniau per 100-tą. Su tuo faktu tenka skaitytis. Paskiroms Bažnyčioms darosi vis sunkiau išsilaikyti vien savo veiklos ribose. Tenka užmegsti santykius su kitomis bet kurių konfesijų Bažnyčiomis. Jei Bažnyčia ir humanitarizmas yra glaudžiai susiję, tai ieškant tiesos, Bažnyčiai reikia stengtis užmegsti santykius net ir su netikinčiaisiais, pav., su marksistais, ir bandyti juos suprasti. Ne-

Biržų miesto jachtklubas prie Agluonos upės pietų-vakarų piliakalnio papėdėje. Biržai, 1969 m.

Lieptas per Širvėnos ežerą iš Biržų miesto į Astravo dvarą. Biržai, 1969 m.

reikia užmiršti,kad didesnė žmonijos pusė gyvena ir kvėpuoja nuodingu marksizmo oru.Bendra visų religinių organizacijų atsakomybė už tai,kas dabar darosi pasaulyje.Didinti kontaktus su kitais,ar tai su krikščionimis,ar tai su netikinčiaisiais. Tai istorinė Uppsalos naujiena.Kita naujovė, tai aktyvus R. Katalikų Bažnyčios stebėtojų dalyvavimas.Efektyvi darbo grupės"Roma-Ženeva" veikla parodė suvažiavusiems į Uppsalą,kad tikras krikščionių vieningumas gali būti atsiektas tik tuomet,kai jie sutars darniai bendradarbiauti pasaulio ir žmogaus gerovės reikalais, bet taip pat ir pagrindiniais doktrinaliniais klausimais. Uppsalos suvažiavimas gerai suprato, kad neįmanoma išspręsti šių dienų degančių problemų, aplenkiant vieną trijų svarbiųjų krikščionybės srovių-katalikybę.Todėl į komisiją Faith and Order (grynai teologinė komisija)buvo priimti net 9 katalikų teologai.

Pabaigoje norėčiau pasakyti keletą žodžių apie Uppsalą žiūrint moters akimis.Moters vaidmens svarba problemoje Bažnyčia-Pasaulis buvo nuolatos suvažiavime,ypatingai sekcijose, pabrėžiama. Labai dažnai Uppsalos dokumentai jungia du faktorius-išvystymas (raida) ir auklėjimas. O koks svarbus moters vaidmuo auklėjime! Uppsaloje buvo susirinkusi visa eilė atsakingas pareigas einančių moterų. Matėme ten Mrs. Kathleen Bliss, prityrusią ekumeninio darbo veikėją, Lady Jackson-arba Mrs. Barbara Ward,anglę,pasaulinio masto ekonomistę, Mrs.H.R.Jiagge, teisėją iš Ghanos ir UNO komisijos "Status of Women" pirmininkę. Ji platesnėje visuomenėje yra žinoma, kaip pakeitusi sąvoką:"moteris kaip objektas į moteris kaip subjektas (asmuo)". Posėdžiuose teko susitikti su dauge-

liu įdomių moterų iš naujų Afrikos valstybių. Jų tarpe buvo burmistrių, vyriausių inžinierių ir pan. (jos ėjo mokslus Anglijoje, Šveicarijoje). Kaip tik moterų kalbos padėjo išspręsti daugelį sunkių klausimų. Jos išsprendė pagalbos neišsivysčiusiems kraštams klausimą. Visos tų kraštų atstovės atmetė pavadinimą "underdeveloped countries", kuris užgauna afrikiečių išdidumą. Tas pavadinimas pakeistas į "developing countries" (besivystančios šalys). Bet ir to dar neužtenka... Afrikos ir Azijos tautų tarpe vis dar vyrauja nepasitikėjimas baltuoju žmogumi; įsitikinimas, kad taip vadinama baltojo žmogaus pagalba rišasi su diktavimu ir politinių bei ekonominių sąlygų statymu. Afrikos moterys atvirai apie tai kalbėjo. Baltųjų moterų vaidmuo čia yra labai didelis. Jos gali paveikti valdžias ir šalpos organizacijas, kad jos iš tikrųjų teiktų besivystantiems kraštams pagalbą aukų forma, aukų padiktuotų Kristaus ir Dievo prisakymų.

Su dideliu entuziazmu buvo sutikta jau minėtos Mrs. Jiagge kalba, kurioje ji pasidžiaugė Bažnyčių nutarimu aktyviau rūpintis šio pasaulio reikalais ir pasiryžimu remti didesnėmis kaip iki šiol aukomis. Kartu kalbėtoja pareiškė savo nusivylimą, kad PBT "policy making bodies" (vykdomuosiuose organuose) moterų nėra. Tai tikrai yra didelė klaida, kuri turi būti atitaisyta. Manau, kad mūsų nedidelė Bažnyčia čia galėtų būti pavyzdžiu: moterys renkamos kuratorėmis, kolegijos narėmis, sinodo direktorėmis.

Uppsalos pasitarimai dar kartą parodė, kaip labai PBT priklausančios Bažnyčios skiriasi vienos nuo kitų savo vidine santvarka ir struktūra. Taryba vėl atsistojo prieš bandymą, kuris turėjo įrodyti, kad tas įvairus visuomeninis-politinis konglomeratas gali įnešti ką nors kūrybingo į dvasinės žmonijos raidos istoriją. Uppsala nurodė Bažnyčioms aiškų kelią - ne vien kalbėti apie atsinaujinimą, o praktikoje tebesilaikyti jau atgyvenusių struktūrų, bet pravesti reikalingas reformas, kad kartu su kitomis organizacijomis tapti atsakinga pasaulio bendruomene. Uppsaloje tų nutarimų vykdymas atrodė labai paprastas ir lengvas, tačiau kasdieniniame gyvenime viskas kitaip klostosi. Kelias į įsisąmonėjimą, kad visa Dievo žmonija sudaro vienumą, atrodo, dar labai ilgas ir sunkus.

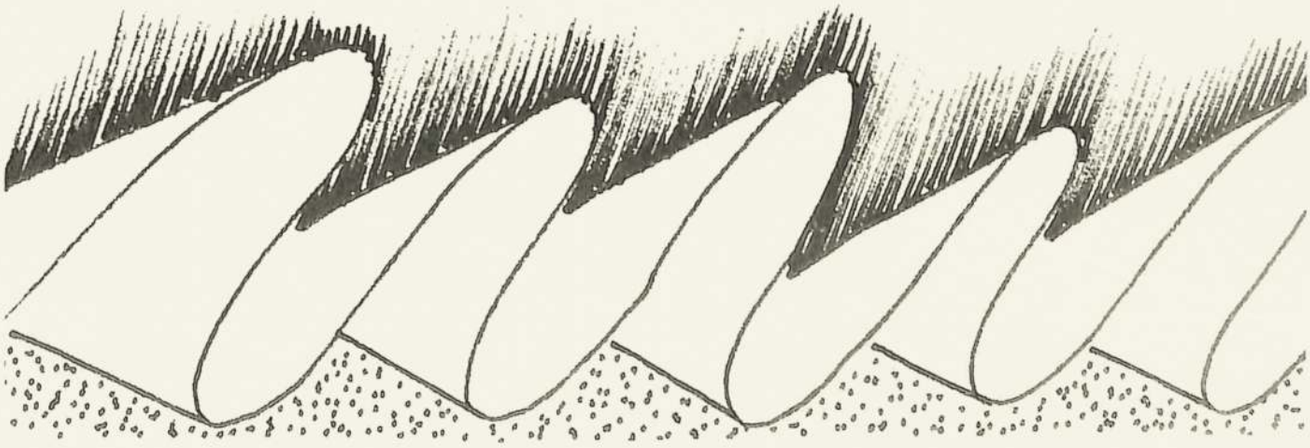

Kun. Peter PALCHES,
Plymouth, Mass.

MALDA TELEFONU

Po darbingos dienos jau miegojome. Iš pirmo įmygio mane pažadino telefonas. Centrinė pranešė, kad tai yra tolimos distancijos pasikalbėjimas. Telefono ragelyje pasigirdo balsas: "Ponas Palches? Čia kalba Liudvikas. Jūs juk žinote..."

Aš Liudviką pažinojau, kai jis dar buvo gimnazijoje. Jis buvo pirmosios kartos amerikietis. Aš taip pat pažinojau tą miesto dalį, vadinamą "kaimu", kur jis augo. Europos papročiai padarė iš jo jaunuolį lyg augusį dviejuose kontinentuose: Europoje ir Amerikoje. Mano parapija buvo Brockton, Mass., kur apie 5,000 mano lietuvių tautiečių gyveno daugumoje europietiškoje kultūroje ir aplinkoje. Nors senoje tėvynėje jie daugumoje buvo R. katalikai, čia gi vos apie 900 iš jų priklausė Bažnyčiai. Visi kiti gi buvo arba bešališki, arba griežtai prieš religiją nusistatę. Kaip emigrantai, ieškę ekonominės ir politinės laisvės naujame krašte, jie čia taip pat rado laisvę nuo socialinio spaudimo tos religijos, kuri savo dogma ir disciplina buvo totalitarinė. Tuo pasinaudodami jie pasidarė iššaukiančiai nereligingais. Iš prigimties būdami draugiški, jie rinkdavosi kultūriniuose būreliuose šokiams, tautinėms dainoms ir paskaitoms. Jie taip pat aptardavo darbo klausimus, ekonomiją ir politinius įvykius. Be dvasiškijos stabdančios įtakos tos diskusijos visados turėjo polinkį į kairę. Iš tokios rūšies įvairių tautybių gyvenviečių išsivystė radikalizmo celės ir ten buvo rasti delegatai depresijos metu "bado žygiams" į Washington. Čia taip pat išsivystė komunistų partijos vienetai, kurie sudarė labai veiklią mažumą. Tokioje aplinkoje ir komunistinėje šeimoje aš pirmą kartą sutikau Liudviką.

Jis buvo geras mokinys ir vadas iš prigimties. Po kurio laiko jis pasidarė komunistų jaunimo lygos direktoriumi. Mes dažnai susitikdavom ilgiems pokalbiams arba darbininkų salėje, arba klebonijoje. Jo ir mano krepšinio komandos dažnai rungdavosi žiemos mėnesiais, tuo duodamos progos mums susitikti. Vieną vakarą atsitiktinai sutikau jį. Jis pasisakė: "Šį vakarą aš skaičiau Karolio Markso raštus ir, užvertęs knygą, nutariau pasivaikščioti ir pamąstyti apie tai, ką buvau skaitęs".

Dažnai mūsų pokalbiai nueidavo už pasaulietiškų temų diskusijų ribų, ir mes dalindavomės savo įsitikinimais ir aplamai gyvenimo filosofijomis. Visai to nežinodamas, jis buvo Emersono filosofijos sekėjas, nes kartą jis paminėjo, kad idėja apie pomirtinį gyvenimą turi kai ką įtikėtino ir, kad tai yra tam tikros rūšies perėjimas į aukštesnės sielos būvį (oversoul), kai žemiška egzistencija baigiasi. Nors ir mandagus su manimi, kaip misijonieriumi,

Lietuvių Metodistų Episkopalų (dabar Jungtinė Metodistų) Bažnyčios, lankiusios YMCO's sekmadieninę mokyklą Brocktone, Mass., mokinių krepšinio komanda, kuri 1928-1929 m. turėjo įsigijusi čempionatą (iš k. į d.). Pirmoje eilėje: John Alusow, John Karzis, Adolph Sharky, Peter Degesis. Antroje eilėje: Frank Alusow, Joseph Samulis, komandos vadovas kun. Petras PALCHES, Frank Jacobs, Ben Chester.

ir net atydus mano tikėjimo tvirtinimams, jis susimąstęs nutildavo, kai aš jį kviesdavau dalyvauti pamaldose. Per šią draugystę aš patyriau, kad jis savo gyvenime turi tam tikras pagrindines religines vertybes kartu su aukštais moraliniais standartais, kurie turi jį atskirti nuo jo komunistinės grupės ir išvesti į naują gyvenimo kelią.

Kaip ir kituose jaunimo būreliuose, taip ir komunistų jaunimo lygoje, meilės dievaitis gavo progos pasireikšti ir, kai Liudvikas buvo 23-jų metų amžiaus, jis mus supažindino su savo sužadėtine Brone. Po metų laiko, mūsų didžiam nustebimui, jie atvyko į kleboniją ir paprašė, kad jų vedybinės apeigos būtų atliktos prie mano aptarnaujamos bažnyčios altoriaus. Kadangi aš savo jaunystę praleidau panašioje aplinkoje ir gerai pažinojau dideles socialines ribas tarp Bažnyčiai priklausančių ir nepriklausančių, aš supratau, kokią aukštą kainą jie sumokėjo už šitą savo pasiryžimą ir, ką tas jiems ateityje kaštuos. Jų šeimos griežtai priešreliginiai nusistačiusios ir jų artimieji draugai išskirs juos iš savo bendruomenės, tuo suduodami jiems labai nuostolingą smūgį.

Per vedybines apeigas prie altoriaus buvome iš viso tik penki asmens. Kai aš prisimenu šias apeigas: tylą bažnyčioje, tylų pasiryžimą jų balsuose, kai jie darė savo apžadus, nebuvimą žingeidžių žiūrovų, - tai man atrodo, kad tai buvo reikšmingiausia ir švenčiausia apeiga, kurią aš savo gyveni-

me atlikau. Su šiuo altoriaus sakramentu jie užsidėjo dvasinę pareigą, kuri privedė prie gilaus ir mistinio religinio įsitikinimo.

Keleri metai praėjo. Mes išsikėlėme į kitą parapiją ir po penkerių metų vėl į kitą. Liudviką ir Bronę mes matėme vos porą kartų ir gaudavome iš jų sveikinimus švenčių proga. Štai gi dabar telefonas ir labai rimtas reikalas: "Aš jums, p. Palches, skambinu, nes jūs mane visados supratote ir visuomet man padėdavote. Dabar gi man nėra pakankamai jėgų. O, kad aš būčiau priėmęs Dievą, kaip jūs man apie Jį kalbėdavote. Bet jūs žinote mano gyvenimą. Viešpatie, kaip man reikia Dievo dabar". Jo balsas užsikirto ir jam kukčiojant aš jį raminau, kad aš jį supratau ir esu pasiruošęs padėti.

Kai jis apsiramino, jis tęsė toliau: "Matote, prieš dvi savaites mums gimė sūnus. Vakar Bronė turėjo grįžti iš ligoninės, bet daktaras pastebėjo, kad jos sveikatos stovis keičiasi. Šįryt jos sveikata labai pablogėjo ir daktaras man neduoda jokios vilties, kad ji pasveiks. Ji yra kritiškai sergančių sąraše. Ar jūs pasimelsit už mus?"

Sėdėdamas prie telefono aš meldžiausi, o Liudvikas klausė kitame linijos gale už maždaug 25 mylių ir tikriausiai prisidėjo prie mano maldos. Aš gi tariau kiekvieną žodį su didžiausiu įsitikinimu:

"Brangus Dieve, leisk mums pajusti Tavo artumą šioje sunkioje valandoje. Leisk išsipildyti mūsų širdžių troškimui, kad jinai, kurią mes mylime, nebūtų nuo mūsų atimta. Tepasveiksta ir tesustiprėja ji, kad galėtų būti gyvenimu ir prieglobsčiu naujai gimusiam sūnui ir drauge savo vyrui.

Tačiau teįvyksta Tavo, o ne mūsų, valia.

Jei Tavo aukštesniu supratimu ji, kuri taip labai reikalinga šiame pasaulyje, būtų pašaukta pas Tave, duok mums suprasti Tavo teisingą valią ir suteik jam, kuris bus likęs vienas, dvigubą kantrybę, išmintį ir tikėjimą, kad jis, kaip tėvas, galėtų atlikti savo pareigą mylint ir vadovaujant savo vaikui.

Suteik jam, kuris į Tave kreipiasi, tvirtybę ir ramybę, kurios šis pasaulis negali duoti ir paversk šį naujai kilusį pasitikėjimą Tavimi į tikrą tikėjimą, kurio joks žemiškas nuostolis negali sunaikinti.

Priimk iš mūsų gilų dėkingumą, kad Tavo sūnus įgavo tikėjimą Tavo amžina apveizda, tikėjimą gimusį šioje liūdesio valandoje. Tebūnie šis tikėjimas jo ateities gyvenimo palydovu. Amen."

Sekančio sekmadienio popietį atvykome į ligoninę ir radome Bronę sėdinčią lovoje, o prie jos ant kėdės sėdėjo Liudvikas ir jie kartu skaitė laikraštį. Po trumpo vizito Liudvikas palydėjo mus laiptais žemyn. "Aš žinau, kad tai buvo stebuklas", prašneko jis. "Daktaras buvo labai nustebintas ir patenkintas. Bronės sveikata pagerėjo dar prieš man grįžtant į ligoninę po mūsų pasikalbėjimo telefonu. Visa tai yra virš žmogiškos jėgos, ko mano draugai gal būt visai nesupras".

Žvelgdamas į ateitį jis pareiškė: "Bronė ir aš nutarėme, kad jai pasveikus mes kurį nors sekma-

Lietuvių Metodistų Episkopalų Bažnyčios jaunimas pasirengęs iškylai į Bostoną. Viduryje (sėdi) — vadovas kun. P. PALCHES. Montello (Brockton), Mass., apie 1931m.

dienį naujagimį nunešime į bažnyčią krikštui. Aš pilnai negaliu atsilyginti už praeityje netektą laiką, bet mano sūnus pradės teisingu keliu. Aš noriu, kad Bažnyčia jam padėtų augti ir bręsti".

Prašymas telefonu maldos, o tuo labiau ankstyvesnio pasėlio daigas stipriai žaliuoja.

* * *

Trys menininkai (iš k. į d.): skulpt. DAGYS, dail. J. PAUTIENIUS, prof. dail. A. VARNAS. Toronto, 1969 m. vasara.

V. KAROSAS

LICENCIATAS KUN. JONAS PAUPERAS

Seniausioje liet. ev. liuteronų Ziono parapijos bažnyčioje susirinko savi ir svečiai 1969 m. birž mėn. 23 d. iškilmingoms pamaldoms-atžymėti nueitą lic. kun. J. Paupero 40 metų kunigavimo ir veiklos kelią. Nuotaika buvo pakili ir kukliai didinga. Visų dalyvių laikysenoje jutosi protestantiška tvirtybė ir pasitikėjimas savimi. Toje dvasinėje būsenoje vyko minėjimas ir tas įprasmino lic. kun. J. Paupero kunigavimo sukaktį, negu gražiai ir tvarkingai pravesta oficialioji minėjimo dalis.

Minėjimui skirtas pamaldas atlaikė gen. suprt. kun. S. Neimanas ir suprt. kun. P. Dilys, palydint chorui ir orkestrui, kuriems vadovavo Viktoras ir Povilas Mieliuliai. Dėkingumo ir pagarbos vardu parapijiečiai įteikė jubiliatui auksinį kryžių. Viešame pagerbime, kuris įvyko po pamaldų bažnyčios salėje, Jonas Anysas skaitė pagrindinę paskaitą, apibūdindamas jubiliato gyvenimo ir veiklos nueitą kelią.

Kun. J. Pauperas yra Prūsų lietuvninkų žemės sūnus, išaugęs darbo, ištvermės ir pamaldumo ženkle. Baigęs savo gimtojo Selinų kaimo pradžios mokyklą, įstojo į dr Gaigalaičio Klaipėdoje suorganizuotą evangelikų kunigams paruošti mokyklą su gimnazijos teisėmis, kurią baigė 1927 m. Tais pačiais metais stojo į Kauno Universiteto Evangelikų Teologijos fakultetą, kurio kursą išklausė per dvejus metus ir, dar studijų nebaigus, buvo paskirtas kunigo pareigoms į Jurbarko ev. liuteronų parapiją. Čia, greta savo tiesioginių pareigų, paruošė diplominį darbą tema: "Dr. Vydūno etika", už kurį gavo aukštą įvertinimą ir, išlaikęs egzaminus, gavo teologijos mokslo baigimo diplomą. 1929 m. birž. 23 d. Jurbarke gavo oficialius kunigo šventinimus. Dirbdamas Jurbarke kun. J. Pauperas susirūpino lietuvių evangelikų inteligentų stoka ir savo pastangomis ir lėšomis ėmė ruošti gausų jaunimo būrelį į aukštesnius mokslus.

Prof. dr. kun. P. Jakubėno rūpesčiu 1931 m. gavo stipendiją vykti į Bazelio universitetą, Šveicarijoje, pasiruošti profesūrai. Po pusantrų metų studijų parašė disertaciją tema: "Der Sinn der Askese im Katholizismus und Protestantismus", kurią apgynęs ir išlaikęs egzaminus gavo Licentia Docendi laipsnį. Grįžęs iš Šveicarijos parašė habilitacijos darbą tema: "Regimoji ir Neregimoji Bažnyčia" ir po viešo apgynimo buvo paskirtas Vytauto Didžiojo universiteto evangelikų teologijos fakulteto sistematinės teologijos katedros vedėju docento teisėmis. Be savo tiesioginio darbo, jaunas docentas paruošė spaudai savo disertacijų darbus, Augsburgo konfesiją ir dr. M. Liuterio Mažąjį Katekizmą. Plačiai reiškėsi viešoje lietuviškoje spaudoje. Organizavo ir pats laikė pamaldas per Kauno radijo stotį. Dirbo Valstybės Taryboje ir Švietimo Ministerijoje patarėju ev. Bažnyčių reikalams. Atliekamu laiku dirbo su kun. Ad. Šernu

Ziono p-jos bažnyčioje po iškilmingų pamaldų (iš k. į d.): p-jos tarybos pirm. Voldemaras MARKVALDAS, suprt. kun. P. DILYS, jubiliatas licj. kun. Jonas PAUPERAS, gener. suprt. kun. Stasys NEIMANAS, kun. Alfred SUDARS, Jonas ANYSAS, inž. Hendrikas SĖDAITIS.

paruošiant bendrą lietuviams evangelikams giesmyną.

Šią docento kun. J. Paupero šakotą ir našią veiklą nutraukė bolševikinis antplūdis. Mėgino padėti savo tikėjimo broliams, ypač tiems, kurie norėjo pasinaudoti repatriacijos teise-norėjo išvykti Vokietijon. Už tai buvo įmestas kalėjiman ir ten laukė nuteisimo ilgiems metams ištrėmimui Sibiran. Prasidėjus nacių-bolševikų karui buvo iš kalėjimo išlaisvintas. Vėliau pasitraukė į Vokietiją ir čia, žlugus Hitlerio valdžiai, išvystė plačią veiklą lietuvių evangelikų tarpe po įvairias stovyklas. Su savo šeima, vienas iš pirmųjų, 1948 m. atvyko į Chicagą. Čia jo pastangomis buvo sudaryta apie 800 emigracijos dokumentų. Padėjo milžiniškas pastangas atvykusiems įkurdinti. Tapęs 1949 m. Ziono ev. liuteronų parapijos klebonu, atgaivino evangelišką dvasią, plačiai pasireiškė bendrame lietuvių tautos protestantizmo bare.

Dar gyvendamas Vokietijoje buvo leidžiamo evangelikams laikraščio vyr. redaktoriumi, paruošė antrai laidai dr. M. Liuterio Mažąjį Katekizmą, parašė ir atspausdino studiją: "M. Liuteris ir F. Melanchtonas". Amerikoje parašė naują knygą: "Reformacijos veikėjai ir jų įtaka Lietuvoje". Pastoviai rašo lietuvių spaudoje ir yra nuolatinis "Mūsų Sparnų" bendradarbis. Vienas iš Liet. Evang. Tarybos steigėjų ir nuolatinis veiklus narys. Aktyviai dirba BALFe, Liet. Bendruomenėje ir kitose organizacijose.

Per visą savo 40 m. našią darbuotę tvirtai stovėjo po Lietuvos Reformacijos vėliava, kurią iškėlė A. Kulvietis, S. Rapolionis, M. Mažvydas ir kt. Su pasididžiavimu širdyse atžymime su broliais evangelikais nusipelniusio Jubiliato sukaktį, linkime dar ilgos ir našios veiklos.

St. DAGYS

PROF. DR. JUOZO MOTIEJŪNO NETEKUS

1969 m. liepos 11 d. pasklido liūdna žinia, kad staiga mirė daugeliui "Mūsų Sparnų" skaitytojų gerai pažįstamas prof. dr. Juozas Motiejūnas, buvęs Lietuvos Veterinarijos Akademijos Kaune rektorius. Tai buvo skaudus smūgis ne tik velionio šeimos nariams, gausiems bičiuliams, pažįstamiems, bet ir visai lietuvių tautai, ypač lietuviams gyvenantiems išeivijoje. Ne per daug esame turėję tokio mokslinio pasiruošimo, tokios gyvenimiškos patirties, ypač tokio nepaprastai tauraus būdo ir didelio patriotizmo asmenybių, koks buvo prof. Motiejūnas. Neminint kitų, didžiausias jo nuopelnas lietuvių tautai yra tas, kad palyginti per trumpą Neprikl. Lietuvoj Veterinarijos Akademijos veikimo laikotarpį jis sugebėjo išugdyti, išmokslinti keliasdešimt jaunų veterinarijos gydytojų ne vien tik savo specialybės žinovais, bet ir platesnio akiračio žmonėmis-tautinio ir visuomeninio darbo darbininkais. Vienas kitas jų, kaip žinome, yra tapę pirmaeiliais, plačiai žinomais, veikėjais mūsų politinėje tremties veikloje. Velionis J. Motiejūnas kaip tik to ir troško ir, reikia tikėtis, kad lietuviai veterinarijos gydytojai, turėdami prieš akis savo rektoriaus pavyzdį, visuomet bus aktyvūs ir ryžtingi ginant Lietuvos laisvės ir lietuvybės reikalus.

J. Motiejūnas gimė 1896 m. gegužės 21 d. Juodupio vienkiemy, Viešintų vls., Panevėžio aps.. 1916 m. baigė Panevėžio realinę gimnaziją, kuri 1915 m., vokiečiams artėjant, iš Panevėžio buvo perkelta į Gudiją, Baranovičių miestą. Tų metų rudenį įstojo į Tartų Veterinarijos Institutą Estijoj, kuriame studijavo tik dvejus metus. Dėl karo ir Rusijoj kilusios bolševikinės revoliucijos veter. institutas buvo uždarytas ir J. Motiejūnas 1918 m. grįžo į Lietuvą. Savo valsčiuje jis tuojau pradėjo organizuoti vietos savivaldybę, o 1919 m. gegužės mėn. įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. Kaip buvęs studentas, buvo pasiųstas į Lietuvos karo mokyklą, kurios II-ją laidą baigė tų pačių metų gale. Kaip karininkas porą metų tarnavo Lietuvos kariuomenėje, daugiausia lenkų fronte, ginant Lietuvą nuo jų okupacijos. 1921 m. išvyko baigti veterinarijos studijų į tą patį Tartų miestą ir 1923 m. įsigijo veterinarijos gydytojo diplomą. Grįžęs į Lietuvą ir į jos kariuomenę, buvo vieno artilerijos pulko veter. gydytojas ir kurį laiką pulko vado adjutantas. 1926 m., pasiekęs kapitono laipsnį, išėjo į atsargą ir buvo apdovanotas savanorio-kūrėjo medaliu.

Metus laiko padirbėjęs Biržų aps. veter. gydytojo darbą, 1927 m. išvyko į Šveicariją, į Berno univ. pagilinti studijų ir 1928 m. įsigijo veterin. medicinos daktaro laipsnį. Po to šešerius metus mokytojavo Gruzdžių Aukštesniojoj Gyvulininkystės mokykloj, o nuo 1934

Prof. dr. Juozas MOTIEJŪNAS
Juodupio vnk. 1896. V. 21 - Highland, Ind., 1969. VII. 11.

m.iki 1939 m.buvo Marijampolės aps. veter. gydytojas. 1939 m. buvo komandiruotas į Vokietiją, į garsią Hannoverio aukštąją veterinarijos mokyklą, specializuotis galvijų ligų ir naminių gyvulių akušerijos srityje. Tų metų rudenį buvo pakviestas į Lietuvos Veterinarijos Akademiją docentu. 1940 m. buvo paskirtas Akademijos prorektorium, o 1941 m. - rektorium ir paaukštintas į e.o. profesorius.

Būdamas geras savo srities specialistas, dr. J. Motiejūnas uoliai bendradarbiavo Lietuvos ūkinėje spaudoje: "Veterinarija ir Zootechnika", "Ūkininko Patarėjas", "Žemės Ūkis" ir kt. Parašė tris mokslines knygas veterinarijos klausimais. Tačiau ketvirtas, pats stambiausias jo mokslinis darbas, kelių šimtų puslapių kruopščiai parengtas studentams vadovėlis apie naminių gyvulių akušeriją, kurį baigė rengti 1943 m., dėl karo meto sąlygų nebebuvo spėtas iš - leisti ir pasiliko ligi šiol rankraštyje.

Bolševikams antrą kartą veržiantis į Lietuvą, dr. J. Motiejūnas su šeima 1944 m. pasitraukė į Vokietiją ir kiek vėliau persikėlė į Austriją, kur iki II Pasaulinio karo pabaigos dirbo veter. gydytojo darbą. Tačiau po karo, būdamas užsienietis, toliau tuo darbu verstis nebegalėjo, bet gi austrai ūkininkai taip jį buvo pamėgę ir taip juo pasitikėjo, kad dažnai pusiau slaptai kviesdavos savo gyvulių gydyti.

Prasidėjus emigracijai į JAV dr.J.Motiejūnas su šeima atvyko į Waterbury, Conn., iš kurio vėliau persikėlė į Chicagą. Kelerius metus įvairiose vietose dirbo ne savo specialybės darbus, bet jau 1954 m. perėjo į federalinės valdžios mėsos priežiūros tarnybą, kaip inspektorius. 1961 m.išėjo į pensiją ir pastoviai gyveno Highland,Ind.,netoli nuo Chicagos,kur ir užbaigė savo gyvenimo kelionę.

Dr. J. Motiejūnas nebuvo atsiskyrėlis ar užsidarėlis, bet visuomeninės veiklos žmogus.Gyvendamas JAV priklausė visai eilei organizacijų:Veter. Gydytojų D-jai, Savanorių-Kūrėjų S-gai, Lietuvių Profesorių D-jai, Lietuvių Fondui, Lietuvių Bendruomenei ir kt. Nepraleisdavo nė vieno šių organizacijų susirinkimo, būdavo nuolatinis dalyvis visų svarbesnių minėjimų, ypač Lietuvos Nepriklausomybės, ir kultūrinių parengimų. Savo aukomis rėmė ne tik šias organizacijas, bet ir kitus Lietuvos laisvės bylos reikalus. Lietuvių Fondui su žmona paaukojo visą tūkstantinę. Velionis buvo taip pat didelis lietuvių spaudos mėgėjas ir rėmėjas. Velionio kambarius puošė gausus skaičius įvairių knygų. Nemaža lėšų jis su žmona išleido norėdami paremti Lietuvoj pasilikusius artimuosius.

Pats didžiausias dr. J. Motiejūno pastarųjų dešimtmečių rūpestis buvo Lietuvos laisvės reikalai ir lietuvių tautos likimo klausimas. Džiaugdavosi kiekviena, kad ir mažiausia, prošvaiste Lietuvos laisvės byloje. Jis jautė, kad laisvos Lietuvos nebeišvys, bet labai troško,kad bent jaunesnioji lietuvių karta tos laisvės sulauktų. Tuo reikalu jis, su lietuvių delegacija, 1962 m. birželio 14-15 d. buvo nuvykęs į Washingtoną,kur lankėsi pas eilę senatorių, kongreso narių ir Valstybės Departamente. 1965 m. lapkričio 13 d. jis su žmona iš tolimos Indianos nuvyko į New Yorką ir dalyvavo didžiojoj eisenoj į Jungtines Tautas.

Dr. J. Motiejūnas buvo aktyvus laiškų Lietuvos laisvės reikalu rašytojas. Jis yra parašęs keliasdešimt laiškų aukštiesiems JAV ir kitų valstybių pareigūnams, senatoriams bei kongreso nariams. Beveik iš visų yra gavęs atsakymus:iš prez. Johnsono, viceprez. Humphrey, iš eilės senatorių ir kongreso narių, o taip pat ir iš svetimų valstybių:Australijos, Argentinos, Graikijos, Canados, Venecuelos, Zambijos ir kt. Kiekvieneriais metais velionis su žmona dalyvaudavo ir didžiulėje Pavergtųjų Tautų savaitės eisenoje Chicagoje.

* - * - *

Dr. J. Motiejūno staigi ir netikėta mirtis suteikė man skaudų smūgį, nes per pastaruosius dvidešimt metų jis buvo vienas pačių artimiausių mano bičiulių. Beveik kiekvieną savaitę susitikdavau su juo ir jo šeima po porą,trejetą kartų ir šimtus kartų esu lankęsis jų namuose. Visiems laikams liks neužmirštami įvairūs ir įdomūs pokalbiai su velioniu visais mūsų ir mūsų tautos aktualiaisiais klausimais. Liks neužmirštamas velionio proto aštrumas, kritiškas žvilgsnis į dabartį ir blaivios, viltingos pažiūros į ateities klausimus.

Pirmą kartą su J. Motiejūnu susitikau ir susipažinau Kaune, Šančiuose, berods, 1040 ar 1941 m. pas biržietį Šančių pašto viršininką K. Dilį. Nors p. Anelė Motiejūnienė-Snarskytė yra tolimesnė mano giminaitė, bet anksčiau, plaukiojant jūrose ir gyvenant Klaipėdoje, nebuvo tekę susitikti su mano nauju giminaičiu.

Kai velionio žentas veter.dr. Pr.Jaras Highland, Ind., įsigijo didžiulį žemės plotą, pasistatė ten gyvulių ligoninę ir puikius gyvenamuosius namus, tai tada nusikėlė pas juos gyventi ir J. Motiejūnas su žmona. Būdamas pensininku nesėdėjo rankas sudėjęs ir tame didžiuliame žemės plote išplanavo ir išugdė puikų privatų parką. Iš daugybės jo pasodintų įvairiausių medelių, dabar jau didžiuliai medžiai ir tas parkas yra tikras Jarų gyvenvietės papuošalas.

Praeitais metais su velioniu nutarėme parke, kurio šone auginamos daržovės(turėjau ir aš ten nuosavą didžiulę ežią), pastatyti kokį vasarinį pastatėlį. Kruopščiai padirbėję, surentėm savotiškai originalų pastatą, kurį pavadinom"seklyčia". Vidaus įrengimus turėjome užbaigti šią vasarą. Deja, Juozui ji jau nebereikalinga.

Paskutinį kartą buvau susitikęs su Juozu š. m. liepos 6 d. Tai buvo graži, saulėta, bet gerokai tvanki diena. Su Juozu ir Anele Motiejūnais, apžiūrėję daržoves ir pasivaikščioję po parką, kurį ypač puošė daugybė įvairių spalvų rožių krūmų (tai p. Anelės rūpestis), susėdome prie stalo po vienu medžiu ir pradėjome mūsų mėgiamą lošimą-"tūkstantis". Atvykus jų geram bičiuliui, žinoma, mūsų lošimą teko nutraukti. Kurį laiką pasikalbėjus ir Juozui kažkur nuėjus, išvažiavau namo su juo neatsisveikinęs. Ir štai po kelių dienų žinia, kad Juozo jau nebėra gyvųjų tarpe... Viešpatie, kaip griaudu ir liūdna!... Kas galėjo pasakyti, kad jau niekuomet daugiau mylimiausiam bičiuliui nebepaspausiu rankos, kai paskutinį kartą to nelaimingai nepadariau... Šiandieną stoviu prie Tavo, Juozai, kapo ir maldoje įpinu atsisveikinimo žodžius, kurių tuomet nepasakiau:

"Juozai, Tu visuomet maldavai Praamžiaus suteikti mūsų kenčiančiai tautai laisvę. Tačiau užbaigei šios žemės kelionę jos nesulaukęs, bet su viltimi, kad nors mūsų vaikai ir vaikaičiai kuomet nors grįš į laisvą savo tėvų ir protėvių gimtąją žemę... Viešpatie, priimk šio tauraus lietuvio sielą ir tegu Ramybės Angelas rymo ant mano brangaus bičiulio kapo".

* - * - * - * - * - * - * - *

Prierašas. Prof. dr. J. Motiejūnas religijos atžvilgiu buvo tolerantas. Su žmona p. Anele ne kartą atsilankė į Chicagoje laikomas lietuvių reformatų pamaldas ir dalyvaudavo sinodų tradiciniuose pietuose. Chicagos lietuviai reformatai gerai pažinojo prietelišką, nuoširdų profesorių ir giliai pergyvendami Jo netikėtą iškeliavimą, skausmu dalinasi su likusia velionio šeima ir reiškia jai nuoširdžiausią užuojautą. Amžinybėn iškeliavusiam tebūnie lengva šio krašto žemelė! Jo šviesi atmintis ilgai liks mūsų širdyse.

"Mūsų Sparnų" Redakcija

M. KARAŠA

KURATORIUS JURGIS KARAŠA

Kuratorius Jurgis Karaša, telefono-telegrafo mechanikas, visuomenės veikėjas, atlikęs daug darbų savo profesijos srityje ir padaręs didį įnašą lietuvių tautos gyvenime, mirė 1967 m. liepos mėn. 24 d. Vilniuje, sulaukęs 77 metus amžiaus. Gimė 1890 m. balandžio mėn. 23 d. Paberžių km. Biržų vls. ir aps., ūkininko šeimoje šeštuoju iš aštuonių vaikų.

Tėvas savo sūnų Jurgį, baigusį Biržų pradžios mokyklą, išvežė į tolimą Bauskę, Latvijoje, kur sėkmingai baigė miesto keturklasę mokyklą. Pažįstamų patariamas, tolimesniam mokslui išvyksta į Peterburgą ir čia baigia dviejų metų aukštuosius geležinkelininkų kursus. Po gerai išlaikytų baigiamųjų egzaminų buvo paskirtas stoties budėtoju Pečiory gelžkelio stotyje.

1911 m. buvo paimtas į rusų kariuomenę ir išsiųstas į Batumį miestą Kaukaze. Ten geležinkelių batalione baigė telefono-telegrafo mechanikų mokomąją kuopą puskarininkiu. Savistoviai dirbo savo specialybėje Cipa gelžkelio stotyje, Užkaukazio geležinkelių linijoje. Geležinkelis nuo Tifliso iki Batumi buvo administruojamas kariuomenės. Tose pareigose išbuvo iki grįžimo tėvynėn.

Ten begyvendamas 1918 m. sausio mėn. 7 d. vedė vienturtę Olgą Puodžiūnaitę, kilusią iš Užušilių kaimo, Biržų vls. Jauna pora, per nemažas kliūtis, 1918 m. rudenį pasiekė gimtąjį kraštą ir apsistojo žmonos ūkyje, Užušiliuose.

Vos spėjęs grįžti į tėviškę, nedelsiant stvėrėsi Lietuvos atstatymo darbo. Lietuvos ateitis buvo dar neaiški, sunki ir pavojinga. Tebesiautė vokiškoji okupantų priespauda. Vienok tuo laiku Biržuose, veikiant Lietuvos Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijos įgaliotiniui agr. Petrui Kregždei, jau organizavosi lietuvių vietinė valdžia. Kiekvienai valstybinei įstaigai vadovauti, pagal specialybę, buvo surankioti atatinkamų sričių vedėjai. J. Karaša buvo Biržų krašto pašto reikalų vedėju. Bet šiai lietuvių administracijai neilgai teko dirbti. Gražiai ir tvarkingai pradėtas darbas buvo išardytas. Vokiečių okupacinei valdžiai iš Lietuvos traukiantis, paskui juos skverbėsi rusų bolševikų raudonoji armija, kuri Biržus užėmė 1919 m. pradžioje. Kiek vėliau atsirado Biržuose bolševikinės komunistų valdžios komisaras Jonas Kovalskis. Tolimesnis lietuvių vietinės valdžios veikimas pasidarė nebeįmanomas. Tad, tų metų vieną kovo mėn. šeštadienį, baigę darbą, visi įstaigų vedėjai susirinkę nutarė: sekančios savaitės pirmadienį į darbą nebeateiti ir išsiskirstyti. Taip atsitikus, komisaras Jonas Kovalskis paskelbė viešą įsakymą: Lietuvos valdžios įgaliotinį agr. P. Kregždę, Jurgį Karašą ir kitus du, juos suradus-vietoje sušaudyti, o kitus keturius

Broliai — pulkn. Motiejus ir kurt. Jurgis KARAŠOS. Šiauliai, 1937 m.

-Petrą Variakojį ir kitus tris-sušaudyti per tribunolą. Vienok nė vienas iš "šaudomųjų" nenukentėjo: vieni išsislapstė savo apylinkės miškuose iki bolševikai lietuvių partizanų iš Biržų buvo išvyti, kiti slaptai perėję frontą, stojo į Lietuvos kariuomenę. Jurgis Karaša su agr. P. Kregžde, persirengę bernais, -su trumpais kaimiškais kailiniukais, perjuostais pančiais, perėjo frontą ir pasiekė Kauną. J. Karašą, Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerija, agr. Petrui Variakojui rekomendavus, paskyrė įgaliotiniu į Seinų aps. Čia turėjo daug darbo ir sunkumų periminėjant iš vokiečių karo administracijos dvarus su jame esamu turtu. 1919 m. dalyvavo pirmame Nepriklausomos Lietuvos agronomų suvažiavime.

Vokiečiams galutinai palikus Lietuvą, J. Karaša buvo paskirtas Kauno pašto telefono centrinės stoties pirmuoju viršininku. Kuriantis Lietuvos vyriausybei Kaune, reikėjo skubiai plėsti telefono tinklą. Gi medžiagų, įrankių ir specialistų trūko. Stoties viršininko sumanumas, darbštumas ir pareigingumas visas kliūtis nugalėjo. Po kelių metų iš Kauno buvo perkeltas prie Panevėžio pašto įstaigos rajono mechaniku. Rajonas buvo didelis, apimąs didesniąją Panevėžio aps. dalį ir visą Biržų apskritį. Ir čia reikėjo tiesti naujas linijas, atstatyti jau nebetinkamas. 1930 Vytauto Didž. metais J. Karaša buvo paskirtas Šiaulių pašto vyriausiu mechaniku. Šiose pareigose išbuvo iki išėjimo į pensiją 1939 m.

Krt. Jurgis Karaša buvo veiklus ir su iniciatyva žmogus. Be tiesioginių tarnybos pareigų, aktyviai reiškėsi visuomeninėje veikloje. Mėgo susibūrimus, kur sukeldavo linksmą nuotaiką. Kaip didžiai veiklus narys dalyvavo organizacijose: Šaulių S-goje, Tautininkų S-goje, Vilniui Vaduoti S-goje, Paštininkų D-joje. Rėmė ir skaitė

Prie kurt. Jurgio KARAŠOS karsto (iš k. į d.): anūkė Rūta, anūkas Narimantas, marti Marytė, žmona Olga, sūnus Algirdas

spaudą: Lietuvos Aidą, Trimitą, Mūsų Vilnių, Paštininką, Sėjėją, Mūsų Žodį ir turėjo įsigyjęs nemažą knygyną. Mėgo sportą. Iš Šiaulių pašto tarnautojų ir darbininkų suorganizavo sporto vienetą "Žinia" ir tam vienetui vadovavo iki pensijos.

Išėjusį pensijon J. Karašą agr. Petras Variakojis pasikvietė į Astravą ir pavedė fabriko "Siūlas" tvarkyti ūkinius ir transporto reikalus.

Pirmąją bolševikų okupaciją pergyveno savo ūkyje. Vokiečių okupacijos metu įsijungė į kooperatyvinį darbą. Biržų Žemės Ūkio Draugijoje dirbo sandėlininku. Reikėjo daug sumanumo apsaugoti prekes nuo vokiečių akių. Antrąkart bolševikams artėjant, pasitraukė į Vilnių, kad apsisaugoti nuo netikėtinumų.

Lietuvos nepriklausomybės laikais darbininkų ir tarnautojų tarpe priešų neįsigijo, todėl ir įskundimų neturėjo. Jo ūkio pusininko sūnus, turėjęs ryšius su komunistais, bolševikams užėjus, perėjo jiems tarnauti. Išvykdamas iš ūkio jis pasakė, kad jo buvęs šeimininkas ir jo šeima nebus paliesti. Po kurio laiko J. Karaša pradėjo dirbti Vilniaus pašte savo specialybėje. Netrukus toms pačioms pareigoms buvo perkeltas į Tilžę. Iš anksčiau turėtas sąnarių reumatizmas čia įgavo labai aštrią formą. Gydytojų pagalba pavyko 1950 m. sugrįžti į Vilnių. 1956 m. buvo išleistas pensijon ir likosi Vilniuje. Gyveno kartu su vyresniojo sūnaus šeima.

Kuratorius Jurgis Karaša augo nuoširdžiai bažnytinio gyvenimo prisilaikančioje šeimoje. Kiekvieną šventadienį, pamaldų metu, visa šeima susikaupdavo maldoje. Kiekvienas apmąstydavo skaitydamas ar tai Bibliją, Naująjį Testamentą, Rojaus Darželį, Pastilę,

giesmyną ar kitas religines knygas. Veik kas šventadienį du šeimos nariai dalyvaudavo pamaldose Biržų bažnyčioje. Šventadienio rytais, bendruose kaimo poteriuose, Jurgis būdavo giesmių užsakytoju.

Gavęs šeimoje tvirtą religinį pagrindą, Jurgis Karaša per visą savo gyvenimą nenutolo nuo tikėjimo ir gyvai, veikliai rūpinosi Bažnyčios reikalais. Buvo dažnas sinodų dalyvis. Kai buvo nusistatyta general. superintendentui prof. dr. kun. Povilui Jakubėnui įteikti Maltos auksinį kryžių su balandžiu ir grandine, Jurgis buvo ne tik rėmėjas, bet ir aktyvus lėšų rinkėjas.

Tarnybai persikėlęs į Šiaulių paštą, netrukus kartu su gimnz. dir. krt. B. Grybe ėmėsi iniciatyvos organizuoti pamaldas. Kartu su ev. liuteronais susidarė nemaža grupė. Reguliariai, kas antrą sekmadienį, vyko pamaldos, kurias atlaikydavo kun. Povilas Jašinskas iš Švobiškio, o vėliau-jaunas kun. Adomas Grybė. Pamaldų reikalais J. Karaša rūpinosi iki išėjimo į pensiją 1939 m.

Grįžę iš Kaukazo, Jurgis ir Olga Karašos rado ūkį apiplėštą ir apleistą. Po keletos metų, kai susidarė palankios tarnybinės sąlygos, nuo darbo atliekamu laiku, ėmėsi tvarkyti ūkį. Žmonos rūpestingoje priežiūroje pusininko dirbama žemė atgavo našumą. Jurgis ėmėsi tvarkyti apgriuvusius trobesius: pastatė naują kluoną, tvartus ir pirtį; perstatė svirnus ir pagrindinai suremontavo gyvenamąjį namą, užvedė naują sodą.

Per savo darnų sugyvenimą Jurgis ir Olga užaugino du sūnus. Vyresnysis-Algirdas, elektronikos inžinierius, dirba Vilniuje. Jau-

Prie krt. J. KARAŠOS kapo iš dešinės: kun. P. JAŠINSKAS, SABIENĖ, J. SABAS, šeimos nariai ir giminės

nesnysis, II Pasaulinio karo vejamas, vienas pasitraukė į vakarus. Vokietijoje, München'e, įgijo elektronikos inžinieriaus diplomą, atkeliavo į JAV ir dirba savo srityje New Jersey. Abu sūnūs sukūrė šeimas.

Turėtas sąnarių reumatizmas progresavo, nes Vilniuje gyveno pusrūsyje. Savo laiškuose vis skundėsi, kad negali gauti tinkamesnio buto: "mat, atėjūnų yra daug... "Būdamas pensininku veik kasmet aplankydavo gimtąjį kaimą, savo brolius ir kitus gimines: "malonu pasivaikščioti vaikystės ir piemens takeliais..." Savo puikiai sutvarkyto ūkio Užušiliuose neišdrįso aplankyti: "... savo nėra drąsos atlankyti, - širdis neleidžia, nors labai malonu būtų, kad ir kitame stovyje; nors ir sapne, - vistiek miela matyti".

Iš jaunų dienų Jurgis buvo linkęs prie nutukimo. 1963 m. birželio mėn. šeimos tarpe bežiūrint televizijoj sporto varžybas, pajuto staigų širdies pakrikimą-priepuolį. Skubiai buvo nuvežtas ligoninėn. Čia dar du kartu priepuolis pasikartojo. Gydytojų rūpestingoje priežiūroje, ligoninėje išbuvo tris mėnesius. Šeimoje žmonos ir marčios-gailestingosios sesers-priežiūroje pamažu taisėsi ir širdis atgavo pajėgumą. Pasijutęs pakankamai stiprus, 1966 m. vėl pasileido, anūko lydimas, į gimtuosius laukus. Belankant gimines, kai kur teko ir pėsčia paeiti. Grįžęs iš viešnagės vėl turėjo atsigulti ligoninėn. Kiek sustiprėjęs, grįžo į šeimą, bet ne ilgam. 1967 m. liepos mėn. 23 d. iš vakaro ramiai užmigo ir, niekieno nepastebėtas, nebepabudo. Rytą rastas ramiai bemiegąs amžinu miegu.

Palaidotas Vilniuje. Bažnytines apeigas atliko kun. Povilas Jašinskas. Į kapus palydėjo būrys giminų ir draugų. Atsisveikinimo kalbą pasakė žmonos pusbrolis agr. Jonas Sabas iš Švobiškio. Palydėti buvo atvykusių ir iš Biržų.

J. KREGŽDĖ

KURATORIUS ALEKSANDRAS PUODŽIŪNAS

Įsiliepsnojus II Pasauliniam karui ir Sovietų Rusijos raudonajai armijai 1940 m. birželio 14 d. okupavus Lietuvą, tų pačių metų vėlyvą rudenį kuratorius farmacininkas Aleksandras Puodžiūnas iškeliavo amžinam poilsiui, sulaukęs vos penkiasdešimt dvejus metus. Iš skubėjo, kad nereikėtų nuožmaus okupanto pradėtų vykdyti skausmingų veiksmų pergyventi, dvasinį terorą ištverti.

Vaistininkas A. Puodžiūnas buvo plačiai pažįstamas ne tik Biržų apskr., bet ir už jos ribų. Kas gi iš biržiečių Puodžiūno nepažinojo, kas jo su pagarba ir meile neminėjo? Visiems buvo prieinamas, prietelišlas, nes jis savo krašto žmones mylėjo ir stengėsi, kiek sąlygos leido, jiems patarnauti.

Kurt. vaist. Aleksandras PUODŽIŪNAS
Biržai, 1888-1940

A. Puodžiūnas gimė 1888 m., Legailių km., Biržų vls. ir aps., pasiturinčio ūkininko šeimoje. Jo tėvas Mykolas turėjo du ūkius - Legailių ir Sodeliškių km. ir namus Biržų mieste. Baigęs Biržų pradžios mokyklą, toliau mokėsi Bauskės miesto mokykloje ir ją baigęs, išvyko į Peterburgą studijuoti farmaciją. Ten gyvendamas ir dirbdamas vaistinėje, 1916 m. vedė biržietę Erną Majoraitę, kurios tėvas Karolis Majoras buvo Teodoro Jansono pusbrolis ir jo malūno Biržuose vedėjas. Jaunavedžius sutuokė kun. P. Jakubėnas.

Grįžęs iš Sovietų Sąjungos į atsikuriančią Lietuvą, kartu su proviz. Putriu įsteigė Biržuose vaistinę. Proviz. Putriui neužilgo mirus, Puodžiūnas šią vaistinę perėmė savo nuosavybėn ir 1929 m. perkėlė į savo nuosavus namus Vytauto g-vėje. Čia jis vaistinę modernizavo ir išplėtė. Būdamas klientams paslaugus ir teikdamas žmonėms naudingų patarimų iš mediciniškos srities, darė didelę apyvartą.

Be šio tiesioginio darbo, dirbo ir ekonominėje srityje. A. Puodžiūnas perorganizavo dar prieš I-jį Pasaulinį karą įsteigtą, o karo metu nusmukusį, kooperatyvą "Aitvaras" ir šiam kooperatyvui vadovavo. Lietuvos atstatymo pradžioje šis kooperatyvas nemažai pagelbėjo ūkininkams įsigyti žemdirbystės įrankių. Vėliau kooperatyvas, dėl nepalankių sąlygų, užsidarė. Kad buvę kooperatyvo nariai nenukentėtų, susidariusius nuostolius padengė Puodžiūnas su Jansonu.

Puodžiūnas buvo vienas iš steigėjų Biržų Žemės Ūkio Smulkaus Kredito Banko ir jo tarybos pirmininkas. Jis gyvai reiškėsi ir visuomeninėje veikloje. Buvo vienas iš pirmųjų savaitraščio "Biržų Žinios" steigėjų ir rėmėjų. Priklausė Tautininkų Sąjungai ir buvo ilgametis jos Biržų aps. skyr. pirmininkas. Taipgi buvo Biržų aps. Raudon. Kryžiaus skyr. pirmininkas. Jam rūpėjo ir švietimo reikalai. Buvo išrinktas Biržų gimnazijos tėvų komiteto pirmininku.

1926 m. A. Puodžiūnas perėmė Biržų Miesto Savanorių Ugniagesių Draugijos vadovavimą. Šiam darbui jis atsidavė su visa siela ir kūnu. Jis gerai žinojo kokia didelė nelaimė yra gaisras ir kaip skaudžiai žmonės nuo jo nukenčia. Tad jis ir dėjo visas įmanomas pastangas pagerinti ugniagesybą ir pastatyti reikiamoj aukštumoj. Tam įgyvendinti būtinos lėšos. Joms sukelti suplanavo esamai gaisrinei pamūryti antrą aukštą ir jame įrengti salę įvairiems parengimams. Vėliau šioje salėje buvo įrengtas kinas. To dar negana. Suorganizavo gaisrininkų dūdų orkestrą ir rengė gaisrinės salė-

je ir Biržų piliakalnyje gegužines, šokių vakarus, vaidinimus, paskaitas ir t. t. Šiuo keliu sukeltos lėšos su laiku įgalino modernizuoti ir motorizuoti ugniagesybą. Buvo nupirkti du motoriniai siurbliai su cisternomis, du sunkvežimiai, autobusas ekskursijoms ir kiti būtini įrankiai.

Neapsirubežiavo ugniagesybos lygio pakėlimu tik Biržų mieste, bet jam rūpėjo ją išplėsti ir visoje Biržų apskrityje. Būtų sunku rasti Biržų krašte miestelį, bažnytkaimį, kur A. Puodžiūnas su savo ugniagesių atstovais nebūtų apsilankęs. Jis visur ragino steigti vietines ugniagesių savanorių draugijas, sakydamas prakalbas, iškeldamas ugniagesybos reikšmę ir, bendrai, plačiai varydamas visuomenėje ugniagesybos propagandą. Kurt. A. Puodžiūnas ugniagesybos srityje išvarė gilią vagą. Už kovą su šia žmonijos nelaime jis buvo įvertintas ir apdovanotas Lietuvos, Latvijos ir Estijos ugniagesybos žymesių ordinais.

1936 m. kurt. A. P., jau žinomas savo darbštumu ir organizaciniais gabumais, buvo renkamas į Biržų miesto burmistrus, bet dėl laiko stokos šių pareigų priimti negalėjo.

Kurt. A. P. nuoširdžiai rėmė Lietuvos Ev. Reformatų Bažnyčią, jos veiklą ir buvo nuolatinis Biržų Sinodų dalyvis.

Darbštus, energingas kurt. A. Puodžiūnas, pasišventęs visuomenės labui ir gerovei, giliai atjautęs žmonijos vargus ir nelaimes, taip jai reikalingas ir naudingas, per anksti apleido šį pasaulį, palikdamas giliame nuliūdime ir karo sūkuriuose savo mielą šeimynėlę: žmoną Erną, dukrelę Dagmarą ir sūnų Aleksandrą. Palaidotas Biržų reformatų kapinėse.

Rusų komunistų durtuvais atneštas į Lietuvą bolševikinis režimas iš pat pradžių pasireiškė savo nuožmumu. Vietinė bolševikų valdžia neleido Biržų Ugniagesių Draugijai organizuotai ir iškilmingai dalyvauti savo ilgamečio vadovo laidotuvėse. Didžiai nusipelnęs visuomenei ir liaudies gerovei kurt. A. Puodžiūnas komunistų akyse buvo "stambus buožė".

Kurt. A. Puodžiūno šeima, kaip ir visi kiti išblokšti iš tėvynės lietuviai, pergyvenusi sunkią, nuotykingą tremties dalią, pasiekė Chicagą.

Erna Puodžiūnienė mirė Chicagoje 1963 m. vasario 18 d. ir palaidota Lietuvių Tautinėse kapinėse. Sūnus Aleksandras gyvena Chicagoje ir dirba įmonėje braižytoju. Duktė Dagmara pasekė tėvelio pėdomis. Išlaikiusi Illinois valstybinius egzaminus ir gavusi registruoto vaistininko teises, atidarė Marquette Parke Chicagoje savo nuosavą vaistinę ir kartu su savo vyru Tadu Jurciu sėkmingai jai vadovauja.

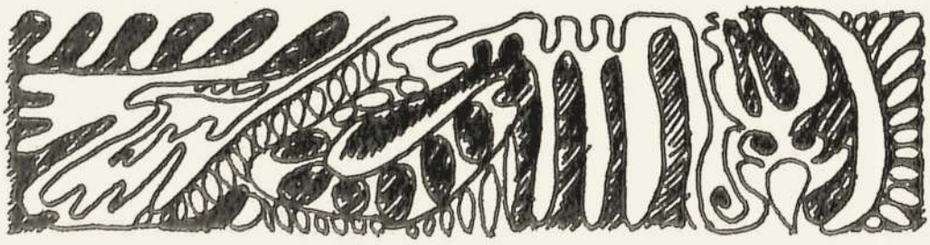

KONFIRMACIJOS

KONFIRMACIJA VASARIO 16 GIMNAZIJOJE

1969 m. birželio 1 d. Vasario 16 gimnazijos evangelikų kapelionas kun. J. Urdzė iš Bad Godesbergo, konfirmavo Hüttenfeldo ev. bažnyčioje dvi moksleives: Zelmą ir Irmą Dilbaites. Dilbų šeimos, prieš 10 m. atvykusios iš okupuotos Lietuvos, visi trys vaikai lanko Vasario 16 gimnaziją: Edvinas yra VI-oj, Zelma V-oj ir Irma III-oj klasėj. Ši šeima ir blogiausiais laikais okup. Lietuvoj išlaikė savo krikščionišką padorumą, o čia, Vokietijoje, savo prisirišimą prie lietuviškos tėviškės, papročių ir kalbos. Vaikai tarp savęs ir namuose kalba tik lietuviškai.

Po pietų buvo suruošta kavutė ev. mokiniams, tėvams ir kviestiems svečiams. Susirinko apie 50 asmenų, kurių tarpe buvo kun. J. Urdzė, mokytojai: K. Motgabiai, E. Tamošaitienė, A. Veršelis, Tamošaitytė, Krašto V-bos ir Kuratorijos sekr. Ona Bartusevičienė su uošviene, Krašto V-bos reikalų vedėjas ir Kuratorijos vicepirm. teis. J. Lukošius, konfirmantų tėveliai, Liorenčių jr. ir Musteikių šeimos. Kavutė praėjo labai jaukioje nuotaikoje.

Jaunimo ratelio vadovas mkt. Fr. Skėrys tarė įžanginį žodį. Širdingai pasveikinęs konfirmantes, abi jas priėmė Jaunimo Ratelio nariais ir įteikė lietuvių literatūrine kalba išleistą Nauj. Testamentą su įrašu: "Kasdieniniam vartojimui" su jo ir kun. J. Urdzės parašais. Mkt. Fr. Skėrys priminė konfirmantėms, kad visuose dalykuose mums būtinos trys vertybės: amžinoji šviesa, lietuviška dvasia ir krikščioniška širdis.

Gimnazijos dir. V. Natkevičius tą dieną buvo išvykęs su ekskursija, per mkt. Fr. Skėrį sveikino konfirmantes ir joms įteikė piniginę dovaną.

Raštu sveikino Liet. Ev. Liuteronų Vyr. Bažnyčios Tarybos pirm senj. kun. A. Keleris, atsiųsdamas konfirmacijos kavutei pinigų, ir buvęs Vasario 16 gimn. mokinys Ervinas Lengvinas iš Gönningen su gana stambia auka konfirmacijos šventei ir prašė konfirmantėms įteikti gėlių.

Žodžiu dar sveikino Krašto V-

Pamaldų dalyviai su Vasario 16 gimn. konfirmantėmis Zelma ir Irma Dilbaitėmis (viduryje moksleivių su kryželiais ant kaklo). Moksleivių užpakalyje (iš k. į d.): Liorencienė, Ev. Jaunimo Ratelio pirm. G. Radionovas, Liorencas, Krašto Valdybos ir Kuratorijos sekr. O Bartusevičienė, Hermanaitė, Borchertienė, J. Česna, E. Dilba, J. Dilba, už jo — Krašto Valdybos reikalų ved. ir Kuratorijos vicepirm. teis. J. Lukošius, kun. J. Urdzė, mkt. A. Veršelis, Veršelienė, mkt. Fr. Skėrys, mkt. K. Motgabis, A. Mikalauskas. Vidury — Dilbienė su mamyte Česniene.

Nuotrauka Hertos MOTGABIENĖS

bos reikalų vedėjas J. Lukošius savo ir katalikų kapeliono kun. J. Riaubūno vardu ir jo vardu įteikė knygutes. Kreipdamasis į konfirmantes jis pasakė:"Jūs gyvenate savo amžiaus pavasarį, fizinio bei dvasinio augimo bei pražydimo metą. Kaip pavasaris yra pats gražiausias metų laikas, taip jaunystė yra žaviausias žmogaus gyvenimo laikotarpis. Tačiau jis nėra be pavojų. Šiandien jums didelė šventė-buvote iškilmingai priimtos į krikščionišką bendruomenę. Tuo pačiu jums tapo įduotas į rankas stiprus vairas. Linkiu juo uoliai naudotis, kad nugalėtumėte visus pavojus ir išaugtumėte doros mergaitės bei moterys, kuriomis didžiuotųsi Bažnyčia, džiaugtųsi tėveliai, tauta ir visa lietuviška visuomenė".

Pabaigoje mkt. Fr. Skėrys išreiškė padėką visiems prie šventės parengimo prisidėjusiems. Su giesme "Mielas jaunime, viltie būsimosios gadynės" ir malda, kurią sukalbėjo kun. J. Urdzė už mūsų gimnaziją bei po visą pasaulį išblaškytus tautiečius, ir už mūsų brangią Tėvynę Lietuvą, buvo užbaigta ši lietuviška konfirmacijos šventė.

Fr. Sk.

Kun. J.URDZĖ laimina konfirmantes

Konfirmantė Linda Joyce UZNYTĖ su gener. supert. kun. St. NEIMANU ir suprt. KUN. P. DILIU. Chicago, 1969. VII. 20

Kun. P. JAŠINSKAS su konfirmantais Papilyje, 1969. VIII. 10.

KONFIRMACIJA IŠGANYTOJO PARAPIJOJE

1969 m. gegužės 25 d. Toronte Išganytojo Ev. Liuteronų bažnyčioje buvo ypatinga diena: Sekminės ir konfirmacija.

Bažnyčia buvo išpuošta baltom gėlėm ir baltais kaspinais, kas sudarė šventišką nuotaiką. Netrūko ir svečių. Daug kam teko stovėti net bažnyčios prieangy. Matėsi daug svečių atvažiavusių ta proga iš JAV ir kitų Canados miestų.

Vargonams grojant įėjo konfirmantai: Silvija Šarkaitė, Monika Savickaitė, Paulius Tarvydas, Jonas Yčas ir Martynas Yčas. Juos lydėjo suprt. kun. St. Neimanas ir kun. Alg. Žilinskas. Pamaldos ir konfirmacija buvo atliktos abiejų kunigų. Suprt. kun. St. Neimanas pasakė tai progai pritaikytą prasmingą pamokslą. H. Rožaitis paįvairino pamaldas solo giedojimu.

Šv. Vakarienėje kartu su konfirmantais dalyvavo beveik visi jų tėvai ir giminės. Įspūdingas buvo konfirmantų pasisveikinimas su parapijiečiais ir svečiais pamaldoms pasibaigus. Visi konfirmantai su kunigais pasitiko prie durų visus išeinančius iš bažnyčios.

Tarsi užprašyta, -dangus pragiedrėjo ir saulė visiems šypsojosi. Visi jaunuoliai buvo gausiai apdovanoti rožėmis ir gvazdikais. Po nuotraukų darymo ir pasimatymo su atvykusiais svečiais, visi išsiskirstė.

Malonu paminėti, kad konfirmantai: Jonas ir Martynas Yčai (pusbroliai), yra reformatų kuratorių dr. Jono ir Martyno Yčų sūnūs.

Sekantį sekmadienį, birželio mėn. 1 d., įvyko Išganytojo Parapijos Moterų Draugijos suorganizuotas konfirmantų priėmimas – iškilmingi pietūs. Visa parapija prisidėjo prie šių vaišių, sunešdama maistą ir gausiai dalyvaudama. Ateinančių metų konfirmantų laida patarnavo prie stalų, kurie buvo gražiai padengti ir gėlėmis išpuošti. Maldą sukalbėjo kun. A. Žilinsko pirmos laidos Toronte konfirmantė. Bažnyčios Tarybos vardu Delkus įteikė kiekvienam konfirmantui po giesmyną su įrašu iš Šv. Rašto. Paaiškėjo, kad kaip tik tą dieną kun. A. Žilinskui suėjo šešeri metai, kaip jis Toronte. Padėkos žodį konfirmantų vardu tarė Silvija Šarkaitė ir įteikė kun. A. Žilinskui knygą.

I. M.

CHICAGO. Reikšmingą ir istorinę 1969 m. liepos 20 d., kada Apollo 11 įgulos "The Eagle" kapsulė su Neil Armstrong ir Edwin Aldrin nusileido ant mėnulio ir astronautai mynė pirmąsias pėdas ant neištirtos planetos, laimingu sutapimu, piloto mėgėjo Vyto ir Adelės Uznių, plačią pažintį turinčių, vaišinguose namuose buvo sukviestas nemažas skaičius svečių į šeimos šventę. Tai buvo vyresniosios dukters Lindos Joyce konfirmacijos diena, kuri neseniai baigė gerais pažymiais mokyklą.

Linkime jaunai parapijietei, davusiai Lietuvos Ev. Reformatų bažnyčioje pažadus tarnauti Viešpačiui tiesoje ir dvasioje, tai ištesėti ir kad jos darbštumą gyvenime sektų pasisekimas ir palaima, kuo džiaugsis tėvai ir artimieji.

S. N.

Toronto Išganytojo p-jos konfirmantai (iš k. į d.): P. Tarvydas, S. Šarkaitė, J. Yčas, M. Savickaitė, M. Yčas. Dvasiškiai: kun. A. Žilinskas, gener. suprt. kun. St. Neimanas. Toronto, 1969. V. 25.

Kun. P. JAŠINSKAS su konfirmantais Biržų reformatų bažnyčioje, 1969. VII. 20.

Tėviškės liuteronų p-jos konfirmantai (iš k. į d.): Astried Jungblut, Kornelia Irena Bakšytė, Rūta Laima Kleinaitytė, Paulius Juozas Jankauskas ir senj. kun. A. TAKIS, Chicago, 1969. V. 25. Nuotrauka M. NAGIO

Ziono liet. liuteronų p-jos konfirmantai: Ričardas Bolcas, Ričardas Jungblutas, Horstas Petrat, Laimutė Bakšas, Anita Česna, Adelė Hermanas, Tina Hall, Lydija Pečiulis. Viduryje — lic. kun. J. PAUPERAS. Chicago, 1969. V. 25.

BUVO SUMAINYTI ŽIEDAI

Jaunoji medicinos d-rė Liūda KUOLAITĖ su pamergėmis. Nuotrauka G. PLAČO

Medicinos daktarė Liūda Rita KUOLAITĖ ir mokyklų inspektoriaus padėjėjas Raimundas PUNKRIS susituokė 1969. VII. 5 Toronto u-to Hart House koplyčioje. Jungtuvių apeigas atliko jaunosios dėdė kun. P. Dagys ir kun. P. Ažubalis. Jaunavedžiai A. ir M. Kuolų vilos kieme. Nuotrauka G. PLAČO

Mokytoja Erika DILYTĖ ir ekonomistas Emilijus HOLENDERIS susituokė 1969. IV. 20 Chicagos lietuvių ev. reformatų bažnyčioje. Jungtuvių apeigas atliko jaunosios tėvas suprt. kun. P. Dilys ir gener. suprt. kun. S. Neimanas

Chicagos miesto meras Richard J. DALEY uždeda karūną Laimai PLAČAITEI. Iš 25 tautybių, dalyvavusių konkurse, ji laimėjo karalaitės titulą Chicagos „Holiday Folk Fair", kuri įvyko 1969 m. lapkričio mėn. 1-2 d. Navy Pier. L. Plačaitė, bebaigianti Harper aukšt. ir Lituanistinę mokyklas, yra „Kernavės" tunto vyr. skautė ir priklauso „Grandies" tautinių šokių grupei

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

Tradicinis lietuvių evangelikų jaunimo suvažiavimas įvyko Williams Bay, Wis., 1969 m. rugpiūčio 30 iki rugsėjo 1 d. Išvyką suorganizavo suvaž. komiteto pirm. Martynas Trakis, padedant Laimai Kasparaitytei. Programa buvo įvairi ir gerai pritaikyta jaunimui. E. Gerulis skaitė paskaitą apie šių laikų Dievo sąvoką. Savo mintis vaizdžiai pailiustravo iškarpomis iš kasdieninės spaudos. V. Pauperas pravedė poezijos valandėlę, kuri jaunimo buvo šiltai priimta. Davė progos kai kuriems iš jaunesniųjų pirmą kartą išgirsti poeziją lietuvių kalba. Senj. A. Trakis ir dr. A. Trakienė, atskirai vyriškam ir moteriškam jaunimui, pravedė pokalbį šių dienų jaunuomenės brendimo klausimais. Buvo ir diskusijų su pagrindine temakokia turėtų būti autoriteto rolė jaunimo auklėjime. Diskusijoms pasibaigus, susidarė įspūdis, kad jaunimas, maištaudamas šiandie prieš bet kokį autoritetą, vis tik jaučiasi esąs reikalingas būti vadovaujamas tėvų, mokytojų ir kt., tik reikalauja, kad vadovavimas būtų daugiau apgalvotas, juos suprantąs. Sekmadienio rytą kun. A. Trakio laikytų pamaldų metu, jaunimo temos, išreikštos tiek pamoksle, tiek giesmėse, vėl buvo centre.

Sporto reikalai irgi nebuvo užmiršti. Jais labai nuoširdžiai rūpinosi Erika Idzelytė. Buvo galima maudytis ežere, paplaukioti valtimis, pažaisti tinklinį ir t. t. Ypatingai didelio pamėgimo susilaukė jodinėjimas arkliais Wisconsino farmos laukuose.

Nuotaika visą laiką buvo maloni, draugiška. Jaunimui buvo suteikta proga savo tarpe užmegsti glaudesnius, ilgesniam laikui išliekančius, ryšius. Apgailėtina, kad dalyvių skaičius buvo nelabai gausingas, -vos trisdešimt. Suvažiavime dalyvavo tik čikagiškiai. Iš kitų mūsų kolonijų atstovų nebuvo. Bet pagaliau, ne dalyvių skaičius, arba jų atkeliauto kelio tolis, nulemia suvažiavimo pasisekimą ar nepasisekimą. Suvažiavime viešpatavusi nuotaika yra geresnis kriterijus. Šia prasme šis ev. jaunimo suvažiavimas laikytinas pilnai pasisekusiu.

A. K.

* * * * * * * * * * * *

CHICAGO. Viešnia Dalia Žemaitytė lankėsi Chicagoje ir 1969 m. spalio 26 d. dalyvavo Reformacijos šventės minėjimo pamaldose bei kavutėje. Dalia gyvena Cleveland, Ohio, ir dirba kaip direktorės padėjėja vaikų ligoninėje. Taip pat dėsto universiteto vedamoje gailestingų seserų mokykloje.

D. F.

EVANSTON. Jonas ir Joyce Neimanai 1969 m. birželio mėn. gavo meno mokslo Magistro laipsnius (M.F.A.) iš Chicagos meno instituto. Jonui Neimanui, suruoštoje meno instituto competicijoje, už medžio skulptūrą paskirta premija kelionėms į užsienį.

S. N.

RYTŲ VOKIETIJOS LIUTERONAI LAIKOSI STIPRIAI

Rytų Vokietijoje vyksta atkakli, uždara kova tarp komunistų režimo ir Bažnyčios, kuriai nelengva laikytis.

Valdžia puola Bažnyčią, tačiau iš dalies ir pataikauja jai, kad išvengti aštrios krizės. Bažnyčia randa būdus atsispirti. Rezultatas toks, kad iš 17-kos milijonų Rytų Vokietijos gyventojų, apytikriai 90% yra Bažnyčios nariai. Tą sudaro ištikimų krikščionių senesnioji ir jaunesnioji karta, kuri, matomai, tiki į Dievą, bet ne viešai.

Vėlesnioji valdžios taktika-krikščionis skaldyti ir juos nugalėti. Dėka Bažnyčios mitrumo ir sugebėjimo prisitaikyti, komunistų režimas gauna stiprų atkirtį. Naujoje 1968 m. konstitucijoje paskelbta, kad krašto sienos yra ir Bažnyčios sienos. Tas privertė 8 rajonų Rytų Vokietijos bažnyčias nutraukti ryšius su visos Vokietijos Evangelikų Unija, nes ji R. Vokietijoje pasidarė nelegali. Tada R. Vokietijos bažnyčios padarė nutarimą-įkurti R. Vokietijos Evangelikų Federaciją. Iki šio laiko iš 8 rajonų 5 rajonai nubalsavo patvirtinti Federacijos įsteigimą. Kai visi rajonai Federacijos įsteigimą patvirtins, Evangelikų Bažnyčia viduje sustiprės, bet kontaktas su Vokietijos Evangelikų Unija susilpnės.

Toks reiškinys komunistams nepatinka. Nuo pat komunistų valdymo pradžios protestantų Bažnyčia R. Vokietijoje buvo silpna, nes buvo sukapota į 8, daugiau ar mažiau, autonominius rajonus. Režimas norėtų, kad taip ir toliau liktų.

Bažnyčia naudoja savotišką gudrų išsireiškimą, pravesdama rezoliuciją, kurioje užtikrinamas palaikymas kontaktų su Vakarų Bažnyčia. Atsargiai taipgi pažymima, kad R. Vokietijos Federacija "pripažįsta ypatingą visos Vokietijos evangelikų krikščionių judėjimo bendrumą".

Kita komunistų valdžios blogybė, tai atsisakymas padėti atstatyti karo laiku sugriautas bažnyčias, jei jos neturi nei istorinės, nei religinės vertės. Bet dažnai Bažnyčia priverčia režimą padėti gauti iš V. Vokietijos pagalbos, ar tie-

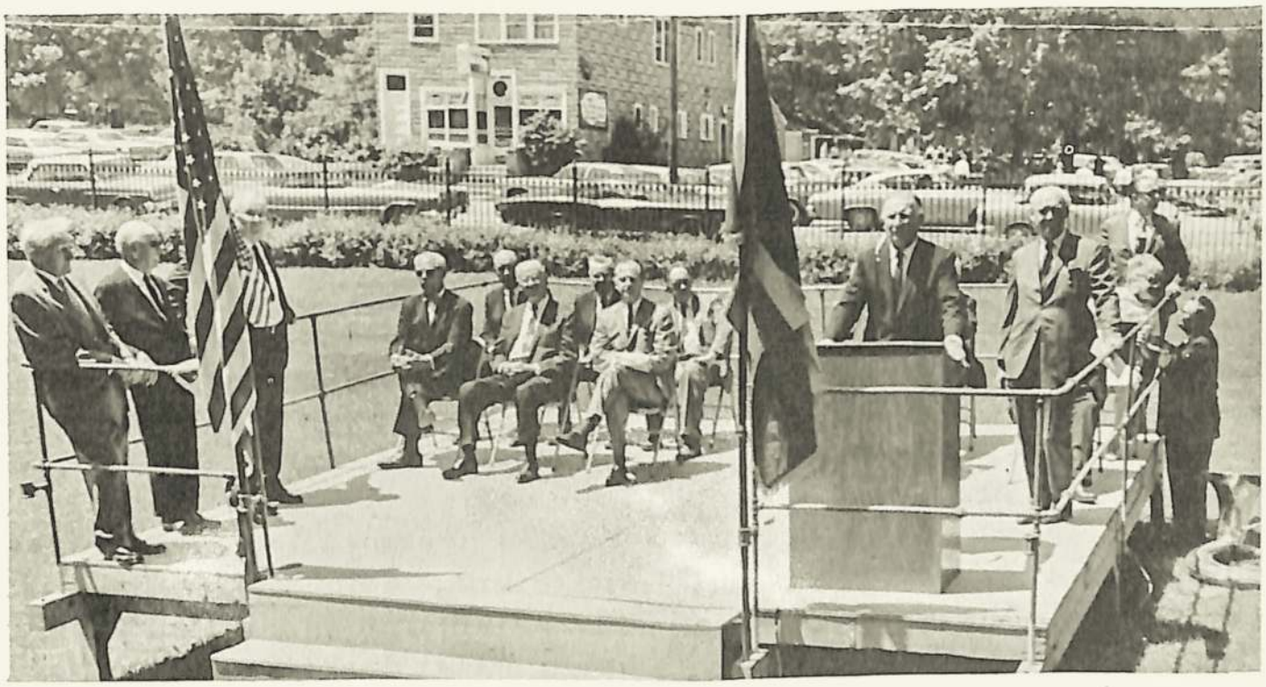

Kapų Puošimo Dieną Lietuvių Tautinėse Kapinėse iškilmių užbaigos žodį taria senj. kun. A. TRAKIS. Greta jo — Martynas GUDELIS. Chicago, 1969. V. 30.
Nuotrauka M. NAGIO

siog kreiptis į R. Vokietijos gyventojus su viešomis rinkliavomis gatvėse.

Panašiu būdu žymiausios bažnyčios, kaip St.Hedwig's katedralinė bažnyčia Berlyne, Hof bažnyčia Drezdene, St. Thomas bažnyčia Leipcige, kur Jonas Sebastianas Bachas grojo vargonais, buvo atstatytos.

R. Vokietijos valdžia visomis priemonėmis stengiasi izoliuoti ir Romos katalikus, kurie sudaro 10% krašto gyventojų. Popiežius Povilas VI gal panaudojo savotišką gudrybę pakeldamas Alfredą Bengsch, 47 m. amžiaus, į kardinolus. Jis yra jauniausias kardinolas. Kaip kardinolui jam bus galimybė turėti artimesnį ryšį su Vatikanu, taipgi sustiprės ir jo pozicija krašte.

Režimo pagrindinis tikslas kovoje prieš religiją yra jaunimas. Komunistai įsteigė 14 metų jaunuoliams organizaciją, vad. "Jugendweihe", kur jie prisiekia ištikimybę valstybei ir marksistų-materialistų ideologijai. Tai kaip tik vaikų konfirmacijos amžius. Jei tėvai leis vaikui eiti į komunistų ceremonijas, tai prasilenks su ištikimybe Bažnyčiai. Jei negali pakenkti vaiko ateičiai.

Kai krašte labai reikalinga darbo jėga, valdžia daug dėmesio nekreipia į vaikų nesilankymą į komunistų ritualą. Protestantų kunigai irgi dažnai primerkia akis dėl dalyvavimo komunistinėse ceremonijose ir juos priima į bažnyčią, kaip kad nieko nebūtų buvę.

Rezultate, -R. Vokietijos jaunimas retai tampa komunistais arba agnostikais. Jie, paprastai, laikosi pagal vėją, -vienaip kalba namie, o kitaip viešai.

R. Vokietijos valdovai sėja ateizmo sėklą žmonėse, bet neatrodo, kad jiems pasiseks pasiekti ir pažeisti krikščionybės šaknis Martyno Liuterio gimtojoje žemėje.

M. T-NAS, snj.

* * *

AIRIJOS PRESBITERIJONŲ BAŽNYČIOS PAREIŠKIMAS

Šveicarų dvisavaitinis laikraštis "Der Protestant" Nr. 20 rašo: "Radijo klausytojams ir TV žiūrovams turėjo paaiškėti, kad Šiaurės Airijoje vykstąs konfliktas visų pirma yra socialinis, kuris tik antroj eilėj turi konfesinį aspektą.

Pasikalbėjime su katalikais, kurie mums primeta "protestantų" laikyseną Šiaurės Airijoj, būtų naudinga žinoti ir įsidėmėti Airijos Presbiterijonų Bažnyčios pareiškimą. Airijos Presb. Bažnyčios prezidentas J. H. Withers ir sekretorius A. J. Weis, 1969 m. pradžioje paskelbė viešą pareiškimą, kuriame jie pasisako prieš smurto veiksmus, kaip sunkų nusikaltimą prieš protestantų principus, kaip civilinės ir tikybinės laisvės pažeidimą ir jį smerkia. Šis pareiškimas tuo reikšmingesnis, kad iš 400,000 Airijos Presbiterijonų Bažnyčios narių 95% gyvena Šiaurės Airijoje. Pareiškėjai aiškiai šalinasi nuo to militanto "kunigo" Paisley, laisvos Ulster Presbiterijonų Bažnyčios moderatoriaus, kuris dažnokai spaudoje minimas, kaip visų protestantų vadas.

Kunigo Paisley Bažnyčia yra nepriklausoma bendruomenė, neturinti ryšių su Airijos Presbiterijonų Bažnyčia, ir turi tik apie 1000 narių.

"Mes pešamės, įgauname nepasitikėjimą, abipusiškos baimės. Tai vaisius mūsų norų atmetimo kartu dirbti darbą".

Pareiškėjai prisipažįsta, kad jie per mažai rodė uolumo atstatyti pilietinį ir konfesinį teisėtumą. Jie tikisi, kad ir kitos krikščionių Bažnyčios, jų tarpe ypač Romos Katalikų Bažnyčia, parodys noro įgyvendinti pasitikėjimo atmosferą. Pareiškimas baigiasi žodžiais: "Mes tikime, kad Jėzus Kristus duoda mums susitaikinimo, atgailos ir atsinaujinimo parėdymą, kuris galėtų pakeisti ir Airijos veidą".

S. N.

EUROPOS LIUTERONŲ IR REFORMATŲ POKALBIAI
(Iš "The Reformed & Presbyterian World" 1969 Nr. VI)

1969 m. balandžio 8-12 d. Leuenberg'e, netoli Basle, susirinkę iš 14 Europos kraštų 30 teologų ir Bažnyčios vadovų, atstovaujančių liuteronų ir reformatų Bažnyčias, turėjo pasikalbėjimą. Šiuos pasikalbėjimus suorganizavo Tikėjimo ir Tvarkos skyrius prie Pasaulio Bažnyčių Tarybos, glaudžiai bendradarbiaujant Liuteronų Pasaulio Federacijai ir Pasaulio Reformatų Bažnyčių Sąjungai. Šiems pokalbiams pasikeisdami pirmininkavo prof. Max Geiger iš Basle ir prof. Leonhard Goppelt iš München'o.

Būdinga šiems naujiems pokalbiams yra tai, kad jie yra pasėka, lyg ir tęsinys, "Schauenburg'o pasikalbėjimų" (1963-1967). Reikia pabrėžti, kad čia buvo atstovaujamos beveik visos Europos liutero-

„Mūsų Sparnų" bendradarbių dailės parodos, įvykusios Čiurlionio Galerijoje 1968 m. spalio mėn. 19-27 d. d., atidarymas. Kairėje kalba Kolegijos prez.kurt. M. TAMULĖNAS, jnr.. Dešinėje priekyje stovi (iš k. į d.): gener. suprt. kun. S. NEIMANAS, suprt. kun. P. DILYS ir Lietuvos gener. konsulas dr. P. DAUŽVARDIS.
Nuotrauka M. NAGIO

nų ir reformatų Bažnyčios, įskaitant ir Vokietijos Jungtinę Bažnyčią. Šių pokalbių visi dalyviai buvo oficialūs savo Bažnyčių atstovai. Šių naujų pokalbių tikslas buvo patikrinti, ar dar yra pateisinamas ir reikalingas atskirų-liuteronų ir reformatų-Bažnyčių egzistavimas šiuo laiku.

Dėl ankstyvesnių "Schauenburg'o pasikalbėjimų" įvykusi reakcija iškėlė į dienos šviesą reikalą-rasti atsakymą (prasmę) dėl "dabartinio išsiskyrimo" gimininingų liuteronų ir reformatų Bažnyčių. Čia mums paaiškės, kodėl Leuenberg'o pasikalbėjimams buvo parinkta tema "Bažnyčių išskyrimas ir Bažnyčių bendruomenė".

Diskusijos sukosi šių klausimų rėmuose: kokia yra bendruomenės prigimtis, kokie yra bendruomenės siekimai, kokios kliūtys trukdo bendruomenei atsigauti ir kaip galima tas kliūtis pašalinti išmintingu būdu? Ištyrus visus galimumus, dogmas ir tikėjimo išpažinimą, taip pat ir kitas antraeiles priežastis, kurios irgi vaidina tam tikrą vaidmenį Bažnyčių išskyrime ir kurios yra socialoginės ir politinės kilmės, arba iškyla dėl skirtingo laikymosi apeigose ir pamaldumo formavime.

Šie pasikalbėjimai aiškiai parodė ir davė daug pavyzdžių, kad priešingumai tarp šių dviejų Bažnyčių yra likę tokie menki, kad jau šiandie leidžia pagrįstai susidaryti glaudesnei, artimesnei draugystei. Buvo nutarta, kad Leuenberg'o pasikalbėjimų pirmininkai pasiųstų laišką Pasaulio Liuteronų Federacijai ir Pasaulio Reformatų Bažnyčių Sąjungai, nurodant reikalingumą ir veikimo galimybę, suintensyvinant bendradarbiavimą tarp šių dviejų pasaulio religinių šeimų, raginant jas skirti specialų dėmesį į liuteronų ir reformatų Bažnyčių artimą giminingumą, kuomet jie susirinks sekančiais metais į savo generalines konferencijas.

Sekanti pasikalbėjimai yra numatyti 1970 m. pavasarį. Dienotvarkėje bus pakartotinas svarstymas ir tolimesnis tyrinėjimas Leuenberg'e aptartų dalykų, taip pat bus įsigilinta į turinį ir priežastis doktrininių pasmerkimų, kuriais buvo praeityje pasikeista tarp šių dviejų Bažnyčių.

P. B.

PASITARIMAI TARP ROMOS KATALIKŲ IR REFORMATŲ

(Iš "The Reformed and Presbyterian World" 1969 m. Nr. VI)

Po šešis atstovus nuo Romos Katalikų Bažnyčios ir Pasaulio Reformatų Bažnyčių Sąjungos susirinko konferencijon "Grail" tarptautinių konferencijų centre Vogelenzang, arti Amsterdam'o, 1969 metais balandžio 15-19 d. Šis pasitarimas buvo pasėka įvykusio 1968 m. lapkričio mėn. gale Genevoje bandomojo susirinkimo.

Šio pasitarimo tikslas buvo patyrinėti, ar yra galimas ir ar pasiteisintų pokalbis (dialogas) pasauliniu mastu tarp R. Katalikų Bažnyčios ir Pasaulio Reformatų Bažnyčių Sąjungos.

Konferencijos dalyviai per keturias dienas, praleistas Olandijoj, diskutavo paruoštus du svarbius referatus: "Kristaus buvimas Bažnyčioje ir Pasaulyje" ir "Pranešimas apie Romos katalikų ir reformatų pokalbius JAV ir Olandijoje".

Šio pasitarimo dalyviai vieningai nutarė rekomenduoti savo vadovybėms, kad Romos katalikų ir reformatų pokalbiai būtų tęsiami toliau. Jų rekomendacijos bus įteiktos Pasaul. Reform. Bažnyčių Sąjungos vykdomajam komitetui ir Krikščionių Vienybei Pagerinti sekretoriatui Romoje.

Jeigu šios grupės rekomendacijos būtų priimtos, tada oficialūs pokalbiai galėtų prasidėti jau 1970 metų pavasarį ir gautų jau aiškiai apipavydalintą tvarkraštį 1973 m.

P. B.

* * *

LIETUVIŲ EVANGELIKŲ TARYBOS PASKAITOS PER RADIJĄ

1969 m. rugpiūčio 2 d., inž. A. J. Rudžio kvietimu, per Lithuanian Radijo Forumą buvo klausimų ir atsakymų formoje nušviesta Lietuvos Ev. Bažnyčių istorinė kilmė, jų dvasiniai pagrindai, organizacinė struktūra ir principai. Pokalbių eigoje buvo paliestas taip pat Reformacijos įnašas ir poveikis į lietuvių tautos kultūrinį, socialinį ir ekonominį gyvenimą. Nebuvo paliesta dabartinė ev. Bažnyčių padėtis ir jų dalyvavimas ekumeninėje veikloje. Šios temos numatomos diskutuoti ateityje. Šiame pokalbyje su Forumo vedėju V. Kasniūnu iš evangelikų dalyvavo: senj. kun. A. Trakis, lic. kun. J. Pauperas, dr. A. Kelertas ir kurt. V. Karosas.

Liet. Evang. Tarybos pastangomis, 1967 m. minint 450 metų Reformacijos sukaktį, buvo suorganizuota per S. Barcus ir "Marguočio" radijo valandėles eilė paskaitų, kurios buvo transliuojamos kas

savaitę per tris mėnesius.

1968 m. pradžioje, minint 50 m. Lietuvos Nepriklausomybės sukaktį, buvo skaitomos paskaitos per "Margučio" radijo valandėles, nušviečiant Lietuvos evangelikų įnašą į lietuvių tautos kovas už Laisvę ir Nepriklausomybę.

Žemiau išvardyti autoriai skaitė temas: kun. J. Pauperas - "Reformacijos reikšmė" ir "Kaltės atleidimo ieškojimas ir suradimas"; kun. P. Dilys - "Vilniaus Ev. Reformatų Bažnyčia"; kun. A. Trakis - "Pirmasis Reformacijos žodis Lietuvai"; kun. K. Burbulys - "Reformacija ir asmeninė patirtis"; V. Karosas - "Naujųjų amžių dvasiniai pagrindai", "Naujosios Reformacijos būtinumas" ir "Žvilgsnys į lietuvių tautos ateitį"; inž. V. Pauperas - "Reformacija ir tautinis apsisprendimas"; G. A. Leksas - "Reformacija ir pašaukimo supratimas"; M. Nauburas - "Pirmos knygos lietuvių kalba" ir "Protestantizmas ir kultūrinė pažanga"; E. Gerulis - "Besikeičiantis Dievo supratimas".

Atskiromis progomis, M. Nauburas skaitė paskaitas: "Kung. Albrechtas lietuvninkų ir Rytų Prūsijos valdovas" bei "Dvi Lietuvos dalys".

Paskaitų, išskyrus Forumo radiją, transliavimo išlaidos buvo apmokėtos laisvai surinktomis aukomis ir LET lėšomis.

V. K.

* * *

ZIONO PARAPIJOS MOTERŲ DORCAS DRAUGIJOS ŠVENTĖ

1969 m. kovo 23 d. Ziono Parapijos Moterų D-ja paminėjo platesnio pobūdžio parengimu savo ilgų metų veiklos sukaktį. Pamaldų pradžioje jos eilėmis susirikiavusios, gėlėmis papuoštos, orkestrui grojant, įžygiavo į bažnyčią, - esamos ir buvusios d-jos

Ziono p-jos moterų draugijos DORCAS narės minint draugijos ilgų metų veiklos sukaktį. Chicago, 1969 m.

narės, kurių priskaitoma apie 50. Ziono Parapijos Moterų "Rūtos" D-jos narės pagiedojo choru dvi giesmes: "Jėzau, vadovauk laivu" ir "Dėl Kristaus gali daug daryti". Pianinu giedojimą palydėjo Eliza Burbulienė. Pamaldų metu, atskiru minėjimu, buvo pagerbtas mirusių Dorcas D-jos narių atminimas.

Po pamaldų salėje atskiromis paskaitomis buvo plačiau nušviestas D-jos veikimo kelias. D-jos veiklos santraukinį protokolą perskaitė Anna Lucas, o smulkiau d-jos veiklos svarbesnius įvykius nušvietė d-jos sekretorė Ona Lepertienė. Parapijos Tarybos vardu d-jai buvo įteiktas albumas. Ta proga Par. Tarybos vice-pirm. Jonas Anysas perskaitė atitinkamą įvertinimo raštą, kur pasakyta: "Mūsų par-jos gyvenime galėjome per daug metų stebėti darbščias mūsų moteris dorcas ruošiant parengimus, tikslu sudaryti lėšų bažnytiniams uždaviniams vykdyti, ar nuperkant p-jai reikalingus daiktus, ar teikiant pašalpas prieglaudoms, paremiant studentus, o savo laiku buvo pasistengta padėti per karą nukentėjusiems tremtiniams. Dorcas D-ja vykdo gerą artimo meilės pareiškimo būdą: lanko ir tuo stiprina sergančias nares, mirusias palydi paskutinei kelionei ir uždeda gėles ant karsto, ar atminimui branginti paskiria auką. Visa tai yra iškalbingas krikščioniškos sąžinės jautrumo liudyjimas, jei kas laisvu noru daroma artimą sunkumuose užjausti, mėginama gyvenimo skausmų išspaustas ašaras nušluostyti, jei kas daroma našlaičiams ir seneliams jų daliai palengvinti, kai sutartinos krikščioniškos veiklos pastangomis išspinduliuoja pagarba žmogui ir troškimas tarnauti Tam, kuris mums tarnavo".

Šventėje dalyvavo visa eilė buvusių d-jos valdybos narių: Telma Šereikis, Anna Bendikas ir kt.

Vyresnio amžiaus parapijietės, o tokių yra gana didokas skaičius, jau daugiau kaip 30 metų priklauso Dorcas D-jai. Dabartinę Dorcas valdybą sudaro: Berta Kempynienė, pirm.; Ona Lepertienė, sekretorė; Anna Lucas, kasininkė. Draugijos narės renkasi vieną kartą per mėnesį. Susirinkimuose nutaria ką rengti, išrenka darbui komisijas, o po parengimo patiekia apyskaitas. Susirinkimai paįvairinami kunigo paskaitomis, o kartais kviečiamas ir svečias kalbėtojas iš kitur: iš kokios ligoninės, ar šalpos įstaigos. Tuo būdu d-jos narės būna supažindinamos su platesnės apimties krikščioniška veikla.

Dorcas vardas pasirinktas sekant Apaštalų Darbų Knygoj minėtą Dorcas, išvertus- "stirna" (stropi), kuri Joppės mieste atsižymėjo šalpos darbais. Dalyvis

TĖVIŠKĖS PARAPIJOS MOTERŲ DRAUGIJOS VEIKLA

Liet. Ev. Liuteronų Tėviškės Parapijos Moterų Draugijos kūrėja ir pirmoji jos pirmininkė buvo dr. A. Trakienė, parapijos sekmadieninės mokyklos vedėja. Šiais metais minėtai draugijai vadovauja O. Paulikienė, I. Jankauskienė, M. Stanaitienė, I. Kasparaitienė,

Tėviškės Parapijos Moterų Draugija. Pirmoje eilėje sėdi (iš k. į d.): I. Panavienė, M. Kasparaitienė, A. Schwagerienė, H. Sinickienė, E. Barkauskienė, Kempynienė — moterų d-jos „Dorkas" pirmininkė ir O. Paulikienė — Tėviškės p-jos moterų d-jos pirmininkė. Chicago, 1969 m.

I. Barmienė ir M. Burokienė.

Draugija aktyviai veikdama, pagyvino parapijos gyvenimą. Stengiamasi įjungti parapijietes ir jų sugebėjimus į naudingą darbą.

Kiekvieną mėnesį turime susirinkimą-arbatėlę su malda, giesmėmis, paskaitomis. Arbatėlę pradedame parapijos klebono senj. kun. A. Trakio žodžiu, kuris atsako ir į įvairius šių dienų klausimus bei aptaria pasaulio problemas Švento Rašto šviesoje.

Šiais metais matėme filmą iš kelionės po Pietų Afriką, kurią padarė ir mums su paaiškinimais parodė dr. A. Kelertas, keliavęs misijų reikalais. Keletas mūsų parapijos šeimų praėjusią vasarą lankėsi Europoje. Arbatėlių metu girdėjome jų įdomius kelionių įspūdžius iš mums artimos širdžiai Europos.

Moterų draugija įvairiomis progomis: giesmių šventės, piūties ir padėkos, bažnyčios metinių, advento ir kitomis ruošia vaišes-dengia stalą. Iš savo kuklių pajamų 75% skiria bažnyčios reikalams. Iš likusios sumos kasmet siunčia Vasario 16-sios gimnazijai, seneliams V. Vokietijoje, "Svečiui", "Mūsų Sparnams" ir kt. Neužmirštame ligonių ir senelių čia-juos aplankome, Kalėdų proga dovanėlę įteikiame.

Savo narių tarpe turime kelias ilgametes parapijos darbuotojas, kurių tarpe vyriausia amžiumi yra A. Schwagerienė, -šiemet atšventėme jos 82-jį gimtadienį. Po jos seka Sinickienė ir Žvilienė-pirmosios bažn. Tarybos narė.

Praėjusią vasarą turėjome viešnią iš Baltimorės, senųjų ateivių atstovę, nenuilstamą evangelikų

veikėją E. Railienę. Mus taip pat aplankė Toronto Išganytojo Ev. Liuteronų parapijos Moterų Draugijos vicepirm. I. Dauginienė su trim parapijietėm.

Parapijiečių tarpe turime siuvėjų, mezgėjų, virėjų ir kitokių darbų, darbelių mėgėjų. Jų dėka Mot. D-ja metų bėgyje suruošia 2 loterijas, kur įvairūs rankų darbai vyrauja dovanų tarpe.

Gražus bendradarbiavimas vyksta su kitų parapijų mot. draugijomis: Ziono p-jos "Rūta" ir "Dorcas", glaudus ryšys ir su Toronto liet. evangel. parapija.

Mūsų parapijos mot. draugija daug prisidėjo prie ruošimo išvykos į Toronto Išganytojo Ev. Liut. parapijos ruoštą Šeimos šventę š. m. lapkričio 28-29 d. d. Šventėje chicagiečiai pasirodė su solo, duetais, piano solo ir paskaita.

Per šiuos metus mūsų moterų draugija surinko ir supakavo 15 dėžių rūbų, kurie buvo perduoti Pasaulio Liuter. šalpos įstaigai.

O. P.

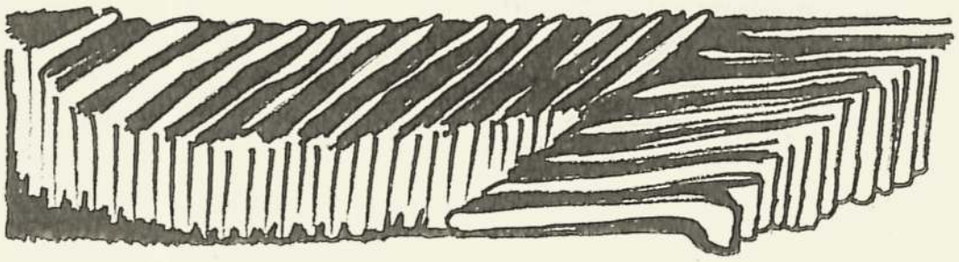

Kuratorė Felicija MAŽUIKIENĖ

HOLZHEIM, V. Vokietija. Kuratorė mokytoja Felicija Neimanaitė-Mažuikienė, gyvenanti nuošaliame bažnytkaimyje Holzheim prie Giessen, V. Vokietijoje, 1969 m. rugsėjo 5 d. atšventė 85 m. gimtadienį. Gimusi ir vaikystę praleidusi Švobiškyje, mažame Lietuvos ev. reformatų bažnytkaimyje, savo gyvenimo vakarui pasirinko irgi nuošalią nuo didmiesčio Frankfurt minėtą vietovę, į kurią 1944 m. buvo suvažiavusios ir laikinai apsigyvenusios šešios biržiečių šeimos. Šiuo metu jubiliatė ten yra likusi viena. Pradžioje pragyvenimui vietiniams vaikams dėstė muzikos pamokas, tuo įsigydama daug pažįstamų ir draugų.

Gimtadienio proga ją aplankė vietos burmistras, įteikdamas atitinkamą adresą, o per vietos garsiakalbį buvo pasveikinta vietinių gyventojų vardu. Aplankė ją ir giminės, ir artimieji iš Frankfurto, sesuo iš Hamburgo, dukterėčia ir brolis iš Evanston, USA. Jubiliatės didžiausias noras - dar kartą aplankyti tėvynę. To ji su viltimi laukia. Šiuo metu laiką pašvenčia pamiltom Sofijos Čiurlionienės V. Kymantaitės veikalų vertimui su tikslu nors dalinai prisidėti supa-

žindinimui vokiečių su lietuvių literatūra.

Nors fiziniai neperstipriausia, bet dvasiniai tebėra tvirta. Nors būdama finansiniai nepajėgi, kol kas iš savo padarytų vertimų atspausdino tik veikalą "Žalioji giria" (Der Grünwald).

Jos vyras kurt. Martynas Mažuika 1941 m. buvo bolševikų suimtas ir dingo be žinios ištrėmime.

* * * * * *

"Mūsų Sparnų" skaitytojai ir rėmėjai linkime jubiliatei tvirtos sveikatos, ištvermės ir svajonių išsipildymo-sveikai dar pamatyti tėviškės laukus.

"M. Sp. "Redakcija

John PETRAT, tėvynę Lietuvą mylįs jos sūnus, 1969 m. gegužės 25 d. sulaukė 85 metus.

Bažnyčiai atsidavusiam, uoliam pamaldų lankytojui J. Petrat linkime dar ilgus metus išlaikyti būdingą vidujinę jaunatvišką nuotaiką, judrumą ir gyvą domėjimasį gyvenimu, kurie nuslepia metų skaičių.

Aukščiausiojo palaima, kuriai nuo pat jaunystės atsidavė ir pasitikėjo, telydi mūsų mielą bendratikį dar ilgus metus.

"M. Sp. "Redakcija

----ooo----

REFORMACIJOS ŠVENTĖ. Reformacijos šventė buvo paminėta 1969 m. spalio 26 d. Liet. Ev. Reformatų bažnyčioje, Chicago, pamaldomis ir parapijos salėje bendra kava. Pamaldas atlaikė suprt. kun. P. Dilys. Minėjimą atatinkamu žodžiu prądėjo nepailstamas parapijos valdybos pirmininkas kurt. V. Karosas, kartu pasveikindamas iš Clevelando atvykusią viešnią Dalią Žemaitytę. Taipgi pamaldose ir minėjime dalyvavo Kolegijos prezidentas kurt. M. Tamulėnas, jr. su ponia iš Racine, Wis. Gener. suprt. kun. S. Neimanas trumpai papasakojo kelionės įspūdžius įgytus Anglijoje, V. Vokietijoje ir Prancūzijoje. Perdavė mūsų Kolegijos narių: kun. F. Barnelio ir kun. V. Kurnatausko linkėjimus, kuriuos aplankė Frankfurte ir Hain-Gründau.

Kurt. Eug. Gerulis, sūnui Rimui padedant, parodė filmus iš liet. evangelikų jaunimo suvažiavimų 1967 ir 1969 m.

S. N.

CHICAGO. 1969 m. rugsėjo 14 d. Liet. Ev. Reformatų bažnyčioje, Chicagoje, pakrikštytas Mykolas-Jurgis Mikelėnas, Jono-Jokūbo ir Geraldinos Mikelėnų sūnus (gimęs 1969.IV.25). Krikšto apeigas atliko suprt. kun. P. Dilys.

CALGARY, ALBERTA, CANADA

Daugelis turbūt yra girdėję apie garsius Canados kalnus "Canadian Rockis"? Ir štai apie 80 mylių nuo tų kalnų, važiuojant į rytų pusę, privažiuosite Calgary miestą, turintį apie 365,000 gyventojų. Eidami miesto gatve gal ir neužgirsite lietuviškai kalbant, bet čia gyvena apie 100 lietuvių šeimų, daugumas jų katalikai, o evangelikų-liuteronų ir reformatų tik gal 10 šeimų, todėl čia nėra nei lietuvių evangelikų bažnyčios, nei evang. kunigo.

Pereitą vasarą turėjome didelį džiaugsmą kai mus aplankė senj. kun. A. Trakis su šeima, kuris vietos ir apylinkės evangelikams atlaikė pamaldas. Jo atsilankymas, tai pirmas lietuvio ev. kunigo buvimas Calgary lietuvių tarpe.

Šią vasarą mus vėl aplankė tolimas svetys prof. dr. kun. Jurėnas su žmona ir dukrelėmis. Rugpiūčio 24 d. kun. Jurėnas vietos kanadiečių liuteronų bažnyčioje atlaikė pamaldas, kuriose dalyvavo ir katalikai. Kadangi pamaldos vyko vakare, tai iš tolimesnių apylinkių evangelikai negalėjo atvykti. Po pamaldų pas R. Vanagaičius įvyko bendra vakarienė, dalyvaujant gausiam būriui vietos lietuvių.

Tiek šios pamaldos, tiek ir pereitą vasarą atlaikytos pamaldos kun. Trakio, buvo gausiai lankomos ir katalikų, kas rodo, kad čia yra gražus sugyvenimas tarp vietos lietuvių.

Calgary lietuviai evangelikai yra labai dėkingi abiems kunigams už aplankymą ir tikime, kad ir ateityje kas nors vėl mus aplankys.

P. D.

- - - - o0o - - - -

OKUPUOTOJ LIETUVOJ mokytojas, kraštotyrininkas Juozas Vilminis - pensininkas, septyniasdešimties metų amžiaus, - gyvenąs Druseikių kaime, baigia rašyti monografiją, daugiau kaip penkių šimtmečių istoriją apie Biržų kraštą, apie miesto įkūrimą ir žmonių gyvenimą. Prirašyta virš 3600 puslapių. Tarpe įžymių biržiečių minimi: poetas-visuomenės veikėjas S. Dagilis, kinomatografininkai broliai Mekai, prof. J. Dagys, dail. P. Kalpokas, 1863 m. sukilimo dalyvis J. Daukša, poetai- J. Janonis, K. Binkis. B. Sruoga, K. Jakubėnas, teatralas B. Daugvietis ir kt.

WLF SUVAŽIAVIMAS. Pasaulio Liuteronų Sąjungos suvažiavimas įvyks 1970 m. liepos 14-26 d. d. Porto Alegre, Brazilijoje. Liet. Ev. Liuteronų Bažnyčią atstovaus pilnateisiu delegatu senj. kun. A. Trakis. Ar atstovas iš okupuotos Lietuvos atvyks, iki šiol neturima žinių.

SKAITYTOJO ŽODIS. Žurnalą perskaičiau nuo pradžios iki galo su malonumu. Mielai skaitomi ir labai vertingi straipsniai autorių: V. Karoso, J. Kutros, J. Slagio, J. Kregždės, prof. kun. P. Jakubėno, kun. P. Dilio ir kitų gerb. kunigų bei autorių. Tad, tebūna padėka ir pagarba straipsnių rašytojams. Kartu linkiu ir toliau varyti gilią vagą, skelbiant kilnias humaniškumo idėjas politiniame, tautiniame ir religiniame gyvenime.

L. V.

Gamtos mylėtojas Donaldas KLYBAS, kurt. inž. K. Klybo vasarvietėje, Condlewood Lake, Conn., maitina meškėnus

PATIKSLINIMAS. "Mūsų Sparnų" Nr. 26, psl. 49 po antgalviu "B. Bažnyčios Būklė Pirmojo Pasaulinio Karo Metu" laužant sukeistos skiltys. Skaityti pirma dešiniąją skiltį, o vėliau-kairiąją.

"M. Sp. "Red.

KALĖDŲ ŠV. SVEIKINIMAS

Halina ir Povilas DILIAI Kalėdų Švenčių ir Naujų Metų proga sveikina visus reformatus, prietelius ir artimuosius. Vietoj sveikinimo atvirukų, šia proga, skiria "Mūsų Sparnams" auką 15 dol.

UŽ "M. Sp." Nr. 25 IŠ V. VOKIETIJOS PER MKT. FR. SKĖRĮ GAUTOS AUKOS

Po 10 DM:

K. Klumbys, Hamburg; V. Pelanius, Schwetzingen; dipl. inž. R. Brinkis, Langenhagen b. Hann.; S. Ramanauskas, Kaiserslautern.

Po 5 DM:

M. Bolcas, Stuttgart-Nord; plk. V. Sutkus, Bad Kreuznach; J. Rugulis, Rastatt; K. Purvinienė, Mainz-Lerchenberg; kun. P. Vymeris, Bergkirchen ü. Bad Oeynhausen; Fr. Sakaitis, Wilsecker b. Bitburg; R. Drinkmanas, Düsseldorf; H. Stepaitis, W. Berlin; H. Elbe, Siegelbach b. Kaiserslautern; L. Gundermanaitė, Mannheim-Waldhof; J. Norkaitis, sjr., Bad Mergentheim; M. Kilienė, Sindringen; J. Dilba, Ludwigshafen, Rhein; B. Hermanienė, Wuppertal-Ronsdorf; dr. jur. A. Levienė, Köln-Niehl; M. Anysas, Rheinheim; "Jaunimo Žodis", Heidelberg; mjr. A. Gintautas, St. Augustin; P. Vaitiekūnas, Osnabrück; kpt. V. Timpa, Darmstadt; dipl. inž. A. Brinkis, Hann.; kun. A. Gelži-

nius, Braunschweig; J. Pareigis, Neustadt-Holstein; M. Lendraitienė, Gelsenkirchen-Erle; mkt. T. Gailius, Gaienhofen b. Bodensee; K. H. Šiušelis, Hamburg; R. Steinbachaitė, Bochum-Westfalen; mkt. E. Liebe-Sverinaitė, Grötzingen b. Karlsruhe; mkt. V. Pareigis, Göppingen; mkt. J. Jurkaitis, Wahlen-Odenwald; stud. J. Jakumaitis, Wuppertal-Barmen; E. Klimkaitienė, Hamburg; G. Stolcas, Uelsen-Waterfall; A. Lipšys, Darmstadt; Alb. Lipšys, Heidesheim - Uhlerborn; O. Žemaitaitienė, Neustadt-Holst.; P. Stonys, Würzburg; H. A. Matzas, Wörrstadt b. Mainz; senj. kun. A. Keleris, Bremen; Fr. Šlenteris, Bremen; M. Andrijaitis, Obermending; Fr. Gaubys, Wuppertal; J. Damskis, Krefeld-Uerdingen; mjr. J. Černius, Mainz-Gonsenheim; G. Oksas, Hockenheim; H. Weber-Lingertaitytė, Oldenburg; H. Kyzelbachas, Geesthacht-Elbe; V. Blechertas, Geesthacht-Elbe; M. Amonas, Wolfenbüttel; O. Blümchen, Bad Kreuznach; J. Rupkalvis, Salzgitter - Lebenstedt; H. Valiauga, Neusz a. Rhein; R. Rudys, Krefeld-Uerdingen; kun. A. Franckaitis, Freistatt; J. Petraitis, Bocholt; J. Glemža, Stuttgart; A. Šalnaitis, Kaiserslautern; prof. dr. A. Rukša, Augsburg; A. Endrikaitis, Kaiserslautern; E. Lukošaitis, Dortmund-Wambel; mjr. M. Petkūnas, Darmstadt; kpt. J. Venckus, Kaiserslautern; mjr. J. Kriščiūnas, Mainz; kun. K. Felgendreheris, Hamburg; H. Septinus, Hanau-Main; J. Stašaitis, Frankfurt a. Main.

NUO 1969 M. BIRŽELIO 1 D. IKI 1969 M. GRUODŽIO 1 D. GAUTOS AUKOS

Dr. & Mrs. M. A. Devenis, Los Angeles-50 dol.; M. E. Tunkūnas, Gardner-20 dol.; Mr. & Mrs. J. J. Juzaitis, Chicago-20 dol.; dr. & Mrs. J. H. Kelertas, Wis. -15 dol.; Mr. V. Karosas, Chicago-15 dol.; Tėviškės Parapijos Moterų Draugija-15 dol.; Mr. A. Mikelėnas, Vokietija-12. 45 dol.

Po 10 dol.:

J. Dagys, dr. P. Tunkūnas, kun. P. dilys, P. Bružas, dr. D. Fricke ir G. Josuwith-visi iš Chicagos; P. Mekas, Cape Code; O. Šlepavičienė, Cape Code; A. Michuraitė, N. York; N. Yorko Prot. Mot. D-ja, N. Y.; D. Evans ir P. Šernas iš Rockford; P. Kuginys, Omaha; K. Burbulis, Arkanso; E. Railienė, Baltimore; dr. J. Yčas, Toronto.

Po 8 dol.:

E. Šleiterienė, Chicago.

Po 6 dol.:

J. Padagas ir E. Krauzienė iš Chicagos; M. Tamulėnas, snj., Palm Beach.

Po 5 dol.:

J. Trečiokas, S. Neimanas, jr., P. Vaitaitienė, V. Variakojis, J. Jakubonis, Em. Palšis, J. Variakojis, kun. J. Pauperas, E. Burbulienė, E. Holenderienė, J. Bakšas, A. Gudaitis, J. Anysas, E. Gudaitienė, H. Malone, M. Stanaitienė, P. Lampsatienė, J. Kregždė, A. Kuras, A. Pilmonas-visi iš Chicagos; J. Aukštikalnis, N. York; E. Eiduck, Rockford; C. Kikutis, Collinsville; V. Šernas, Somerville; P. Gudelis, Vokietija; H. Pavilonis, Wheaton; M. Kleinai-

Gužauskas Beverly Hills Floral Co.

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 West 63rd Street

PRospect 8-0833 — 8-0834

tis, Waterbury; V. Lisauskas, Brooklyn; P. Kutra, Cheltenham; H. Petkus, Los Angeles; F. Mažuikienė, Vokietija; L. Važtokas, Canada; A. J. Gilys, Waterbury.

Po 4 dol.:

P. Variakojis, Chicago; P. Jaunius, Canada.

Po 3 dol.:

E. Pušneraitienė, K. Mikelėnaitė, E. Gerulis, A. Naujokas, St. Dagys, M. Purvinas-visi iš Chicagos; A. Nastopkienė, Brooklyn; A. Lingat, Canada.

----o0o----

Dr. J. Anysas, Chicago-2. 50 dol.; J. Pipynė, Anglija-1 Svar.; Grünthal, Vokietija-10 DM; E. Lukošaitis, Vokietija-2. 67 dol.

Po 2 dol.:

L. Plačaitė, V. Bertulaitis, V. Markvaldas, O. Lepertienė, O. Paulikienė, H. Vencelienė, E. Sinickienė, E. Noreikienė, J. Gibišas, O. Kregždienė, V. Girdauskas, V. Augustaitis-visi iš Chicagos; P. Devenis ir V. Grigienė-iš Calgary; M. Pudimat, Ansonia; M. M. Stonie, Lawrence; J. A. Urbonas, Dayton.

Po 1. 50 dol.:

N. Žibas ir J. Galinaitis-Chicago.

Po 1 dol.:

U. Jankutė, J. Petrat, M. Bundelis, M. Hofmanienė, M. Orentienė, I. Blicksonaitė, I. Simaitienė, M. Žvilienė, G. Laucius, A. Jonušaitis, J. Skvirblys, L. Gružas, E. Mikelaitienė, O. Kapteinienė, V. Puodžiutė, G. A. Lekšas, J. Pėteraitis, J. Klimkaitis-visi iš Chicagos; M. Leščinskas, Calgary.

"Mūsų Sparnų" Adm. maloniai atsiprašo p. E. Krauzienę už jos aukos 8. 00 dol. nepaminėjimą "M. Sp." Nr. 26.

----o0o----

Aukotojas, kuris nerastų savo pavardės aukų sąraše, prašomas susisiekti su administracija.

Aukas siųskite ir kitais administraciniais reikalais kreipkitės šiuo adresu:

"Mūsų Sparnai"
5718 So. Richmond Ave
Chicago, Ill. 60629

----o0o----

REMKIME EVANGELIŠKĄJĄ SPAUDĄ

Popierio, spausdinimo ir pašto išlaidoms kylant, "Mūsų Sparnų" išlaidos yra smarkiai padidėjusios. Todėl "Mūsų Sparnai", nuoširdžiai dėkodami savo rėmėjams už aukas, prašo ir visus kitus, gaunančius žurnalą ir norinčius juos ir toliau skaityti, prisidėti savo auka.

Administracija

since 1914...

...MIDLAND B-vė patarnauja taupant ir duoda namams įsigyti paskolas. Dėkojame už pasitikėjimą ir esame pasiruošę Jums patarnauti ateityje.

Frank Zogas

Frank Zogas, President

MIDLAND SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION
4040 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4470

4 3/4 %
PASSBOOK SAVINGS
— o —
All Accounts Paid and Compounded Quarterly

INSURED

5 1/4 %
6-MONTH SAVINGS CERTIFICATES
Minimum $1,000)

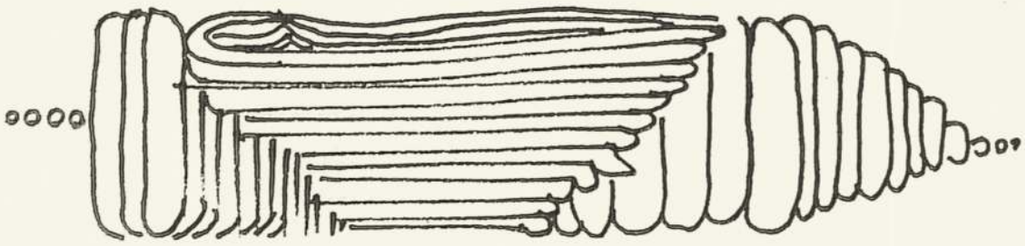

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5 - 2787
2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5 - 2737
3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

DIDEDLIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pageidaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITĖS į mūsų vienintėlę Čikagoje lietuvių įstaigą, turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš Čikagos į Lietuvą.

Vedėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

Chicago Savings
and Loan Association

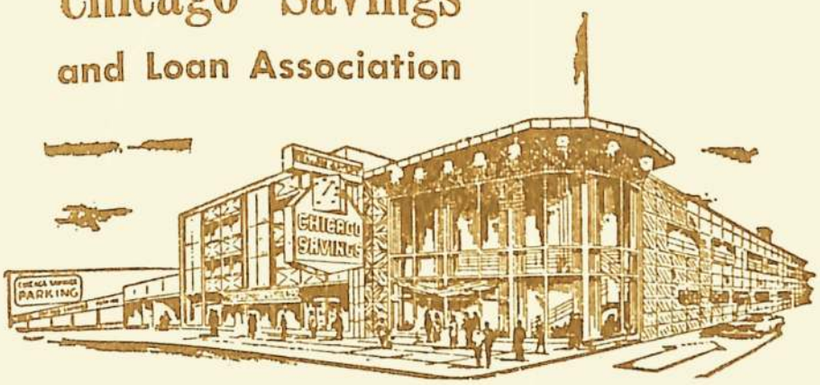

FEDERAL SAVINGS AND LOAN INSURANCE CORPORATION
SAFETY OF YOUR SAVINGS
INSURED
UP TO $15,000

5¼% Certifikatų sąskaitos

4¾% Ant visų knygelių sąskaitų

Mr. John Pakel Sr., President

6245 SO. WESTERN AVE. **TEL. GR 6 - 7575**

LIETUVIŲ PREKYBA TERRA

Kristalas — Porcelanas — Stalo sidabras — lietuviškos tautodailės dirbiniai — Lietuviškos knygos ir plokštelės. Taip pat — Gintaras — Šveicarų laikrodžiai — Aukso ir sidabro papuošalai — Kultūriniai perlai — Žiedai su visokiais brangiausiais akmenimis ir d. kt.

Adresas — 3237 West 63rd Street, Chicago, Illinois. Tel.: 434-4660

PETKUS

LAIDOJIMO ĮSTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO

2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS

1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS